Lupta unită a popoarelor — condiția fundamentală a schimbării raportului de forțe pe plan mondial, în favoarea păcii și colaborării

Pătrunzătoare investigare a fenomenelor și tendințelor majore ale societății românești contemporane și, deopotrivă, ale lumii de azi, Tezele pentru viitoarea plenară a Comitetului Central al partidului, cuprinse în Expunerea din aprilie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se constituie într-o nouă și deosebit de valoroasă contribuție la tezaurul teoriei și practicii revoluționare mondiale, la afirmarea unui nou mod de gîndire în viața internațională, în sprijinul celor mai nobile aspirații ale tuturor națiunilor. În spiritul acestui nou mod de gîndire se înscrie convingerea, statornic și ferm exprimată de România socialistă — reafirmată în Tezele din aprilie —, că, punînd mai presus de orice interesele vitale ale omenirii, popoarele lumii, forțele înaintate de pretutindeni vor ști, unite, să găsească soluții pașnice și durabile tuturor problemelor existente, dovedindu-și pe deplin capacitatea de a făuri umanității un viitor de pace, înțelegere, progres multilateral.

Premisa acestei nețărmurite încrederi în izbînda luptei unite a popoarelor, a forțelor progresiste, democratice, purtătoare ale noului pe plan mondial se află în cunoașterea profundă a realităților complexe și contradictorii ale contemporaneității, a dinamicii raportului de forțe, ca și a căilor, metodelor de acțiune pentru transformarea revoluționară a societății omenești. Prin proiectarea unei ample viziuni asupra procesului revoluționar mondial sînt identificate problemele stringente ale timpului prezent, sînt definite atributele sale esențiale, sînt reliefate procesele, tendințele și mutațiile de amplă perspectivă istorică.

Analizînd realitatea contemporană, în multiplele sale aspecte, președintele Nicolae Ceaușescu subliniază marile contradicții ale epocii, remarcînd caracterul lor global, relevă corelațiile dintre diversele fenomene, evidențiind, în documente de excepțională însemnătate, necesitatea unui nou mod de abordare a pericolelor pe care le reprezintă cursa înarmărilor, politica de forță, de dictat și amestec în treburile interne ale altor state, adîncirea contradicției dintre țările sărace și bogate ale lumii. Definirea conținutului și sensurilor prezentei etape din istoria omenirii, realizată de pe poziții militante și dintr-o clară perspectivă revoluționară, se distinge nu numai prin justețea și profunzimea concluziilor, ci și prin capacitatea exemplară de a reliefa problemele cu adevărat prioritare, de a oferi răspunsurile necesare și identifica forțele în măsură să determine transformările înnoitoare, progresiste, succesul deplin al idealurilor de independență, libertate, progres, înțelegere și pace ale popoarelor.

Teze de înaltă valoare teoretică și practică

Constatarea faptului că, în viața internațională, se mențin probleme grave și complexe este, astfel, însoțită de exprimarea încrederii în posibilitatea schimbării cursului actual al evenimentelor, a înclinării definitive a balanței în favoarea forțelor progresiste, democratice, exponente ale noului pe plan mondial. Cu excepțională putere de pătrundere, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că, în evoluția progresistă a omenirii, forțele revoluționare și democratice, masele largi populare, popoarele au o contribuție esențială, decisivă în procesul istoric, fiind vital interesate în făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, a păcii și progresului larg. Prin luptă unită, hotărîtă, popoarele — este convingerea partidului nostru, a secretarului său general — pot și trebuie să influențeze cursul evenimentelor, să determine guvernele, conducătorii statelor să acționeze în concordanță cu năzuințele lor de pace și colaborare. Înțelegerea justă a forței maselor populare în lumea de azi — apreciază conducătorul partidului și statului nostru — are o importanță esențială pentru dezvoltarea liberă și independentă a fiecărei națiuni, pentru realizarea progresului fiecărui popor, pentru asigurarea păcii și înțelegerii în lume. Mai cu seamă acum, cînd situația internațională reclamă, mai mult ca oricînd, intensificarea luptei tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste pentru stăvilirea agravării climatului mondial, pentru afirmarea unui nou mod de gîndire și acțiune, pentru instaurarea unor relații noi, democratice, asigurînd propășirea liberă și independentă a fiecărui popor.

„**Este necesar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să punem permanent, cu putere, în evidență rolul important al clasei muncitoare, al țărănimii, rolul tot mai însemnat pe care îl are intelectualitatea în dezvoltarea generală a societății, dar și rolul maselor, al popoarelor.**

Trebuie să subliniem permanent justețea tezei științifice privind rolul maselor, al popoarelor, ca adevărate făuritoare ale întregii dezvoltări, ale istoriei omenirii".

Teza cu privire la rolul hotărîtor al popoarelor — ca făuritoare ale dezvoltării economico-sociale din fiecare țară, ca și ale istoriei omenirii, ca purtătoare ale progresului și factor propulsor al societății umane — se situează, de altfel, în centrul întregului concept românesc despre evoluția umanității. Reprezentînd factorul determinant al dezvoltării social-economice interne din fiecare țară, popoarele reprezintă, deopotrivă, forța hotărîtoare în evoluția relațiilor internaționale, capabilă să asigure rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, să schimbe, prin acțiunea lor unită, cursul evenimentelor, să impună realizarea unor obiective vitale ca: dezarmarea, pacea, dreptul fundamental al oamenilor la existență liberă și demnă, stingerea, pe cale politică, a focarelor de încordare și conflict, lichidarea decalajelor economice, întregul proces al edificării unei noi ordini politice și economice. Acestea fiind sarcini de maximă și globală însemnătate, toate popoarele pot și trebuie să-și aducă o contribuție decisivă la înfăptuirea lor.

În cadrul apelului către o unitate largă, lansat în interesul apărării obiectivelor vitale ale popoarelor de pretutindeni — pacea, dezvoltarea, progresul —, în scopul identificării celor mai bune răspunsuri la întrebările ce se pun cu privire la viitorul lumii, un rol deosebit, o importantă misiune revin țărilor socialiste, partidelor comuniste și muncitorești, partidelor socialiste, social-democrate, tuturor organizațiilor progresiste și mișcărilor de eliberare națională, care trebuie să-și asume răspunderea de a arăta calea de soluționare a actualelor probleme complexe, drumul spre un viitor liber, independent, spre pace în întreaga lume. Partidul și statul nostru apreciază că, în cadrul acestei solidarități și conlucrări largi, țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, prin activitatea și demersurile lor pe plan internațional, trebuie să dețină în permanență inițiativa politică în lupta pentru pace și dezarmare, pentru asigurarea unui destin liber și pașnic al omenirii, trebuie să contribuie decisiv la relansarea și continuarea cursului spre destindere și colaborare, cu convingerea fermă că asemenea acțiuni pot determina transformări înnoitoare, în direcția progresului, prin forța lor mobilizatoare, de înrîurire pozitivă asupra mersului societății omenești contemporane.

Succesul în îndeplinirea acestor țeluri depinde de eforturile comune, de acțiunea unită și convergentă a tuturor popoarelor — atrage atenția conducătorul partidului și statului nostru. Chezășie a împlinirii aspirațiilor de pace și progres ale umanității, lupta unită a popoarelor este sensul chemărilor adresate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă însuși spiritul în care acționează partidul și statul nostru, pe baza unei viziuni novatoare, revoluționare, de largă cuprindere, depășind vechi abordări limitative sau sectare, în numele solidarității largi între toate forțele sociale și politice progresiste, realiste ale contemporaneității.

„Avem deplina convingere — afirmă președintele **Nicolae Ceaușescu — că forțele care se pronunță pentru pace, popoarele de pretutindeni dispun de forța și capacitatea necesare pentru a determina, acționînd în deplină unitate, schimbarea cursului periculos al evenimentelor, a modului vechi de gîndire și acțiune, pentru trecerea efectivă la dezarmare, și în primul rînd la dezarmare nucleară, pentru a asigura pacea, viața tuturor națiunilor, pentru dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale!"**

Tezele de o excepțională însemnătate, elaborate de secretarul general al partidului, înarmează conștiințele cu puterea stimulatoare a încrederii în perspectiva luptelor pentru progres, pentru pace, bazate pe capacitatea oamenilor, a maselor populare de a impune, prin acțiune unită, o schimbare radicală în raportul de forțe mondial, favorabilă noului și forțelor ce îl reprezintă și îl susțin.

Rod al unei profunde investigații științifice a realităților contemporane, neclintita încredere în capacitatea și forța de care dispun popoarele pentru a impune, prin lupta lor unită, un nou curs evenimentelor, spre destindere, pace și progres social, se constituie într-o idee profund mobilizatoare, într-un aport însemnat și original la afirmarea unui nou mod de gîndire în viața internațională, destinat să asigure perspectiva dezvoltării pașnice a întregii omeniri, împlinirea celor mai nobile aspirații ale sale.

„LUMEA"

Prevenirea militarizării Cosmosului — dimensiune majoră a dezarmării

Cursa înarmărilor — principala primejdie pentru pacea lumii — a urmat aceeași tendință de evoluție ca și tehnologia. Progresele spectaculoase ale revoluției tehnico-științifice s-au repercutat direct — adesea cu prioritate — în industria militară. Așa ne putem explica gradul înalt de dezvoltare și sofisticare al armamentelor, ele însele parcurgînd un proces alert de diversificare. Și, ca și cum atît nu ar fi fost de ajuns, armele — nucleare ori convenționale — au infestat pămîntul, aerul și apa planetei, mediu vitale pentru sănătatea politică și fizică a omenirii. Pasul următor în această acerbă întrecere militară — spațiul extraterestru.

Era cosmică, de la al cărei debut au trecut deja trei decenii, a însemnat și o nouă „eră" în materie militară, cu adaptările de rigoare în planurile strategilor, în strategiile propriu-zise. Tentația a fost cu atît mai mare cu cît — ca și în cazul armamentului nuclear —, „clubul" participanților a fost și este foarte restrîns. Se cuvin, desigur, anumite considerații în acest context. Înainte de toate, aceea că spațiul cosmic nu este proprietatea statelor care au, deocamdată, acces la el, după cum — nu putem evita acest paralelism — energia nucleară, forța formidabilă a atomului nu sînt și nu pot fi rezervate exclusiv țărilor care pot, deocamdată, să o utilizeze. Alt aspect de reținut este de ordin etic. Împrejurarea că potențialul economic și tehnologic înalt al unui grup restrîns de state le plasează, pe acestea, într-o poziție dominantă în domeniile nuclear sau cosmic nu este echivalentă cu dreptul de a promova o conduită a bunului plac. Puterea — economică, militară — nu creează drepturi speciale sau specifice unui stat sau altuia. Planeta este una, spațiul ce o înconjoară este unul și același pentru întreaga umanitate. Popoarele resimt nevoia unei democratizări, a unui acces neîngrădit la tot ceea ce geniul uman a creat mai bun pentru mai binele tuturor. Respingînd „democratizarea" în sfera militară, a utilizării primejdioase și primejduitoare a energiei nucleare sau a spațiului extraterestru, popoarele lumii — dornice de pace și colaborare — nu pot accepta și nu vor accepta monopolul nimănui asupra a ceea ce aparține omenirii în ansamblul său.

Cosmosul tinde să fie atins, și el, de cancerul înarmărilor. Deocamdată, este împînzit de numeroase obiecte spațiale al căror obiectiv de cercetare este Pămîntul, nu în calitatea sa unică și primordială de leagăn al vieții și civilizației, ci în aceea de arsenal militar. Se cercetează, se vede și se aude tot de către miile de sateliți cu programe secrete, de celelalte misiuni — inclusiv cu echipaj uman — cu destinații militare. În paranteză fiind spus, naveta „Atlantis", ce urmează să fie lansată în cursul acestei luni, are — potrivit agențiilor internaționale de presă — și sarcini propuse de militari. Spațiul extraterestru este înțesat cu aparate ultrasensibile — aici, în Cosmos, avem de-a face numai cu tehnică de vîrf —, dotate cu senzori cu infraroșii și microunde, în măsură să fotografieze zonele de interes militar chiar și prin perdeaua de nori, chiar și noaptea ; în măsură să redea clar pînă și numerele de înmatriculare de pe autovehicule. Datele economico-militare culese de spionajul cosmic sînt prelucrate electronic, rezultînd situații care descriu, cu lux de amănunte și cu o operativitate demnă de o cauză mai bună, orice deplasare de trupe sau tehnică militară, orice construcție nouă, într-un cuvînt — orice modificare „suspectă" intervenită pe Pămînt. Toate acestea există, funcționează, înștiințează. Altele sînt pe cale de a fi realizate pe Terra și aruncate în văzduhul Pămîntului. „Războiul stelelor" sau „Inițiativa de Apărare Strategică — S.D.I.", cum i se mai spune, propune un scenariu detaliat în această privință. Contestat din față și pe parcursul realizării componentelor sale, din interiorul Statelor Unite — candidații la președinția S.U.A. vorbesc unul de utilitatea, celălalt de risipa produsă de S.D.I., potrivit programelor partidelor lor — și din afara acestora, de aliații și adversarii săi deopotrivă, S.D.I. caută să inaugureze o nouă și periculoasă dimensiune a competiției înarmărilor, militarizarea efectivă a Cosmosului generînd o intensificare a îngrijorării popoarelor. Oamenii de știință, politicienii de diferite orientări, militari, cercuri largi ale opiniei publice internaționale avertizează : trăim într-o lume suprasaturată de armamente, periclitată de uriașele arsenale nucleare și, de aceea, orice efort de supraînarmare erodează grav securitatea și pacea popoarelor, devine o expresie alarmantă a perpetuării politicii de forță și de amenințare cu forța. Uriașul potențial al voinței și faptei umane se cere canalizat exact în sensul năzuit : spre dezarmare, atît pe Pămînt, cît și în Cosmos. Nu putem ignora — în ordinea pericolelor pe care le reprezintă înarmarea spațiului extraterestru — aspectul ecologic, al poluării nepermise a acestuia, cu atît mai mult cu cît clima este afectată negativ de chiar activitățile umane pașnice.

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

Cuprinzător, bogat în idei și propuneri concrete, programul românesc de dezarmare, elaborat de președintele Nicolae Ceaușescu, are și calitatea de a formula măsuri preventive acolo unde cursa înarmărilor nu a devenit încă o realitate palpabilă. Este și cazul Cosmosului. Pornindu-se de la realitatea că spațiul cosmic este un bun al întregii umanități, România, eminentul nostru conducător de stat propun o serie de măsuri realiste, pe deplin realizabile, menite să ducă la utilizarea exclusiv pașnică a spațiului extraterestru, să slujească progresului fiecărei națiuni în parte și ansamblului umanității.

La sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, țara noastră a pledat pentru încheierea unui tratat internațional privind folosirea Cosmosului numai în scopuri pașnice și care să prevadă renunțarea la orice fel de utilizări militare a spațiului cosmic. România a propus, în același timp, reglementarea activității de lansare a sateliților sau altor obiecte în spațiul cosmic. În același sens, a fost elaborat și aprobat mandatul

● *„Programul creării de arme cosmice împiedică negocierile de dezarmare și conturează perspectiva aruncării omenirii pe făgașul unei escaladări și mai periculoase a înarmărilor".* (Howard Ris, *director executiv al organizației americane „Oamenii de știință îngrijorați")*

● *Realizarea proiectului SDI presupune costuri estimate între 800 și 1 000 miliarde dolari și folosirea a 130 000—180 000 oameni de știință și ingineri; pe de altă parte, datorită caracterului strict secret al proiectului, nu este posibil, decît în foarte mică măsură, transferul de tehnologie în domeniul civil. (Dintr-un raport al „Consiliului pentru priorități economice" din S.U.A.)*

● *„A sosit timpul ca armele spațiale să fie scoase în afara legii. Este ceasul al 12-lea, după care am intra într-un proces ireversibil. Atunci am putea face să explodeze nu numai planeta, ci și cerul și stelele sale..."* (Carl Sagan, *om de știință american).*

● *„Inițiativa de Apărare Strategică nu are nimic comun cu apărarea. Este o tentativă evidentă de obținere a superiorității militare prin crearea unei noi arme ofensive, camuflată în armă defensivă. Ea va antrena contramăsuri. Componentele sale pot fi anihilate de o serie de rachete ofensive și, din acest motiv, cursa înarmărilor va primi un nou impuls".* (Dr. Robert Bowman, *președintele Institutului pentru studii asupra spațiului și securității, New York)*

● *„Războiul stelelor" este un proiect clădit pe nisipuri mișcătoare, care se îndreaptă spre un dezastru financiar. Prima sa fază nu va putea fi gata înainte de 1998, cînd sistemele instalate vor fi deja depășite. Eficacitatea va fi, în orice caz, redusă, sistemele respective fiind în măsură să intercepteze cel mult 16 la sută din rachetele adverse. Mult mai eficace ar fi reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice."* *(Dintr-un studiu al Senatului american)*

delegației noastre la sesiunea în curs a Adunării Generale a O.N.U.

Oprirea militarizării spațiului extraterestru — așa cum propune România — ar conduce la mari avantaje, atît în planul strict economic, cît și în cel al dorinței popoarelor de asigurare a păcii. Capacități de producție cu tehnologii de vîrf, oameni de știință, tehnicieni și ingineri de înaltă calificare, uriașe fonduri bănești ar fi, astfel, orientate spre activități civile, spre rezolvarea unor probleme urgente, a unor adevărate și rușinoase plăgi ale umanității: subdezvoltarea, foametea, analfabetismul, bolile de tot felul, protejarea mediului ș.a. Și desigur, ar putea crea condiții de facilitare a accesului statelor în curs de dezvoltare la tehnologii și rezultate ale cercetărilor științifice aflate, pînă acum, sub embargoul impus de interesul militar.

Trecerea la dezarmare — și trebuie admis că oprirea militarizării Cosmosului reprezintă o măsură preventivă de dezarmare — este una din componentele esențiale ale problemei fundamentale a contemporaneității. Este o acțiune care solicită efortul tuturor statelor chiar dacă, așa cum este și firesc, responsabilități sporite — inclusiv de ordin moral — revin țărilor puternic înarmate. Pacea este un bun al tuturor, după cum este, trebuie să fie, o creație a tuturor. Întreaga politică a României — de la concept la acțiunea practică — servește acestui nobil scop.

I. Olteanu

Echitatea în schimburile internaționale — condiție a dezvoltării globale și păcii în lume

Pe glob există, astăzi, peste 160 de state. Din teritoriul lor total, aproape 3/4 se află în numai 20 dintre aceste state și circa 3/5 în doar 10 din ele. În proporție de peste 3/4, populația lumii trăiește în numai 20 de țări, iar, în proporție de aproape 2/3, în doar 10 țări. Potențialul economic global se concentrează, prioritar, într-un număr redus de state: peste 4/5 în numai 20 de țări și 7/10 în doar 10 țări.

Aceasta este lumea actuală: o lume în care există țări mari, mijlocii și mici, ultimele fiind majoritare numericește, dar

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

minoritare ca pondere în totalul resurselor, o lume caracterizată printr-o asimetrie obiectiv determinată geografic, istoric și demografic; o asimetrie legată de dimensiunile firesc diferențiate ale statelor, care rămîn și vor trebui să rămînă neschimbate, în sensul inviolabilității lor. Aceasta este structura puterii pe plan internațional; ea nu poate fi modificată; întotdeauna au fost și vor fi state mai puternice și state mai puțin puternice.

Dacă structura puterii pe plan internațional nu poate fi modificată, schimbarea posibilă și necesară poate și trebuie să se producă la nivelul însuși al conținutului puterii, respectiv ca, pe acest plan, ceea ce să confere putere să fie nu forța (indiferent de expresia ei militară, politică, economică sau de altă natură), ci dreptul (indiferent de mărimea, potențialul militar sau economic al statelor), cu alte cuvinte ca forța dreptului să înlocuiască, definitiv, dreptul forței în relațiile internaționale, în reglementarea problemelor.

Iată dar esența cerinței privind democratizarea relațiilor internaționale, al cărei obiectiv este tocmai de a asigura egalitatea între state în condițiile diferențierilor inerente dintre dimensiunile lor. Democratizarea vieții și relațiilor internaționale — asupra căreia insistă, consecvent și ferm, România, președintele Nicolae Ceaușescu — este, în epoca noastră, o necesitate obiectivă, întrucît, mai mult decît oricînd în trecut, problemele au căpătat, astăzi, datorită interdependențelor și, deci, indivizibilității păcii și progresului, un caracter global, interesînd toate statele și neputînd fi realmente rezolvate decît într-un mod nou, democratic, cu aportul tuturor. Participarea la viața internațională, la soluționarea problemelor este un drept și, deopotrivă, o obligație pentru toate statele lumii, fără deosebire de mărime, potențial, situare geografică, nivel de dezvoltare și sistem politico-social; și așa cum fiecare țară trebuie să-și exercite integral această obligație, tot așa cadrul internațional trebuie să permită și să înlesnească libera exercitare a acestui drept.

În concepția românească, a președintelui Nicolae Ceaușescu este firesc ca procesul democratizării relațiilor internaționale să cuprindă sfera economicului, avînd în vedere ponderea și importanța sa crescîndă în ansamblul raporturilor mondiale. Problematica democratizării vieții și relațiilor economice internaționale este deosebit de complexă și, se poate spune, are un caracter specific. Pentru că, în plan economic, structura puterii pe arena internațională depinde nu numai de „dimensiunea" statelor, dar și (dacă nu chiar mai mult) de nivelul dezvoltării lor; pentru că, în plan economic, „mai puternic" înseamnă, înainte de toate, „mai dezvoltat". Din rîndurile primelor 20 de țări în ierarhia mondială a produsului brut, 16 sînt state industrializate dezvoltate; doar 4 țări în curs de dezvoltare ajung să ocupe locuri între primele 20, și aceasta numai datorită „dimensiunilor" lor deosebite. Ierarhizînd respectivele 20 de țări după „dimensiunile" lor (în funcție de suprafață și populație), se constată că doar 9 pot fi considerate „mari", celelalte fiind „mijlocii" sau chiar „mici". Tocmai prin nivelul lor ridicat de dezvoltare, acestea din urmă se situează pe poziții fruntașe în ierarhia produsului brut, înaintea multor țări de „dimensiuni" superioare, exemplul lor fiind deosebit de revelator pentru locul ce poate fi dobîndit de o țară, chiar dacă mai mică, în economia mondială, pe baza unui nivel înalt al dezvoltării economice.

Se afirmă, în mod curent — și nu fără temei —, că țările mici și mijlocii depind de piața mondială, într-o mult mai importantă măsură, decît țările mari, care au posibilitatea de a-și rezolva, în majoritate covîrșitoare, pe vastele lor piețe interne, problemele de aprovizionare și desfacere. Într-adevăr, în regulă aproape generală, produsul brut al țărilor mijlocii și mici, prin comparație cu cel al țărilor mari, se realizează într-o proporție mult superioară pe piața mondială. Gradul mai ridicat de implicare în schimburile mondiale — care face ca ponderea țărilor respective să fie mult mai mare în comerțul decît în produsul brut pe plan internațional — subliniază tocmai importanța acestor țări în economia mondială, rolul lor substanțial în dezvoltarea relațiilor economice de ansamblu. O serie de țări mijlocii sau mici, dar puternic dezvoltate economico-industrial, sînt factori de prim ordin în circuitul economic internațional. De altfel, așa cum arată practica, poziția unei țări în economia mondială și, îndeosebi, gradul în care aceasta beneficiază de pe urma participării la schimburile internaționale depind nu atît de „dimensiunile", cît, mai ales, de nivelul dezvoltării țării respective.

De fapt, ceea ce, în esență, se interpune în calea asigurării egalității și echității între țări în plan economic este nu asimetria obiectiv determinată de potențialul economic diferențiat al statelor, ci tocmai

asimetria generată de discrepanțele din nivelurile de dezvoltare ale acestora. În vederea democratizării reale și efective a vieții și relațiilor economice internaționale, această asimetrie trebuie lichidată, pentru că asigurarea egalității economice între țări nu poate fi concepută — și, de fapt, nici nu poate exista — într-un cadru marcat de flagrante disparități între nivelurile lor de dezvoltare. Acestea reprezintă, în ultimă instanță, decalaje între nivelurile productivității muncii sociale, și, în general, în contextul formării unei valori internaționale determinate de condițiile superioare de înzestrare tehnică și de eficiență, țările mai dezvoltate (unde productivitatea muncii este mai înaltă) își vînd produsele peste valoarea lor, în timp ce țările mai puțin dezvoltate (unde productivitatea muncii este mai scăzută) își desfac mărfurile sub valoarea lor pe piețele internaționale, producîndu-se, astfel, un transfer de resurse de la cele din urmă spre cele dintîi. Cînd două produse de utilități economico-sociale comparabile se întîlnesc pe piața mondială — unul provenind dintr-o țară dezvoltată și altul dintr-o țară slab dezvoltată — ele nu se pot vinde, în mod obiectiv, decît la un preț relativ similar. De multe ori, chiar prețurile în sine diferă, țările dezvoltate, datorită pozițiilor lor comerciale mai puternice, obținînd sau, uneori, impunînd prețuri de desfacere superioare. Dar chiar și în cazul unui același preț, acesta remunerează munca unui număr considerabil diferit de lucrători, avantajînd țara dezvoltată, în care productivitatea muncii este mai înaltă, și dezavantajînd țara slab dezvoltată, în care productivitatea muncii este mai scăzută. Dincolo de inechitățile din sfera comerțului în sine, schimburile internaționale sînt inegale din cauza condițiilor inegale de producție, consecință a decalajelor de dezvoltare. Este imposibil, în contextul unor grave decalaje de dezvoltare, să se asigure o reală echitate între țări, o autentică reciprocitate a avantajelor de pe urma participării lor la schimburile mondiale.

Cerința lichidării asimetriilor flagrante de dezvoltare decurge — după cum subliniază, limpede, președintele Nicolae Ceaușescu — din însăși natura determinărilor lor economice și politice. Spre deosebire de diferențierile între „dimensiunile" statelor — care sînt, firește, inerente —, discrepanțele între nivelurile de dezvoltare constituie o anomalie. Aceste discrepanțe, de altfel, nu au existat dintotdeauna, neavînd deci cauze „naturale", și nu derivă nici dintr-o simplă rămînere în urmă a unor state, față de altele, ci sînt strîns legate de un anumit tip de relații internaționale, inechitabile, care au permis și mai permit încă dezvoltarea unor state pe seama altora. Tocmai ignorarea echității a dus la însușiri izbitor polarizate ale roadelor progresului, chiar la acumulări de bogății și prosperitate de către unele popoare pe seama altora. Lichidarea sechelelor acestora — decalajele actuale de dezvoltare — se impune, deci, în numele unor comandamente morale, avînd semnificația reparării unei grave injustiții. Iată de ce, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, țările în curs de dezvoltare sînt pe deplin îndreptățite să primească, din partea celor dezvoltate, un sprijin substanțial pentru potențarea propriilor lor eforturi, indispensabile, pe calea progresului economico-social, sprijin care este întru totul legitim, trebuind conceput nu ca un act de caritate, ci ca un principiu firesc. Numai printr-un tratament favorabil pentru țările în curs de dezvoltare în relațiile economice internaționale, acestea pot învinge handicapul cu care intră dintru început în schimburile mondiale și, deci, se poate asigura o relativă reciprocitate a avantajelor pe plan general.

Dar, încă și mai important, lichidarea decalajelor se revendică nu numai în numele unor valori morale, ci și în baza interesului economic și politic comun. Nu este vorba doar de repararea unei injustiții, ci de crearea cadrului necesar — tocmai prin promovarea echității în relațiile economice internaționale — în vederea asigurării condițiilor dezvoltării globale, afectată din ce în ce mai puternic de distorsiunile generate de asimetriile economice. Acestea s-au adîncit într-atît, încît s-au transformat într-un factor profund perturbator, împiedicînd ansamblul tot mai interdependent al economiei mondiale să se dezvolte coerent și stabil. În condițiile actuale, ignorarea echității înseamnă ignorarea interdependențelor, devenind, ca atare, mai mult decît oricînd în trecut, contraproductivă, un bumerang pentru propriile interese — dacă nu neapărat pentru cele pe termen scurt, în orice caz pentru cele pe termen lung. Strategia țărilor occidentale industrializate de a ieși din criză pe seama țărilor în curs de dezvoltare — care, în ultimii ani, a dus la înrăutățirea gravă a situației economice a acestora din urmă, la restrîngerea piețelor și importurilor lor, la accentuarea, fără precedent, a decalajelor — contravine nu numai comandamentelor echității, dar chiar și intereselor țărilor dezvoltate, deoarece, pentru asigurarea creșterii lor economice în continuare, ele însele au nevoie de piețe în expansiune și progrese economice în țările în curs de dezvoltare, care constituie un segment indispensabil de susținere a unei expansiuni de durată în întreaga economie mondială.

Iată temeiurile concrete ale sublinierilor românești, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, pe linia trecerii de urgență la adoptarea de măsuri vizînd deschiderea piețelor pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare, renunțarea la bariere protecționiste și discriminări, promovarea unor prețuri echitabile, aducerea dobînzilor la rate raționale, practicarea, în general, a unor relații de credit normale, ușurarea sarcinii de plată a uriașelor datorii ale țărilor în curs de dezvoltare, asigurarea accesului lor în condiții avantajoase la tehnologiile moderne, orientarea spre dezvoltare, spre sprijinirea țărilor mai puțin avansate, a resurselor irosite în cursa absurdă a înarmărilor.

Iată, de asemenea, temeiurile profunde ale tezei românești — repetat adusă în atenție de președintele Nicolae Ceaușescu — că nu s-ar putea vorbi de progres, de pace și destindere în lume, fără lichidarea decalajelor, fără instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Pentru că discrepanțele economice actuale nu constituie doar flagrante inechități, ci, prin diferențierile izbitoare de performanțe economice pe care le exprimă, semnifică, totodată, o valorificare mult inferioară celei posibile a resurselor mondiale pe ansamblul lor, în detrimentul general. Pentru că, prin disparitățile pe care le determină în ce privește condițiile de viață și civilizație, ele reprezintă, de asemenea, factori ai conflictualizării contradicției dintre țările bogate și cele sărace, o amenințare la adresa păcii în lume. Democratizarea vieții economice internaționale este o condiție a progresului tuturor țărilor, a asigurării securității și păcii mondiale.

dr. Ilie Șerbănescu

NAȚIUNILE UNITE

Proiecte de rezoluții pe teme de larg interes

Rolul O.N.U. în menținerea păcii, eforturile de întreprins pentru soluționarea problemei datoriei externe, răspunderea statelor pentru protejarea mediului înconjurător, necesitatea încheierii unor acorduri internaționale vizînd reducerea bugetelor militare — sînt numai cîteva din problemele aflate în atenția O.N.U., probleme care, în ultima săptămînă, au făcut obiectul dezbaterilor sau al unor proiecte de rezoluție din cadrul Comitetelor Adunării Generale.

Lucrările de săptămîna trecută ale **Comitetului special** al Adunării Generale a O.N.U. au scos în evidență importanța operațiunilor pentru menținerea păcii desfășurate de Națiunile Unite, ca parte inseparabilă a creșterii rolului Organizației în menținerea păcii și securității internaționale. Membrii Comitetului au adoptat o rezoluție în care s-au pronunțat pentru un schimb constructiv de opinii asupra diverselor aspecte practice ale unor asemenea operațiuni, arătînd că actualul climat politic favorizează realizarea de progrese în activitatea Comitetului special al O.N.U. pentru operațiunile de menținere a păcii.

Într-un alt proiect de rezoluție al Adunării Generale a O.N.U. s-a recomandat satisfacerea cererii R.P. Chineze de a fi inclusă în componența Comitetului special al O.N.U. pentru menținerea operațiunilor de pace și cu privire la creșterea de la 33 la 34 a numărului țărilor membre ale acestui organism. (Reamintim că Organizația Națiunilor Unite desfășoară, în prezent, operațiuni de menținere a păcii în Liban, Cipru, înălțimile Golan și în zona Golfului).

Tot săptămîna trecută, **Adunarea Generală a O.N.U.** a hotărît, la propunerea țărilor ce fac parte din „Grupul celor 77", înființarea unei comisii consultative în problemele datoriilor externe și ale dezvoltării. Din această comisie vor face parte experți internaționali din domeniul finanțelor, comerțului și dezvoltării, misiunea lor fiind aceea de a identifica modalitățile de soluționare a problemei datoriilor externe. Membrii comisiei vor fi numiți de secretarul general al O.N.U., luînd în considerare interesele atît ale debitorilor cît și ale creditorilor, ca și criterii ce țin de distribuirea geografică. Primul raport al comisiei va fi înaintat spre dezbatere următoarei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., din anul 1989.

Constituirea acestei comisii este o materializare a ideii subliniate, în repetate rînduri, de numeroase țări, între care și România, privind rolul crescînd pe care Organizația mondială trebuie să-l joace în eforturile de soluționare a problemelor majore ce confruntă omenirea.

La inițiativa României, în cadrul Comitetului pentru problemele economice și financiare al Adunării Generale a O.N.U., a fost prezentat un important proiect de

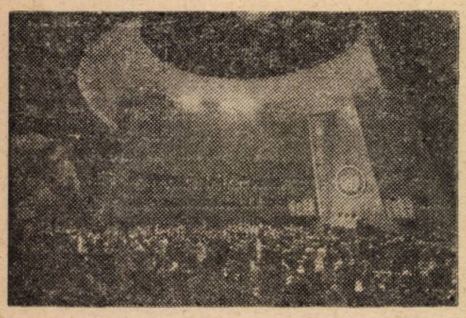

rezoluție privind răspunderea statelor pentru prevenirea traficului ilegal, acumulării și deversării de produse și deșeuri toxice și periculoase, care afectează, îndeosebi, țările în curs de dezvoltare. Propunerea românească a fost însușită de „Grupul celor 77", ceea ce reflectă preocuparea crescîndă a numeroase țări în curs de dezvoltare față de practicile frauduloase în domeniul respectiv, cărora le cad victimă, tot mai frecvent, țările în cauză. Aceasta reprezintă, totodată, o recunoaștere a importanței deosebite a temei supuse dezbaterii sesiunii prin punctul special înscris de România pe ordinea de zi a sesiunii.

Proiectul de rezoluție subliniază răspunderea tuturor statelor de a proteja mediul înconjurător, pe calea prevenirii traficului ilicit și a deversării deșeurilor toxice în țările în curs de dezvoltare, precum și în apele internaționale, măsură ce încalcă legislația națională existentă și instrumentele juridice internaționale pertinente. Toate statele sînt chemate să ia măsuri eficiente pentru oprirea și prevenirea unor asemenea practici. De asemenea, toate statele care produc deșeuri toxice și periculoase sînt chemate să le neutralizeze și să le elimine în țara de origine.

Prin proiectul de rezoluție se urmărește, în același timp, ca aspectele juridice legate de răspunderea statelor pentru prevenirea traficului ilegal și deversării deșeurilor toxice și periculoase să fie examinate în vederea completării lucrărilor în curs de elaborare a unei convenții globale privind controlarea transportării peste frontieră a deșeurilor periculoase, aflată în curs de negociere în cadrul programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător.

O prevedere importantă se referă la chemarea adresată comunității internaționale în vederea întăririi cooperării științifice și tehnice, precum și a acordării asistenței corespunzătoare pentru țările în curs de dezvoltare în eforturile lor de eliminare a consecințelor negative ale deșeurilor toxice asupra sănătății omului și mediului înconjurător.

În sfîrșit, în cadrul **Comitetului pentru probleme politice și de securitate al Adunării Generale,** delegațiile a opt state, între care și România, au prezentat un proiect de rezoluție în care este evidențiată necesitatea încheierii unor acorduri internaționale vizînd **reducerea bugetelor militare,** fără afectarea drepturilor tuturor statelor la securitate, autoapărare și suveranitate. Toate țările, îndeosebi cele care dispun de importante potențiale militare, sînt chemate să manifeste disponibilitate sporită față de o colaborare constructivă în vederea perfectării unor acorduri privind înghețarea, reducerea sau limitarea cheltuielilor militare, mijloacele eliberate în acest fel putînd fi utilizate în vederea dezvoltării economice și sociale. De asemenea, un mare grup de delegații din țări nealiniate și socialiste au atras atenția, într-un proiect de rezoluție, asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor, a influenței nefaste a acesteia asupra păcii și securității internaționale.

N. Pătrașcu

În această săptămînă...

Noi evoluții în problema Afganistanului

Ca urmare a situației politice care s-a creat în Afganistan, operațiunea de retragere a trupelor sovietice a fost suspendată — a declarat, recent, în cadrul unei conferințe de presă, A. Bessmertnih, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S. El a precizat că trupele sovietice vor fi retrase numai în condiții corespunzătoare ; situația pe care încearcă să o impună în prezent grupările opoziției afgane nu este în măsură să favorizeze retragerea normală a contingentului sovietic. U.R.S.S. intenționează să-și îndeplinească obligațiile asumate prin acordurile de la Geneva, dacă aceste obligații nu vor fi încălcate de către celelalte părți.

De asemenea, la o întîlnire cu un grup de parlamentari afgani, Iuli Vorontov, prim-adjunct al ministrului sovietic al afacerilor externe, ambasadorul U.R.S.S. la Kabul, a declarat că una din principalele sarcini ale diplomației sovietice, în etapa actuală, o constituie lichidarea conflictelor militare regionale, în primul rînd a conflictului de pe teritoriul Afganistanului. După părerea U.R.S.S. și a conducerii afgane, a sosit timpul unei noi examinări, la nivel internațional, a tuturor aspectelor situației din Afganistan și din jurul lui. În această problemă un rol important ar putea revenі secretarului general al O.N.U., a subliniat reprezentantul sovietic.

Recent, agențiile de presă au anunțat că Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, prin consens, o rezoluție în care cheamă toate părțile implicate în conflictul din Afganistan să colaboreze pentru instaurarea păcii în această țară, în conformitate cu acordurile de la Geneva. Națiunile Unite confirmă dreptul Afganistanului de a hotărî singur, fără nici un amestec din afară, forma de guvernămînt și de a-și alege sistemul social-politic cel mai convenabil. Rezoluția reafirmă necesitatea retragerii trupelor străine din Afganistan, a stabilirii unui dialog constructiv în vederea instaurării unui guvern unanim acceptat.

„Flacăra războiului va putea fi stinsă numai prin contribuția tuturor partidelor politice și a organizațiilor sociale" din țară și prin formarea unei coaliții — a afirmat, într-un interviu acordat postului de televiziune BBC, citat de agenția „Bakhtar", președintele Republicii Afganistan, Najibullah. El a apreciat că majoritatea poporului afgan a reacționat favorabil la politica de reconciliere națională și că guvernul afgan a reușit să obțină sprijinul față de dialog și negocieri al opoziției moderate. Condițiile actuale — a considerat președintele afgan — fac imperios necesar să se pună capăt războiului și luptelor fratricide.

După referendumul în problema Noii Caledonii

La 6 noiembrie, aproximativ 38 de milioane de francezi și 87 500 de neocaledonieni au fost chemați la urne în cadrul referendumului cu privire la statutul Noii Caledonii, teritoriu francez de peste mări, situat în Oceanul Pacific. Proiectul de lege supus votului a fost ratificat de Convenția Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNSK), care se pronunță pentru independența arhipelagului. Documentul stabilește ca, în termen de 10 ani, să fie realizată reorganizarea teritorială a Noii Caledonii, înaintea referendumului privind autodeterminarea — prevăzut să aibă loc în 1998 —, extinderea autorității organelor locale și înfăptuirea altor măsuri economice și financiare, care să asigure dezvoltarea comunității kanake, populația băștinașă a arhipelagului.

Se știe că situația din arhipelag s-a agravat în ultimii ani, cînd au avut loc numeroase ciocniri între populația kanaka; ce se pronunță pentru autodeterminare, și cea de origine europeană, care este împotriva obținerii acestui statut. În primăvara acestui an, la Ouvea, una din insulele teritoriului, au avut loc noi incidente ce au necesitat intervenția poliției. După formarea cabinetului socialist, premierul Michel Rocard a declarat că una din prioritățile programului său guvernamental va fi soluționarea crizei din Noua Caledonie.

Într-o cuvîntare radiotelevizată, organizată înaintea consultării electorale, președintele François Mitterrand a cerut alegătorilor să participe activ la acest vot și a subliniat că, în prezent, s-au creat condițiile necesare pentru reconcilierea și încetarea ostilităților intercomunitare din arhipelag. „Noul proiect de lege va contribui la stabilizarea situației și va asigura premisele pentru ca, peste zece ani, populația acestui teritoriu de peste mări al Franței să-și poată hotărî singură soarta" — a relevat Mitterrand.

Partidul Socialist, Partidul Comunist și Uniunea pentru Democrația Franceză (UDF) au cerut alegătorilor să răspundă prin „da" referendumului. Adunarea pentru Republică (de tendință neogaullistă) a recomandat adepților săi să se abțină de la vot, iar Frontul Național, formațiune de extremă-dreapta, de orientare neofascistă, a respins propunerile care fac obiectul consultării electoratului.

Rezultatele oficiale date publicității pun în evidență, după opinia observatorilor, cea mai înaltă cotă de abținere din istoria celei de-a V-a Republici, de 63 la sută, din care circa 40 la sută în Noua Caledonie. Potrivit datelor furnizate de Ministerul afacerilor interne al Franței cu privire la referendum, majoritatea participanților — 79,95 la sută — s-au pronunțat în sprijinul proiectului de lege guvernamental, care dobîndește, astfel, putere de lege.

Observatorii politici sînt de părere că pasivitatea electoratului se explică, în mare parte, prin faptul că, în ultimele șase luni, au fost chemați prea des la urne (șase consultări electorale) și, în plus, francezii sînt preocupați de numeroasele conflicte sociale din toamna acestui an, care s-au soldat, în ultimele săptămîni, cu o serie de manifestații la Paris și în provincie.

Dintre cele patru regiuni ale arhipelagului Noii Caledonii, în Sud, unde se află capitala, Noumea, 60 la sută din populație a votat împotrivă, în timp ce, în celelalte trei regiuni, cu populație minoritară de origine europeană, s-au înregistrat rezultate favorabile, respectiv de 58,85 și 87 la sută.

WASHINGTON

Republicanii se mențin la Casa Albă

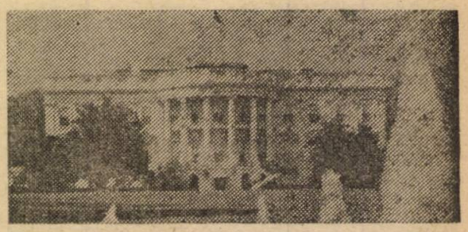

George Bush se va instala la Casa Albă în ianuarie

Cum se anticipa, ceva mai mult de jumătate din populația cu drept de vot s-a prezentat marți, 8 noiembrie, la alegerile din Statele Unite. Pentru președinție candidau vicepreședintele în exercițiu, George Bush, din partea Partidului Republican, și guvernatorul statului Massachusetts, Michael Dukakis, din partea Partidului Democrat. La ora închiderii ediției revistei noastre nu se cunoșteau rezultatele definitive, dar cîștigătorul fusese deja declarat: candidatul republican obținuse peste 315 electori din totalul de 538. În ce privește voturile exprimate, diferența nu este atît de marcată, dar sistemul electoral oferă celui ce a obținut majoritatea într-un stat toți electorii statului respectiv. George Bush va deveni, prin urmare, în ianuarie anul viitor, al 41-lea președinte al S.U.A. El este, totodată, primul vicepreședinte în exercițiu care succede, prin alegeri, la președinție, de după 1836 (atunci, Martin Van Buren i-a urmat lui Andrew Jackson).

Concomitent cu alegerile pentru Casa Albă s-au reînnoit Camera Reprezentanților în întregime, o treime din Senat și 12 posturi de guvernatori (cărora li se adaugă un număr mare de funcționari locali). La fel ca în cazul alegerilor prezidențiale, alegătorii au optat pentru continuitate și în ce privește Congresul: Partidul Democrat și-a păstrat majoritatea, ceea ce lasă să se întrevadă înfruntări similare cu cele înregistrate în ultimii ani între Legislativ și Executiv.

O campanie electorală dintre cele mai lungi din ultimele decenii a luat sfîrșit marți, 8 noiembrie. Despre vicepreședintele George Bush se știa că va candida încă după deznodămîntul alegerilor din urmă cu patru ani ; de atunci — și părerea s-a întărit în urmă cu doi ani — era aproape cert că va întîmpina o opoziție modestă în propriu-i partid. Guvernatorul democrat Michael Dukakis a intrat în campanie în urmă cu 20 de luni ; relativ puțin cunoscut la nivel național, a învins contracandidați cu experiență mai amplă în acest gen de confruntări electorale. Etapa alegerilor primare (preliminare) a fost, anul acesta, lipsită de surprizele înregistrate altădată, apele limpezindu-se, în mare măsură, cu mult înaintea convențiilor naționale. Dar mesajul a fost cît se poate de clar, în mai multe direcții : nu se dorea un președinte reprezentînd curente foarte conservatoare ; politica tinde să fie centristă și, prin urmare, și principalii aleși au idei apropiate de centru ; schimbarea în politică nu este exclusă cu totul, dar se așteaptă să fie îmbinată cu elemente substanțiale de continuitate.

Or, dorința de a răspunde cît mai adecvat acestor tendințe a marcat caracteristicile campaniei prezidențiale propriu-zise. Candidații — subliniau, nu o dată, observatorii politici americani — trebuiau să țină cont, în paralel, de modificările destul de mari înregistrate în societatea americană în acest deceniu : deplasări de populație din centrele industriale ale Nord-Estului către statele din Sud și din Vest, care încep să dețină, acum, ponderea în economie ; modificări în structura coaliților care sprijină cele două mari partide ; accentuarea discrepanțelor între clasele sociale ; apariția unei noi generații de alegători, care n-a votat încă în acest gen de alegeri, dar care n-a cunoscut nici urmările politicii New Deal-ului, de după război, și nici tulburările sociale din anii '60. În același timp, a reieșit că alegătorul american continuă să voteze îndeosebi în funcție de interesul local, care — s-a demonstrat nu o dată, subliniau aceiași observatori — poate diferi de interesul federal.

Situația economică preocupă, în mod firesc, electoratul, deoarece în ciuda unor reușite ale politicii actualei Administrații, care a beneficiat și de pe urma unei conjuncturi favorabile, există numeroase dosare economice majore încă nesoluționate. Înainte de toate se situează imensul deficit bugetar, care a sporit mereu în timpul președinției Reagan, atingînd recorduri postbelice. Chiar și acum, după înțelegerea survenită, anul trecut, între Casa Albă și Congres, deficitul bugetar atinge aproximativ 150 miliarde dolari anual. Inevitabil, întreaga economie este serios grevată de acest deficit, căruia i se adaugă un deficit comercial la fel de substanțial. Datoria națională a atins proporții neîntîlnite de decenii, Statele Unite reușind să dobîndească statutul de națiune debitoare pentru prima oară din 1919. Acestor probleme grave, de fundal, li se adaugă cele dezvăluite de statisticile oficiale : adîncirea prăpastiei dintre cei bogați și cei săraci, sporirea proporției acestora din urmă, numărul surprinzător de mare de persoane lipsite de locuințe, flagelul drogurilor și al crimelor. „Prosperitatea este iluzorie", sublinia, într-un comentariu, redactorul șef al revistei „U.S. News and World Report". Dar, deși toate aceste aspecte au fost abordate în campania electorală, propunerile concrete vizînd remediile posibile au fost mai puțin vizibile — aceasta fiind principala caracteristică (remarcată de toți comentatorii) a confruntării celor doi candidați : nu atît propriile poziții erau prezentate, cît mai curînd ceea ce s-ar întîmpla dacă oponentul ar fi ales. Și, cu toate acestea, alegerile în sine erau foarte importante cel puțin sub două aspecte : următorul președinte are de înfruntat o seamă de dosare economice ce așteaptă neîntîrziat o rezolvare ; opțiunile cîștigătorului — e de presupus — se vor impune în America începutului de deceniu următor și chiar la sfîrșitul acestui secol.

Un element des comentat a fost faptul că, pe măsură ce campania înainta, se aflau prea puține despre ce anume doresc candidații să facă, odată instalați la Casa Albă, și detaliile n-au început să apară decît în ultima săptămînă. Iar alegătorul nu putea fi influențat decît de situația (economică) existentă, relativ favorabilă republicanilor, deoarece în acest moment problemele economice par mai puțin acute. George Bush se pronunța, deci, pentru continuitate.

Cum se știe, sistemul de a alege președintele are, și el, particularitățile sale. Cei care se prezentau la urne nu alegeau, în mod direct, un candidat sau altul, ci grupuri de oameni care reprezintă statele lor în colegiul electoral. Acest colegiu este format din 538 de persoane, exact cîți membri are Congresul (plus districtul Columbia), repartizați în funcție de populația statelor Uniunii, deci întocmai ca în forul legislativ. Candidatul care cîștigă majoritatea voturilor într-un stat obține (cu excepția statului Maine) toți electorii statului respectiv (democrați sau republicani). Astfel se explică diferența mare care există între numărul voturilor (așa-numitele voturi populare) și electorii care s-au pronunțat pentru cîștigător. Pentru a cîștiga, un candidat avea nevoie de cel puțin 270 electori. Membrii colegiului electoral se vor întruni la jumătatea lunii decembrie, cînd vor spune, formal, cine este învingătorul ; dar, cum nu este posibil, practic, să se modifice între timp opțiunile, se poate ști, de pe acum, cine va fi viitorul președinte.

Republicanul George Bush va fi, deci, următorul președinte american. În vîrstă de 64 de ani, el a îndeplinit, pînă acum, cele mai diverse funcții — membru al Congresului, ambasador, director al C.I.A., vicepreședinte — ceea ce îi conferă o largă experiență. Apreciat drept candidat al continuității și mai puțin al schimbării, George Bush oferă, potrivit tuturor observatorilor, un program despre care, pînă acum, se cunosc doar liniile generale. A insistat în timpul campaniei că nu va recurge la majorarea impozitelor pentru reducerea enormului deficit bugetar și, în același timp, s-a pronunțat pentru o apărare puternică. Îi sprijină pe rebelii „contras". A susținut că va dori să conlucreze cu partidul advers în problemele mari ale țării (greu de văzut cum va reuși, după ce el însuși a mizat pe diviziunile care există între partide). Spre deosebire de președintele Reagan, va pune un accent mai mare, afirmă consilierii săi, pe îmbunătățirea educației, pe problemele mediului înconjurător și pe drepturile civile. A avansat propunerea unei „înghețări flexibile" a cheltuielilor federale, în sensul limitării lor la rata inflației, măsură care, coroborată cu creșterea economiei în viitorii cinci ani, ar duce la un echilibru bugetar între 1993 și 1995 (dar și actualul președinte declara, în 1980, că va elimina deficitul, ajuns, dimpotrivă, la cote uriașe...). În plan extern, vor fi, pare-se, puține accente noi. Un fapt se întrevede de pe acum : deși a fost ales ca urmaș a ceea ce s-a numit „revoluția conservatoare a lui Ronald Reagan", George Bush e posibil să se desprindă, poate chiar de la început, de aceasta, și să se îndrepte spre o politică mai conformă tradițiilor centriste ale partidului său. Condițiile în care el își va începe mandatul, în ianuarie, sînt foarte diferite de cele de la începutul deceniului.

Pe agenda viitoarei Administrații se află o serie de probleme de majoră importanță — dosarele economice (în mod prioritar, soluționarea deficitelor bugetar și comercial), discrepanțele sociale în creștere, precum și temele externe de cel mai larg și acut interes, față de care opinia publică așteaptă abordări realiste și constructive : necesitatea unor noi pași concreți pe calea dezarmării, abordarea, într-un spirit nou, a problematicii economiei și comerțului mondial, dezvoltarea unor raporturi de echitabilă conlucrare în plan internațional.

Stelian Țurlea

GENEVA

Negocierile iraniano-irakiene: a treia rundă

Sub egida Națiunilor Unite, la Geneva se desfășoară cea de-a treia rundă de negocieri de pace dintre Iran și Irak. Delegațiile celor două țări sînt conduse de vicepremierul și ministrul de externe al Irakului, Tariq Aziz, și de ministrul de externe al Iranului, Ali Akbar Velayati. Obiectivul principal al actualei runde îl reprezintă consolidarea încetării focului și dezangajarea efectivelor militare.

Reluarea dialogului iraniano-irakian a fost salutată de numeroase țări de pe diferite meridiane, în special cele din zona Golfului. În acest sens, ministrul de externe al Arabiei Saudite, Saoud Al Faisal, a declarat că țările Consiliului de cooperare al Golfului — Arabia Saudită, Bahrein, Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Oman și Qatar — își exprimă speranța că tratativele se vor încheia prin instaurarea păcii între cele două țări și aplicarea rezoluției 598 a Consiliului de Securitate al O.N.U., care pune bazele pentru realizarea securității și stabilității în zona Golfului. În aceeași ordine de idei, într-o declarație comună, dată publicității la încheierea convorbirilor dintre sultanul Omanului, Qaboos Bin Said, și președintele R.D.P. Yemen, Haidar Abu Bakr Al-Attas, care a făcut o vizită la Mascat, sînt salutate, de asemenea, eforturile întreprinse în cadrul O.N.U. pentru soluționarea pașnică a diferendelor dintre Iran și Irak, în folosul normalizării situației din regiune.

Reamintim, în context, că tratativele directe iraniano-irakiene au debutat la Geneva la 25 august. Prima etapă a durat 18 zile, fără a se realiza progrese notabile în ce privește punerea în practică a rezoluției 598, singurul document de bază al negocierilor. Miniștrii de externe ai celor două țări s-au întîlnit, din nou, la New York, la începutul lunii octombrie, întrevedere care, după afirmațiile lui Perez de Cuellar, „nu a marcat nici progrese, nici rupturi". Cu această ocazie, secretarul general al O.N.U. a expus reprezentanților iranieni și irakieni un plan destinat să scoată negocierile din impas. Planul în patru puncte prevedea consolidarea modalităților de încetare a focului, inclusiv libertatea de navigație în strîmtoarea Ormuz ; retragerea trupelor, într-un interval de două săptămîni, în cadrul frontierelor recunoscute pe plan internațional ; începerea aplicării unei proceduri în vederea eliberării și repatrierii prizonierilor de război, care să se încheie într-o perioadă precizată ; inițierea punerii în aplicare a paragrafului patru al rezoluției, privind o reglementare globală, justă și onorabilă, acceptabilă pentru cele două părți.

La recentele negocieri, secretarul general al O.N.U. a elaborat, potrivit agenției „KUNA", o nouă strategie „în două etape". Prima s-ar referi la obținerea acordului beligeranților de a-și separa forțele militare cu cîteva sute de metri, fără ca acest lucru să lezeze argumentele lor legale privind poziția frontierei internaționale (dintre Iran și Irak). În prezent, unități ale celor două părți se află, în anumite sectoare, la numai cîteva zeci de metri unele de altele. O extindere a acestei distanțe pînă la circa o jumătate de kilometru, precum și staționarea în zona respectivă a trupelor O.N.U. ar putea con-

---

În această săptămînă...

Înaintea reuniunii Consiliului Național Palestinian

Recent, directorul Biroului Organizației pentru Eliberarea Palestinei la Bagdad, Azzam Al-Ahmed, a anunțat că O.E.P. a adresat, oficial, invitații membrilor Consiliului Național Palestinian (C.N.P.) pentru a participa la sesiunea extraordinară a C.N.P., care va avea loc între 12—14 noiembrie la Alger.

Înaintea acestui important eveniment, mai multe ziare arabe de mare tiraj au publicat articole în care se afirmă că membrii C.N.P. vor analiza numeroase probleme importante, printre care crearea unui stat independent pe baza dreptului inalienabil al poporului palestinian de a avea o patrie, în conformitate cu rezoluția 181 din 1947, reafirmarea adevărului potrivit căruia O.E.P. este reprezentantul unic și legitim al poporului palestinian, ca și a faptului că singura cale pentru punerea în practică a rezoluțiilor O.N.U. este convocarea unei conferințe internaționale de pace la care să participe și O.E.P. pe bază de egalitate cu celelalte părți.

Zilele trecute, sub președinția lui Yasser Arafat, la Tunis a avut loc o ședință a Comitetului Executiv al O.E.P., în cadrul căreia au fost discutate documentele de lucru ce vor fi dezbătute la apropiata sesiune a C.N.P. Surse palestiniene informate au precizat că, la ședință, au fost discutate textele definitive ale documentului de independență și declarației politice, ce vor fi publicate de C.N.P., precum și probleme legate de formarea unui guvern provizoriu.

În altă ordine de idei, tot în această săptămînă, șeful Departamentului Politic al O.E.P., Farouk Kaddoumi, aflat în vizită la Tokio, și-a reînnoit apelul în vederea plasării teritoriilor ocupate de Israel sub administrația O.N.U., pentru a face posibilă convocarea unei conferințe internaționale consacrate păcii în Orientul Mijlociu. În cadrul convorbirilor avute cu ministrul de externe japonez, Sosuke Uno, F. Kaddoumi a reafirmat necesitatea acordării de ajutor O.E.P. și a încetării imediate a represiunilor israeliene împotriva arabilor din teritoriile ocupate. La rîndul său, S. Uno a subliniat că Israelul trebuie să se retragă din Cisiordania și Gaza și să recunoască dreptul poporului palestinian la autodeterminare.

Alger. După referendumul național

La 3 noiembrie, alegătorii algerieni s-au prezentat în fața urnelor pentru a vota mai multe modificări constituționale — delimitarea puterii legislative de cea executivă, extinderea împuternicirilor guvernului și răspunderea acestuia în fața Adunării Populare Naționale (parlamentul țării). Potrivit datelor oficiale, la alegeri au participat circa 10,5 milioane din cei peste 12,6 milioane de cetățeni cu drept de vot, participarea fiind de 83 la sută. Pentru amintitele reforme au fost exprimate peste nouă milioane de voturi — respectiv 92,27 la sută din totalul voturilor validate.

După referendum, președintele Chadli Bendjedid l-a însărcinat pe colonelul Kasdi Merbah cu formarea noului guvern. În vechiul cabinet, Kasdi Merbah a deținut portofoliul sănătății.

De asemenea, în contextul unor profunde prefaceri politice, economice și sociale, președintele Bendjedid a trasat principalele direcții ale activității noului guvern. După cum se arată într-un comunicat al cancelariei prezidențiale dat publicității la Alger, șeful statului algerian a atras, în mod deosebit, atenția asupra necesității continuării neabătute a reformei economice, trecerii tuturor întreprinderilor de stat la autofinanțare, reorganizării sistemului de repartiție și de realizare a producției în cadrul noului mecanism financiar. Președintele Bendjedid a evidențiat, totodată, importanța transpunerii în viață a reformei sistemului de învățămînt și a programului vizînd crearea de locuri de muncă pentru tineri în toate domeniile economice.

Referindu-se la obiectivele viitorului guvern, premierul Kasdi Merbah a precizat că, pe primul plan, se va situa soluționarea problemelor economice. În acest sens, el a afirmat că va prezenta un program ce trebuie să fie sprijinit de Adunarea Populară Națională.

Tot în această lună, la Alger va avea loc un alt eveniment major — cel de-al VI-lea Congres al Frontului de Eliberare Națională (F.L.N.). Congresul va trebui să-l desemneze pe viitorul candidat la alegerile prezidențiale de anul viitor.

În cercurile politice algeriene se afirmă că electoratul va fi consultat printr-un nou referendum, la începutul lui 1989, asupra celui de-al doilea pachet de reforme. La sfîrșitul lunii februarie, algerienii vor fi chemați din nou la vot — mai întîi, pentru alegerile prezidențiale și, apoi, pentru cele legislative.

tribui la diminuarea încordării militare. Grupului O.N.U. de observatori militari pentru Iran și Irak (UNIIMOG) i s-a cerut să prezinte, pentru această retragere, un plan care ar lua în considerare fortificațiile, avantajele strategice și alte poziții militare controlate de cele două armate. Cea de-a doua etapă a noii strategii s-ar referi la elaborarea unui „pachet" bazat pe o grupare a celor patru puncte conținute în propunerea prezentată de Perez de Cuellar miniștrilor de externe iranian și irakian, la New York. Potrivit noii strategii, ambelor țări le vor fi prezentate rapoarte amănunțite ale O.N.U. privind fiecare din cele patru puncte ale amintitului plan.

Surse apropiate Națiunilor Unite au apreciat că realizarea unui pachet complet, grupînd toate cele patru puncte, va fi un proces de durată. Se speră că ajungerea la un consens privind acest pachet va deschide calea pentru negocieri pe termen lung, vizînd aplicarea tuturor prevederilor rezoluției 598.

După mai multe întîlniri în plen sau separat cu delegațiile conduse de ministrul de externe irakian și cel iranian, secretarul general al O.N.U., care a prezidat în prima săptămînă a noii runde, a declarat că cele două părți și-au reafirmat acordul față de încetarea focului în conflictul din Golf. Cei doi miniștri — a spus Perez de Cuellar — au clarificat o serie de aspecte ale pozițiilor lor și e necesar să se intre și mai mult în detalii pentru a se putea evalua șansele de apropiere a pozițiilor.

Întîlnirile la nivel ministerial au alternat cu cele la rang de experți. Referindu-se la acestea din urmă, Perez de Cuellar a declarat că experții celor două delegații „au realizat o excelentă activitate de clarificare" a problemelor examinate. Acceptarea de către cele două țări a ideii continuării negocierilor la nivel de experți — a spus secretarul general al O.N.U. — este dovada interesului pe care ele îl manifestă pentru soluționarea conflictului.

Spre deosebire de rundele precedente, la actualele negocieri, una din problemele aflate în suspensie — curățarea importantei artere Shatt-El-Arab — a fost trecută într-un plan secundar. (Acest curs navigabil adună apele fluviilor Tigru și Eufrat cu aproximativ 240 km înainte de vărsarea lor în Golf. Pe o lungime de circa 100 km, Shatt-El-Arab-ul formează granița comună dintre Iran și Irak.) În schimb, a fost acordată o mai mare atenție problemei retragerii trupelor în interiorul granițelor recunoscute internațional, cît și eliberării și repatrierii prizonierilor de război. De altfel, înaintea reluării negocierilor, Irakul a eliberat unilateral 25 de prizonieri de război iranieni, care au părăsit Bagdadul la bordul unui avion al Crucii Roșii Internaționale. În aceeași zi, Iranul a pus în libertate 25 de prizonieri de război irakieni invalizi.

După o primă săptămînă de negocieri, secretarul general al O.N.U. a părăsit Geneva, locul său fiind preluat, ca și la precedenta rundă de la Geneva, de Jan Eliasson. Ambasador al Suediei la Națiunile Unite, reprezentant special al lui Perez de Cuellar la negocierile iraniano-irakiene, Jan Eliasson a fost membru al echipei de experți conduse de Olof Palme, care, la începutul anilor '80, a avut numeroase întrevederi cu înalți reprezentanți irakieni și iranieni în vederea soluționării pe cale pașnică a conflictului din Golf.

Referindu-se la recentele tratative iraniano-irakiene, președintele Iranului, Ali Khamenei, a declarat că acestea „se vor încheia cu rezultate bune, dacă ambele părți vor da dovadă de bunăvoință și seriozitate".

C. Ștefan

GRECIA — S.U.A.

Dificultățile unui nou acord asupra bazelor

O minimă transparență a caracterizat, săptămîna trecută, desfășurarea celei de-a 11-a runde a negocierilor privind viitorul statut al bazelor americane din Grecia. Anunțate abia în ultimul moment, tratativele s-au derulat la Washington, între 30 octombrie și 4 noiembrie, fără a marca progrese vizibile în problemele abordate.

Organizarea noii runde de negocieri în capitala americană constituie, totuși, un element inedit și revelator. Este pentru prima dată, într-adevăr, de la debutul actualului proces de discuții bilaterale, la 9 noiembrie 1987, cînd reprezentanții celor două țări s-au întîlnit în S.U.A., nu la Atena. Părțile nu au furnizat nici un fel de precizări asupra acestei schimbări a locului de desfășurare, deși, inițial, o asemenea alternanță fusese preconizată. Este evident, însă, că doi factori mai importanți au determinat opțiunea în cauză: contextul general al convorbirilor greco-americane, mai ales după unele evoluții din cursul verii, și apropierea scadenței vechiului acord, din 1983.

În ce privește primul aspect, apare tot mai clar că actualul proces de negocieri nu este nici simplu, nici ușor de anticipat în desfășurarea lui viitoare. Început în toamna lui 1987, el a parcurs deja mai multe etape (11 runde), fără ca scopul inițial să fi fost realizat: definirea exactă a condițiilor în care bazele americane, amplasate la începutul anilor '50, ar putea, eventual, să rămînă pe solul elen. Pozițiile de principiu ale celor două părți au fost și continuă să rămînă sensibil diferite. Pe scurt, actualul guvern socialist elen, venit la putere în octombrie 1981 și care a încheiat, în 1983, un acord limitat, de cinci ani, de prelungire a prezenței militare americane, a considerat și consideră că reglementările subscrise de el sînt de așa natură încît bazele americane ar urma să fie închise, după 31 decembrie 1988, dacă nu se ajunge la convenirea altora, integral noi. Conform acestei interpretări, el a și notificat S.U.A., la 13 iulie, anularea acordului de cooperare economică și militară din 1983, adică a documentului privind **actualul** statut al bazelor americane. Invocînd prevederile anterior convenite, nota elenă arăta că S.U.A. vor dispune — de la sfîrșitul anului, cînd acordul din 1983 își încetează valabilitatea — de un termen de 17 luni pentru desființarea și retragerea instalațiilor lor militare din Grecia. Această evoluție a introdus, desigur, un element inedit în ecuația actualelor negocieri, făcînd ca problema realizării unui nou acord să se pună cu și mai multă acuitate. Partea americană, în schimb, prevalîndu-se de versiunea în limba engleză a documentului din 1983, apreciază că singura preocupare reală a tratativelor ar trebui să o constituie prelungirea valabilității angajamentelor anterioare, ca și în cazul acordurilor similare încheiate de S.U.A. cu alte țări. Peste această divergență de interpretare, părțile nu par să fi trecut pînă acum.

Între timp, o altă evoluție importantă a împovărat și mai mult contextul negocierilor. Arătînd, în mod clar, că intenționează, cel puțin, o reducere a prezenței militare americane de pe solul elen, guvernul grec și-a anunțat oficial, la 5 septembrie, hotărîrea irevocabilă de a închide, după sfîrșitul anului, baza aeriană americană de la Hellenikon, situată la 15 km sud-est de Atena, fără a autoriza transferarea instalațiilor ei în altă parte a teritoriului național sau extinderea

În această săptămînă...

Perspective favorabile relațiilor libiano-ciadiene

La sfîrșitul lunii trecute, șeful statului malian, Moussa Traore, președinte în exercițiu al Organizației Unității Africane, a efectuat vizite oficiale la Tripoli și N'Djamena, continuînd astfel bunele oficii ale O.U.A. spre a facilita normalizarea totală a relațiilor dintre Libia și Ciad.

După încheierea vizitei la N'Djamena, la o conferință de presă comună cu Hissene Habre, președintele țării gazdă, Moussa Traore, și-a exprimat speranța în restaurarea unei păci trainice între Libia și Ciad, apreciind că șefii celor două state sînt hotărîți să pășească pe această cale.

Ulterior, revenit în țară, Moussa Traore, a făcut, la Bamako, o declarație în care s-a referit, din nou, la evoluția raporturilor libiano-ciadiene și a arătat că din convorbirile purtate în cele două capitale a rezultat cu claritate că atît Libia, cît și Ciadul sînt ferm decise să acționeze pentru instaurarea păcii și liniștii în zonă. La ora actuală, preciza, în continuare, președintele în exercițiu al O.U.A., în centrul atenției se află problema respectării stricte a acordului de la 11 septembrie, anul trecut, cu privire la încetarea focului la frontiera dintre cele două țări și, în primul rînd, cea a dezangajării complete a forțelor armate în regiunea frontierei.

În context, se reamintește că Libia și Ciadul au restabilit, în septembrie a.c., relațiile diplomatice, după ce, în prealabil, Tripoli eliberase prizonierii de război ciadieni. De asemenea, în cele două capitale, s-au făcut declarații similare în ce privește hotărîrea de a reglementa diferendul în mod pașnic.

Cele două țări — a mai declarat Moussa Traore — intenționează să soluționeze, în scurtă vreme, și problema apartenenței bandei Aouzou, asupra căreia se mențin dezacorduri. În acest sens, președintele Traore a anunțat că, în curînd, își va relua activitatea Comitetul ad-hoc al O.U.A. desemnat cu reglementarea relațiilor libiano-ciadiene, comitet creat în 1977 și prezidat de președintele Gabonului, Omar

Bazele americane din Grecia

— fișă tehnică —

Pe teritoriul Greciei, S.U.A. dispun de patru baze militare mari și de 20 de instalații auxiliare, deservite — potrivit agenției „EFE" — de circa 6 300 militari americani și un personal civil de 1 500 oameni. Dintre bazele mari, două sînt amplasate în Grecia continentală, la Hellenikon și Nea Makri, iar două în insula Creta. Folosită pentru zboruri de recunoaștere și pentru transporturi militare, baza de la Hellenikon *servește și ca „stat major" al instalațiilor americane de pe solul elen. Cea de la* Nea Makri, *situată la 60 km nord-est de Atena, funcționează ca centru de telecomunicații, conectat cu instalațiile similare din Italia și Spania. La* Heraklion, *principalul oraș din Creta, S.U.A. dispun de un alt centru important de telecomunicații pentru armata aerului. Instalațiile de aici sînt orientate spre Orientul Mijlociu, Africa de Nord și Mediterana orientală. Activitățile bazei se desfășoară, în special, în cooperare cu instalațiile similare de la Prinçlig și Sinop (Turcia) ; informațiile culese sînt prelucrate și retransmise, apoi la Ford Ceade (Maryland). În sfîrșit, baza navală de la* Suda Bay, *din nord-vestul insulei Creta, poate primi cele mai mari vase ale flotei a 6-a americane din Mediterana.*

unor dispozitive militare americane mai mici din Grecia. Este ceea ce a determinat, de altfel, suspendarea celei de-a 9-a runde a negocierilor de la Atena, reprezentanții americani invocînd, în noua situație, necesitatea unor consultări suplimentare la Washington.

Amplasată în prelungirea aeroportului internațional de la Atena, baza de la Hellenikon este una dintre cele patru instalații militare americane de mare importanță din Grecia, alături de cele de la Nea Makri, din apropierea cîmpului de luptă de la Marathon, de la Heraklion și Suda Bay, din insula Creta. Aparatele care decolează de aici desfășoară, în special, misiuni de recunoaștere, oferind, în plus, sprijin logistic pentru flota a VI-a americană din Marea Mediterană. Referitor la decizia guvernului elen, Rosanne Rigdway, adjunct al secretarului de stat american, s-a declarat „surprinsă", la data respectivă, iar secretarul general al N.A.T.O., Manfred Wörner, a apreciat că aceasta constituie „o provocare pentru N.A.T.O.". „Pentru N.A.T.O. ?" — au replicat oficialitățile elene. „Secretarul general al Alianței nu pare să cunoască acordul defensiv greco-american din 1983, în care se arată clar că bazele nu sînt ale N.A.T.O. și funcționează în concordanță cu o serie de reglementări bilaterale". Într-adevăr, acordul din 1983 este un acord bilateral, greco-american, iar guvernul elen a precizat, de la bun început, că prevederile lui nu au nimic de-a face cu strategia Alianței Nord-Atlantice. Mai mult : și-a rezervat dreptul de a suspenda orice activități ale bazelor americane, în caz de extremă urgență, și de a nu permite utilizarea instalațiilor împotriva unor țări cu care Grecia întreține relații amicale.

Contextul actualelor negocieri este definit și de alte precizări făcute la Atena. Încă înaintea deschiderii lor, anul trecut, premierul Andreas Papandreu arăta, astfel, că orice nou acord va trebui să corespundă „intereselor naționale majore ale țării", și, de asemenea, că va fi supus aprobării unui referendum popular. Dintre acestea, prima condiție se plasează în cadrul mai larg al preocupărilor de politică externă ale Greciei ; a doua exprimă concepția actualului guvern despre importanța unor eventuale noi înțelegeri cu S.U.A. și despre necesitatea omologării lor la scară națională. Ca atare, însă, amîndouă sînt revelatoare pentru ambianța actualelor negocieri și lasă deschise multe incertitudini, chiar în eventualitatea unui consens final la masa tratativelor.

Cît privește factorul timp, este limpede că acesta începe să preseze asupra negocierilor. Expirarea acordului din 1983 în luna decembrie face ca orice nouă etapă a dialogului greco-american să fie oarecum „decisivă", iar dificultățile apărute pe parcurs nu au ușurat sarcina partenerilor. Destul de recent, după hotărîrea Greciei de a închide baza de la Hellenikon, unii senatori americani au cerut reducerea proporțională a ajutorului acordat de S.U.A., solicitare, firește, în dezacord cu doleanțele Atenei. Primind în 1987 circa 430 milioane dolari din partea S.U.A., în baza reglementărilor din 1983, Grecia dorește, în schimbul încheierii noului acord, o sporire a asistenței americane pentru modernizarea forțelor sale armate, cu respectarea riguroasă a raportului 7 : 10 în ajutorul acordat ei și Turciei. Aceasta a făcut ca penultima etapă a tratativelor, de la începutul lunii octombrie, să fie consacrată, aproape exclusiv, aspectelor financiar-economice ale noilor înțelegeri, deși nu este exclus ca divergențele de principiu să fi fost și ele evocate.

Desfășurată într-un asemenea context general, cea de-a 11-a rundă de tratative, de săptămîna trecută, nu a marcat nici un progres evident pe calea spre încheierea unui nou acord. Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Charles Redman, a declarat că aceasta a prilejuit „schimburi constructive de vederi" asupra tuturor problemelor abordate. Totuși, conținutul concret al negocierilor nu a fost dezvăluit. La rîndul ei, partea elenă nu a furnizat nici un fel de detalii, deși, anterior, era preconizată o declarație comună asupra negocierilor.

Pentru guvernul elen, finalizarea corespunzătoare a actualelor negocieri cu S.U.A. are o importanță deosebită, mai ales în perspectiva alegerilor generale de anul viitor. După două mandate succesive, obținute în 1981 și 1985, Mișcarea Socialistă Panelenă, de guvernămînt, dorește, desigur, să se prezinte în fața alegătorilor cu reglementări clare în privința bazelor americane și cu asigurarea că acestea vor contribui, conform programului său, la promovarea intereselor naționale, la întărirea atributelor de independență și suveranitate. De pe acum, este, însă, limpede că noul acord, în cazul realizării lui, va consacra o diminuare a prezenței militare americane pe solul elen.

Următoarea rundă a negocierilor greco-americane este programată pentru luna decembrie.

I. Madoșa

Bongo. De altfel, recent, șeful statului gabonez, Omar Bongo, și-a exprimat satisfacția în legătură cu restabilirea relațiilor diplomatice ciadiano-libiene, care constituie — în opinia sa — „o etapă importantă a destinderii dintre cele două țări". „Ne bucurăm, a spus el, de dorința reafirmată a celor două părți de a-și reglementa pe cale pașnică diferendul teritorial, colaborînd cu Comitetul ad-hoc într-un spirit de responsabilitate și înțelegere".

După cum apreciază observatorii, actuala evoluție în relațiile libiano-ciadiene, pașii concreți făcuți de ambele părți (care au urmat reconcilierilor dintre Etiopia și Somalia, Algeria și Maroc, Etiopia și Sudan) se circumscriu unei tendințe mai ample, cu impact pozitiv la nivelul întregului continent, și nu pot decît să favorizeze menținerea păcii și stabilității în Africa.

Dialog la nivel înalt mexicano-cubanez

Președintele Mexicului, Miguel de la Madrid, a efectuat o vizită oficială de trei zile în Cuba, „prilej de reafirmare a profundelor legături de prietenie dintre cele două țări", scrie agenția „Prensa Latina". În timpul șederii la Havana, șeful statului mexican a avut convorbiri cu președintele Fidel Castro.

Vizita președintelui mexican a permis o trecere în revistă a relațiilor bilaterale, ca și un schimb de opinii asupra situației internaționale, mai ales privind America Latină. Vorbind despre raporturile mexicano-cubaneze, cu ocazia decorării sale cu ordinul „Jose Marti", Miguel de la Madrid a relevat climatul de înțelegere și apropiere crescîndă dintre cele două țări. „Sperăm ca anii viitori să ne ofere o și mai mare apropiere între țările Americii Latine și Cuba și încorporarea acestui popor frate în cadrul organizațiilor interamericane", a declarat șeful statului mexican. Acesta a subliniat, referindu-se la menținerea nealterată a raporturilor bilaterale : „Dacă, în trecut, nu ne-am supus presiunilor, în viitor nimeni nu va fi capabil să stingherească prietenia noastră".

Cu prilejul vizitei oaspetelui mexican, președintele Fidel Castro a fost decorat cu ordinul „Vulturul aztec". În discursul rostit, el a evocat legăturile istorice tradiționale, ca și cele actuale dintre cele două țări, raporturile lor solide și indestructibile. Șeful statului cubanez a arătat că, în ciuda incertitudinilor existente în lume privind viitorul, un fapt sigur îl constituie necesitatea luptei unite pentru dezvoltare a popoarelor Americii Latine, a țărilor lumii a treia. Cu același prilej, vicepreședintele Cubei, Carlos Rafael Rodriguez, a evidențiat politica independentă a Mexicului, singurul stat latino-american care nu a rupt relațiile cu Cuba după transformările sociale, economice și politice petrecute în această țară, începînd din 1959.

În cadrul vizitei, abordarea problemelor internaționale a permis o analiză a situației din America Centrală și un schimb de opinii pe marginea crizei datoriilor externe a țărilor din regiune. Subliniindu-se necesitatea unei noi ordini economice internaționale, au fost evidențiate obstacolele pe care le reprezintă, pentru țările în curs de dezvoltare, politica protecționistă, dezechilibrele termenilor de schimb, prețurile scăzute ale materiilor prime. De asemenea, au fost evidențiate cauzele socio-economice profunde ale crizei din America Centrală, imperativul respectării dreptului la autodeterminare al popoarelor acestei regiuni.

SAN SALVADOR

Premise ale dialogului

Peste cîteva zile, debutează în Salvador campania electorală în vederea alegerilor prezidențiale din martie 1989. În această perspectivă, democrația creștină, la guvern, înregistrează puternice divizări interne, ceea ce favorizează — apreciază observatorii — o victorie a dreptei ultraconservatoare. Opoziția de stînga a decis să participe la alegeri, pentru prima dată în ultimii ani, ca o măsură de deschidere a unui nou spațiu politic pentru dialog. Aceasta apare drept singura soluție viabilă pentru îndelungatul conflict armat intern.

Apropierea alegerilor prezidențiale a precipitat, în ultimele luni, evenimentele din Salvador, al cărui conflict intern amenință să se transforme în punctul nevralgic al complicatei crize din America Centrală. La guvern din 1984, prin victoria în alegeri a președintelui Napoleon Duarte, democrația creștină se pregătește să înfrunte viitorul moment electoral de pe o poziție, deocamdată, total dezavantajoasă. În primul rînd, desemnarea candidaturii prezidențiale a scindat, acum cîteva luni, partidul : în timp ce conducerea democrat-creștină l-a sprijinit pe Fidel Chavez Mena, fost ministru de externe și al planificării, un alt pretendent la învestitură, Adolfo Rey Prendes, fost ministru al culturii, în prezent deputat, și-a format o grupare politică proprie, în numele căreia va participa la alegeri. Prin această sciziune, democrația creștină se vede slăbită în bătălia electorală, pierzînd, în plus, între timp, mai multe locuri de deputați și de primari. Or, deja după alegerile legislative și municipale, din martie a.c., partidul la guvern nu mai deține majoritatea în parlament și în municipii, cîștigată de Alianța renovatoare națională („Arena", dreapta ultraconservatoare). A contribuit, la aceasta, bilanțul modest al guvernului în anii săi de gestiune, marcați de adîncirea crizei economice, continuarea conflictului militar intern, ponderea crescîndă a forțelor armate și intensificarea presiunilor acestora asupra Executivului, dependența accentuată de ajutorul economic și militar al S.U.A. Marja de manevră a șefului statului, Napoleon Duarte, s-a văzut, astfel, din ce în ce mai restrînsă, la aceasta adăugîndu-se recenta divizare a propriului partid și, pe plan personal, declanșarea unei boli care îi limitează pe zi ce trece activitatea. Bilanțul „activ" al guvernării sale rămîne, totuși, realizarea reformei agrare, naționalizarea unor întreprinderi și bănci, eforturile de eradicare a „escadroanelor morții", pe care mulți le pun pe seama unuia din liderii dreptei ultraconservatoare, maiorul Roberto D'Aubuisson.

Deși pare a acționa mai unitar, partidul dreptei, „Arena", a trecut, și el, prin unele disensiuni în momentul stabilirii propriei echipe prezidențiale. În cele din urmă, candidatul pentru funcția de șef al statului, Alfredo Cristiani, mai moderat și partizan al dialogului, a trebuit să accepte drept coechipier, pentru funcția de vicepreședinte, pe Francisco Merino, pe care, scrie agenția „EFE", surse diverse îl consideră apropiat de maiorul D'Aubuisson și „escadroanele morții". Cu gîndul la alegeri, „Arena" își centrează campania pe încercarea de discreditare a guvernului, pe care îl acuză de lipsă de eficiență în aplanarea conflictului militar intern, precum și de unele manifestări de corupție. Majoritară în parlament, dreapta își propune, de asemenea, să „reajusteze" funcțiile Consiliului suprem electoral, astfel încît Adunarea Legislativă să fie cea care să desemneze noul președinte, ceea ce ar însemna o victorie proprie asigurată ; se străduiește, pe de altă parte, să desființeze Institutul național al cafelei, pentru a priva statul de monopolul asupra celui mai important produs de export și a-l transfera în seama inițiativei particulare. Aceste proiecte de legi sînt concepute drept „lovituri finale" date guvernului lui Napoleon Duarte.

Conform opiniei unuia din liderii democrat-creștini, nici militarii nu rămîn străini de actuala criză politică internă ; „divizarea din rîndul partidelor se reflectă și în rîndul armatei", recunoaște generalul Blandon, pînă de curînd șeful statului major. Recent, unii analiști militari apreciau, de altfel, că statul major, care a colaborat în ultimii ani cu partidul democrat-creștin și președintele Napoleon Duarte, este supus unei „crescînde presiuni" politice din partea promoțiilor mai tinere de ofițeri, care ar fi mai apropiate de opoziția ultraconservatoare, din cadrul „Arena", adeptă a unui „război total" față de grupurile insurgente. Aceste presiuni par să fi avut cîștig de cauză și să explice înlocuirea, zilele trecute, a generalului Blandon cu colonelul Emilio Ponce. După numirea sa ca nou șef al statului major al armatei, acesta s-a declarat adeptul „unor soluții globale" ale stării interne de război, fără a exclude, însă, o „reglementare politică".

În actuala conjunctură internă, semnificativ este faptul că opoziția de stînga își menține unitatea de acțiune, în cadrul alianței dintre Frontul Democratic Revoluționar și Frontul Farabundo Marti de Eliberare Națională (F.D.R.—F.M.L.N.). Reprezentînd brațul politic și, respectiv, militar al coaliției, cele două formațiuni au trecut la modificări și extinderi ale activității lor, pornind de la realitatea că actuala criză din țară reclamă un consens național între forțele politice, în vederea ajungerii la dialog și reconciliere. Se înregistrează, așadar, în primul rînd, o schimbare de tactică : formînd — pe baza a trei formațiuni din cadrul F.D.R. — așa-numita „Convergență Democratică", o serie de lideri ai F.D.R. au decis participarea stîngii la alegeri, prin Guillermo Ungo (candidat la președinție) și Mario Roldan (pentru funcția de vicepreședinte). Din actuala alianță, al cărui secretar general este Ruben Zamora, liderul Partidului Popular Social-Creștin, mai fac parte Mișcarea Națională Revoluționară, a lui Guillermo Ungo, și Partidul Social-Democrat, al lui Mario Roldan. Participarea la alegeri, au declarat ei, „nu are ca obiectiv obținerea unei victorii, ci extinderea spațiului politic, a prezenței politice, ca și lărgirea alianțelor în sprijinul unei soluții negociate". În același timp, liderii insurgenți din cadrul F.M.L.N. au continuat acțiunile lor militare împotriva trupelor guvernamentale, iar, concomitent, atît F.M.L.N., cît și F.D.R. au început să desfășoare o intensă activitate pe plan diplomatic în sprijinul aceleiași idei a dialogului și reconcilierii. Delegații ale celor două fronturi s-au deplasat într-o serie de capitale sud-americane și din America Centrală, unde, în cadrul unor convorbiri cu șefii statelor respective, și-au expus punctul de vedere și au cerut sprijin în favoarea apelului lor, adresat guvernului, de a trece la negocieri neîntîrziate.

Perspectiva dialogului rămîne, deocamdată, neclară, guvernul aflîndu-se spre sfîrșitul mandatului, iar partidul care îl susține trecînd printr-un moment dificil, ceea ce adîncește „vidul puterii", cum se exprimă observatorii. Totuși, este o realitate faptul că anii de conflict militar — care au produs circa 60 000 de victime și pierderi materiale importante — au epuizat într-atît țara, încît opinia generală este favorabilă încetării luptelor. „Războiul de joasă intensitate" promovat de Washington în Salvador (tactică opusă unei înfruntări directe, decisive) a fost de acordarea unor substanțiale ajutoare economice și militare (peste 3 miliarde de dolari în ultimii ani ; 95 la sută din armamentul folosit de trupele guvernamentale este de proveniență americană), ceea ce — afirmă Ruben Zamora — nu a dus decît la prelungirea conflictului. Apelul la dialog al forțelor insurgente nu a găsit, pe de altă parte, un răspuns decis din partea guvernului, supus presiunilor armatei, ale dreptei și ale S.U.A. : două runde de convorbiri, în 1984, și o a treia, în 1987, s-au încheiat fără rezultate. O serie de alte demersuri au avut, totuși, loc ulterior, indicînd urgența cu care este resimțită necesitatea încetării luptelor : guvernul a chemat partidele politice la elaborarea unei „platforme comune de pace", acțiune de la care s-a retras, în final, dreapta ; a urmat, în luna septembrie, inițiativa bisericii catolice, care a organizat o „dezbatere națională" pentru identificarea unei soluții negociate a conflictului salvadorian. Au participat numeroase organizații de masă, sociale și obștești, concluziile lor finale fiind prezentate de arhiepiscopul de San Salvador, monseniorul Arturo Rivera y Damas, guvernului, forțelor armate, partidelor politice, grupurilor insurgente. Documentul exprimă un sprijin clar soluționării politice, prin negocieri, a conflictului militar, oprindu-se asupra cauzelor care l-au generat : nedreptățile sociale, criza economică, măsurile represive ale guvernului, implicarea S.U.A. Războiul — arată concluziile „dezbaterii naționale" — a produs victime omenești, pierderi materiale, mase de țărani refugiați, ceea ce impune o încheiere a acestuia, prin dialog în direcția reconcilierii, dincolo de divergențele politice.

Anca Voican

În această săptămînă...

Beijing. Despre posibilitatea unei întîlniri la nivel înalt chino-sovietice

Zhao Ziyang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, a relevat, în cursul unei convorbiri cu participanții la un seminar economic chino-japonez, că o întîlnire la nivel înalt chino-sovietică va putea avea loc la Beijing, în prima jumătate a anului viitor — relatează agenția „China Nouă". El a adăugat că o asemenea întîlnire va depinde de modul cum vor evolua discuțiile dintre cele două țări în legătură cu soluționarea problemei Kampuchiei.

Zhao Ziyang a precizat că miniștrii de externe ai Chinei și U.R.S.S. vor proceda la schimburi de vizite la sfîrșitul

TEL AVIV

Efervescență politică postelectorală

În Israel, după risipirea febrei electorale, care a încălzit la maximum viața politică a țării, și după anunțarea rezultatelor definitive ale scrutinului de la 1 noiembrie, menit să desemneze pe cei 120 de membri ai parlamentului, urmează, acum, o perioadă de acută efervescență în legătură cu formarea noului guvern.

Așa cum era de așteptat și cum s-a întîmplat de regulă în toate consultările electorale de pe parcursul celor patruzeci de ani de existență a statului Israel, nici de această dată opțiunile alegătorilor n-au oferit o majoritate absolută vreuneia din cele 27 liste participante la competiție, excluzînd astfel posibilitatea formării unui guvern monopartid. Blocul de dreapta — Likud —, al actualului premier Yitzhak Shamir, a obținut 40 de mandate (cu unul mai puțin decît la ultimele alegeri), situîndu-se pe primul loc al ierarhiei parlamentare. Partidul Muncii, condus de locțiitorul primului ministru și ministru al afacerilor externe, Shimon Peres, a ocupat locul al doilea, cu 39 de mandate, pierzînd 5 mandate, ceea ce, în ecuația parlamentară actuală, înseamnă destul de mult. Restul de 41 de mandate a fost împărțit între 13 partide și formații politice de cele mai diverse nuanțe, de la religioșii ortodocși la comuniști.

Fiecare din cele două principale grupări politice — Likud-ul și Partidul Muncii — pot, în principiu, conta pe voturile deputaților formațiilor ultranaționaliste laice sau a celor de stînga, dar un calcul al hîrtiei arată că, și în acest caz, nici unul din protagoniști nu va reuși să întrunească majoritatea necesară pentru a primi investitura parlamentară. Rămîne, astfel, deschisă alternativa : ori a repetării coaliției dintre Likud și Partidul Muncii, care a funcționat în ultimii patru ani, dar cu destule dificultăți și opinii divergente, ori a unei alianțe parlamentare a uneia sau alteia din cele două grupări principale cu partidele religioase, care dețin, acum, 18 mandate față de 12 în trecut, devenind, în acest fel, arbitrele situației.

Președintele statului a început, de luni, consultările cu reprezentanții grupărilor parlamentare pentru încredințarea însărcinării formării guvernului. Este însă de presupus, ținînd seama de termenul legal de minimum trei săptămîni, plus încă o perioadă egală, în caz de nereușită, că desemnarea noului premier nu va surveni de la o zi la alta, fiind de întrevăzut negocieri dificile pînă cînd se va ajunge la o înțelegere care să asigure învestitura parlamentară.

Desigur, soluția aritmetică cea mai simplă ar fi fost reeditarea coaliției Likud — Partidul Muncii, ce ar fi asigurat o majoritate confortabilă de 79 de voturi din 120. Dar divergențele de opinii dintre cele două formațiuni par, în momentul de față, dacă nu imposibil, cel puțin foarte greu de depășit. Premierul Shamir, care, o bună bucată de timp din campania electorală, a respins orice nouă alianță cu Partidul Muncii, a revenit, ulterior, neexcluzînd total o astfel de posibilitate, însă condiționînd-o de renunțarea partenerului potențial la ideea unei Conferințe internaționale de pace. Liderul Partidului Muncii, Shimon Peres, a fost, însă, categoric, refuzînd, deocamdată, participarea la un guvern de coaliție împreună cu Likud-ul. „Sîntem interesați într-un singur element central — continuarea procesului de pace —, și nu ne vom alătura unui guvern care nu are un plan de pace" — a declarat S. Peres în cadrul unui interviu, adăugînd : „Obligația noastră și a mea este de a continua procesul de pace".

Blocul Likud consideră, în actuala configurație a parlamentului israelian, că ar putea, totuși, să obțină învestitura cu sprijinul partidelor ultranaționaliste laice și al partidelor religioase, calculul aritmetic conducînd la o majoritate de 65 de voturi din 120. În acest scop, a început imediat negocierile cu micile formațiuni amintite, care, însă, nu se anunță chiar așa de ușoare, ținînd seama de pretențiile afișate de acestea, îndeosebi în ceea ce privește repartiția posturilor ministeriale. După cum transmit agențiile de presă internaționale, Mafdal (partidul național-religios) și alte trei partide religioase-ortodoxe, ce totalizează 18 mandate, pretind 6 fotolii ministeriale, printre care cele ale educației, internelor și cultelor. Likud-ul, conform acelorași surse, își rezervă, în afară de președinția guvernului, ministerul apărării (pentru care candidează inginerul aeronautic Arens, ce a mai ocupat, în trecut, acest post), afacerile externe (candidați : actualul vicepremier Levy și actualul ministru al industriei și comerțului, Ariel Sharon), precum și internele și securitatea publică.

Pretențiile partidelor religioase în vederea participării la o coaliție guvernamentală nu se rezumă numai la posturile ministeriale. Ele solicită, de asemenea, — conform relatărilor agențiilor internaționale de presă — unele amendamente de ordin confesional la legislația actuală.

Cît privește partidele ultranaționaliste, ele se pronunță împotriva autonomiei palestiniene, fie ea oricît de controlată, și cer anexarea neîntîrziată, la statul Israel, a Cisiordaniei și Gazei — teritorii ocupate militar în iunie 1967 —, precum și accelerarea creării de noi așezări evreiești în aceste regiuni. După cum se știe, premierul Shamir, lider al Likud-ului — care s-a pronunțat categoric în campania electorală împotriva Conferinței internaționale pentru soluționarea conflictului din Orientul Mijlociu și a respins, cu vehemență, ideea „cedării de teritorii în schimbul păcii" — consideră că problema palestiniană ar trebui să fie reglementată în viziunea acordurilor din 1979 de la Camp David, acordîndu-se populației din teritoriile ocupate o autonomie limitată, sub controlul autorităților militare israeliene — intenții blamate atît de palestinieni, cît și de toate țările arabe, inclusiv de Egipt, care consideră acordurile amintite cu totul depășite în prezent în ce privește problema palestiniană. De altfel, aceste orientări ale Blocului Likud au constituit principalele puncte în disputa electorală cu Partidul Muncii, care s-a situat pe poziții mai elastice, mai realiste, pornind, în primul rînd, de la tabloul demografic actual, cînd raportul numeric, dintre evreii și arabii aflați în statul Israel și pe teritoriile ocupate, se reduce continuu. Astfel, în Cisiordania și Gaza, teritorii aflate de unsprezece luni în stare de revoltă împotriva ocupației israeliene, trăiesc, în prezent, 1 701 000 arabi palestinieni, iar, în Israel, din totalul de 4 300 000 de locuitori, circa 700 000 sînt, de asemenea, arabi. Deci, la 3 600 000 de evrei, numărul arabilor din Israel, Cisiordania și Gaza este de aproximativ 2 400 000, cu un spor demografic natural mult mai rapid, prefigurînd un raport de egalitate la sfîrșitul acestui secol, în condițiile cînd imigrarea evreilor din alte țări în Israel nu reușește să depășească procentul invers, al emigrării și stabilirii în diverse părți din Europa și America. Este, și acesta, un motiv în plus pentru unele forțe politice din Israel spre a considera că rezolvarea realistă a problemei palestiniene este determinantă pentru însuși viitorul statului Israel. Și se înțelege de la sine că o astfel de reglementare acceptabilă pentru părțile în cauză nu poate surveni prin măsuri de forță, ci numai pe calea unor negocieri politice, realiste și constructive, cu participarea tuturor celor interesați și, în primul rînd, a palestinienilor și israelienilor.

Indiferent de modul cum va fi constituit noul guvern israelian, de componența coaliției ce va fi instalată la putere, problemele cu care este confruntat astăzi statul Israel, pe plan intern și extern, rămîn de rezolvat în continuare. Revolta palestiniană din Cisiordania și Gaza, ce persistă cu intensitate sporită — în pofida represiunilor drastice ale armatei israeliene —, exprimînd voința de libertate și independență națională a populației de pe aceste teritorii, constituie, în actualele condiții, problema imediată a oricărui guvern israelian. De modul cum va fi ea soluționată, vor depinde relațiile viitoare ale israelienilor nu numai cu palestinenii, dar și cu țările arabe, deschizînd sau închizînd porțile spre statornicirea unei păci trainice, unanim acceptate și benefică pentru toți cei ce trăiesc în această regiune a planetei noastre.

Crăciun Ionescu

---

acestui an și începutul anului viitor. Posibilitatea unei întîlniri chino-sovietice la nivel înalt va depinde de desfășurarea, în bune condițiuni, a vizitelor miniștrilor de externe ai celor două țări. Dacă acest schimb de vizite se va desfășura normal, o întîlnire la nivel înalt chino-sovietică „ar putea avea loc la Beijing", deoarece Mihail Gorbaciov dorește foarte mult să se întîlnească cu Deng Xiaoping, a adăugat Zhao.

Întrebat dacă cele două țări vor semna un tratat după normalizarea relațiilor bilaterale, Zhao a spus că raporturile dintre cele două țări vor trebui să se bazeze pe cele cinci principii ale coexistenței pașnice, chiar dacă va avea loc întîlnirea la nivel înalt și relațiile bilaterale vor fi normalizate. China — a precizat Zhao Ziyang — promovează o politică independentă și nu se va alinia cu nici una din marile puteri.

Zhao — arată, în încheiere, agenția „China Nouă" — a relevat că se preconizează o dezvoltare a cooperării chino-sovietice în domeniile economic și tehnic. O normalizare a relațiilor dintre China și U.R.S.S. va fi în folosul dezvoltării acestei cooperări, a subliniat demnitarul chinez.

DIN CRONICA UNIRII: 1918 — 1988

România în perioada neutralității active

La 28 iulie 1914, se dezlănțuie un război care, datorită faptului că a implicat și a afectat cea mai mare parte a lumii (33 de state, cu o populație de peste un miliard de locuitori), a căpătat un caracter mondial, devenind cea mai sîngeroasă conflagrație cunoscută pînă atunci (aproape 10 milioane de morți și 20 de milioane răniți). Pentru prima (dar nu și ultima !) dată, războiul imperialist, dezlănțuit datorită pretențiilor hegemoniste și anexioniste ale marilor puteri, își va demonstra forța distructivă și ucigătoare la scară planetară, sfidînd legile istoriei și ale progresului. Dar caracterul obiectiv al cursului acestora va continua să se afirme cu necesitate, deoarece, în afara faptului că, în condițiile create de război, avea să se nască cel dintîi stat socialist, promotor al propășirii maselor și, deopotrivă, al păcii, el a prilejuit și accelerarea unui alt proces al progresului istoric: crearea unor state naționale, prin eforturile și lupta unor popoare care suferiseră pînă atunci jugul stăpînirii străine.

Pornind de la concepția revoluționară a materialismului istoric, V.I. Lenin arăta, în 1915, că în numeroase „țări dependente observăm, în ultimele decenii, o politică de trezire la viață națională a zeci și sute de milioane de oameni, de eliberare a lor de sub jugul marilor puteri reacționare". În acest context, se demonstra că „războiul dus pe această bază istorică poate fi, și în prezent, un război burghezo-progresist, de eliberare națională".

Justețea cauzei românești

Ideea caracterului just, neimperialist, a luptei de eliberare națională a popoarelor oprimate, deci și a eforturilor românilor de a-și constitui propriul stat unitar, s-a impus și în gîndirea noastră politică. Aducînd în discuție sensul necesar, îndreptățit istoricește, al împlinirii idealului românesc de Unire deplină și definitivă, Nicolae Iorga demonstra, în 1919, că, dacă imperialismul înseamnă folosirea forței pentru „a stăpîni fără drept orice pămînt, oricare ar fi populațiile ce l-ar locui și oricare ar fi sentimentele locuitorilor care sînt acolo",

„a cere cu arma în mînă drepturile pentru frații tăi, a cere ca tot pămîntul locuit de români să fie numai după voința lor, a tuturor românilor, o largă țară democratică, aceasta nu se cheamă imperialism."

Pusă în acțiune în condițiile războiului imperialist, împlinirea idealului unității românești s-a disociat de scopurile sale reacționare, afirmîndu-și, cu grele jertfe, cauzate tocmai de condițiile conflagrației, caracterul just, implacabil din punct de vedere istoric.

Condițiile politice și militare, în care s-a aflat România în perioada imediat următoare începutului războiului, erau de mare complexitate și reclamau o poziție și acțiune realiste, echilibrate, care, pe de o parte, trebuia să nu pericliteze împlinirea idealului unirii tuturor românilor, adică al realizării statului național unitar prin integrarea tuturor teritoriilor, în care românii se mai aflau sub jug străin — Transilvania, Banatul, Bucovina — iar, pe de alta, era necesar să pregătească condițiile înfăptuirii acestui act istoric.

Necesitatea unei neutralități active

Meritul oamenilor de stat, care purtau atunci responsabilitatea istoriei prezente și viitoare a națiunii române, avînd asentimentul și sprijinul întregului popor, a fost acela de a fi elaborat o conduită politică adecvată, prudentă și, în același timp, curajoasă, care a ținut seama de întregul context, ca și de perspectivele sale de evoluție. Marile probleme constau în desprinderea de Puterile Centrale (Austro-Ungaria, Germania), de care ne lega tratatul secret din 1883, reînnoit periodic, fără cunoștința majorității factorilor politici și a opiniei publice (act pe care, cum arăta Take Ionescu, de fapt, „nimeni pe lume nu l-ar putea pune în execuție"), cu și în apropierea de Antantă (Rusia, Anglia, Franța), în condițiile garantării împlinirii idealului Unirii și ale acordării unui sprijin militar adecvat. Dar, pentru că aceste deziderate politice nu se puteau realiza dintr-o dată, în condițiile pericolului unor represalii din partea Puterilor Centrale, ale politicii oscilante a unor reprezentanți ai Antantei, ca și ale contextului militar, era necesară o perioadă de pregătire, din punct de vedere diplomatic și militar, de un răgaz care să permită crearea celor mai adecvate condiții interne și externe în vederea intrării în acțiune, de necesitatea căreia nici un om politic patriot, nici un român conștient nu se îndoia. Într-o asemenea situație, cea mai adecvată postură era aceea a neimplicării, a neutralității, înțeleasă ca o atitudine de moment, conjuncturală, care să nu închidă, ci să deschidă, să pregătească perspectivele participării directe la evenimente, în momentul în care condițiile și propriile pregătiri vor fi fost desăvîrșite.

O asemenea poziție realistă a fost adoptată de majoritatea zdrobitoare a participanților (membri ai guvernului, foști demnitari, oameni politici de vază) la Consiliul de coroană din 3 august 1914, de la Sinaia, al cărui rezultat a fost respingerea cererii regelui Carol I de a se intra în război de partea Puterilor Centrale și adoptarea unei politici de neutralitate armată.

Semnificative, în ceea ce privește considerentele de moment și de perspectivă, care au stat la baza acestei hotărîri, au fost intervențiile care au demonstrat că participarea, alături de Puterile Centrale, ar duce la un „război contra simțămîntului public"; ca și punctul de vedere al guvernului, expus de Ion Brătianu, în spatele căruia se întrevede intenția sa de a nu se desolidariza de „soarta românilor de peste munți, idealul național al românismului", ca și necesitatea ca, „în ceasurile mari ale vieții naționale, oamenii de stat trebuie neapărat să țină seama de voința poporului".

Or, această voință a poporului se exprima în toată plenitudinea, căci, așa cum arăta C. Mille,

„în toată țara, există o singură simțire românească și o singură dorință : realizarea idealului național".

De o asemenea stare de spirit populară sînt, de altfel, conștienți și oamenii politici din Austro-Ungaria, cum ar fi I. Tisza, care îi scria împăratului Franz Joseph că „opinia publică românească va reclama cu frenezie războiul împotriva noastră".

Această voință de neclintit implica, însă, și înțelepciunea, de care românii dădusera dovadă în atîtea momente cruciale ale istoriei lor, exprimată cu patos lucid de N. Iorga :

„Ca un popor de omenie, cu liniște, arma la picior ! Ceasul nostru va veni, dar numai atunci cînd asupra ambițiilor zdrobite, ideea română va veni să cumpănească dreptățile naționale...".

„Vrem unirea tuturor românilor"

Aceeași stare de spirit favorabilă unirii însufleția și pe românii transilvăneni, ca și pe cei din alte teritorii aflate sub stăpînire străină. Tactica pasivismului, țelul de moment al autonomiei Transilvaniei, fusese depășit și, acum, dorința românilor din toate păturile sociale era una singură : reîntoarcerea la patria-mamă, unirea cu România.

Înseși autoritățile statului dualist sînt nevoite să recunoască existența unei asemenea stări de spirit, astfel încît, într-un raport al autorităților locale din Transilvania, se arată că :

„În sînul populației... trăiește dorința puternică pentru o Românie Mare și dacă invazia (asupra statului român) s-ar produce, fiecare român, fără excepție, ar intra în serviciul acestui ideal."

Conștienți de iminența acestui eveniment, dorit de secole, românii transilvăneni nu așteaptă decît momentul declanșării sale, gata să se ridice la luptă :

„Sufletește poporul român este pregătit, sufletește poporul român știe ce vrea și ce așteaptă !...; să sune numai, ca în alte vremuri, buciumul și atunci se va vedea ce poate și crede acest neam."

Ca reprezentant al acestor convingeri unanime, Partidul Național Român din

Transilvania, prin autoritatea conducătorilor săi, O. Goga și V. Lucaciu, după consultări cu guvernul de la București, respinge propunerile din partea autorităților dualiste de a se acorda o autonomie parțială acestui teritoriu, arătînd că scopul său este unul singur și neclintit :

„Vrem unirea tuturor românilor. Vrem statul nostru național român care să poată combate și curma orice tentativă de opresiune din partea dușmanilor noștri. Iată politica noastră națională, unică, singura pe care dorim s-o urmăm în aceste momente istorice".

Dar, pînă la împlinirea acestui ideal, le va mai fi dat românilor din teritoriile subjugate să îndure noi suferințe, să dea noi jertfe. Contrar convingerilor lor, recunoscute de o lume întreagă, guvernul austro-ungar dă dispoziția încorporării românilor în trupele care luptau pe diferite fronturi, tocmai pentru a-i îndepărta de la acțiunea pentru unire. Cad tineri români, fără rost, pe cîmpurile de luptă ale Europei, pentru existența unui stat, oricum, condamnat istorices te, iar sentimentele de jale și de revoltă sînt consemnate în hronicul dintotdeauna al poporului, folclorul :

„Împărate, împărate,
Toată jelea de te-ar bate
Că ne-ai dus cu gînd hain
Să murim sub steag străin"...

Nu întîrzie formele de împotrivire și numeroși români încorporați în trupele austro-ungare se rup din rîndurile lor, trec în România și se alătură armatei naționale, așteptînd momentul de a se reîntoarce pe pămînturile eliberate ale Transilvaniei.

„Acțiunea națională"

...Iar, pentru apropierea acestui moment, lucrau cele mai înaintate forțe ale națiunii, cei mai reprezentativi oameni politici și de cultură ai perioadei, conștienți că, prin eforturile lor, exprimă, de fapt, voința, năzuințele întregului neam.

În acele împrejurări de concentrare națională era necesară o regrupare a forțelor politice, pe criteriul aderenței și sprijinului pentru cauza Unirii, care să creeze un suport puternic pentru viitoarele acțiuni ale guvernului, ce se mențineau deocamdată în cadrul neutralității armate. Era, de asemenea, necesar să se demonstreze puterilor Antantei, întregii opinii publice internaționale, unitatea de voință a tuturor românilor, să se pregătească terenul pentru intrarea în lupta deschisă.

În aceste condiții, se produce delimitarea față de elementele șovăielnice, izolarea acestora și apariția, pe baza unui larg consens național, a unor organizații patriotice, grupînd cele mai înaintate elemente politice, în perspectiva înfăptuirii Unirii. Un rol deosebit pe acest plan l-au avut „Acțiunea națională", „Acțiunea patriotică", prezidată de dr. C.I. Istrati, „Federația unionistă", prezidată de N. Filipescu, avîndu-i, ca vicepreședinți, pe Take Ionescu și S. Mîndrescu ; din rîndurile sale făceau parte și reprezentanții transilvănenilor aflați în România. În cadrul acestora, alături de alți luptători ai cauzei pentru Unire, se afirmă poziția activă a lui N. Filipescu, termenii avîntați în care el demonstrează necesitatea firească, argumentată de o întreagă istorie, a reintegrării Transilvaniei, această „Acropolă", „inimă a românismului", unde „s-a adăpostit conștiința de neam". Tot el arăta că, în împlinirea cauzei unității (lor), românii trebuie să treacă la acțiune, să-și ia soarta în propriile mîini, căci „popoarele care vor să trăiască nu așteaptă totul de la întîmplare".

Este de menționat atitudinea activă adoptată de intelectualitatea românească, mulți reprezentanți de frunte ai săi participînd activ la evenimente. Astfel, alături de dr. C.I. Istrati, de dr. I. Cantacuzino, îi amintim pe istoricul A.D. Xenopol, pe scriitorul Barbu Delavrancea (care, ca și N. Filipescu, nu a avut fericirea să apuce înfăptuirea Unirii). Din această galerie glorioasă, se detașează, desigur, statura politică și morală a lui N. Iorga care, prin verbul său inspirat, a contribuit, în mod decisiv, la întreținerea și catalizarea sentimentelor pentru Unire. Întrevăzînd momentul intrării în luptă, N. Iorga scria, cu doar cîteva zile înainte de producerea sa :

„A sosit un ceas pe care îl așteptăm de peste două veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gîndit. A sosit ceasul în care cerem și noi lumii, cinstit, cu arma în mînă, cu jertfa a tot ce avem, ceea ce alte neamuri, mai fericite, au de atîta vreme... : dreptul de trăi pentru noi, *dreptul de a nu da nimănui ca robi rodul ostenelilor noastre".*

N. Iorga s-a distins și pe tărîmul acțiunii practice, organizatorice, prin activitatea sa în „Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor" care, în mod semnificativ, din decembrie 1914, se va numi „Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor".

Românii transilvăneni, care trecuseră Carpații pentru a contribui direct la pregătirea Unirii (organizați în „Cercul românilor de peste munți", sau în „Liga pentru unitatea națională a tuturor românilor") participă activ la evenimentele ce apropiau momentul eliberării pămînturilor lor de obîrșie. Din inițiativa lor, sînt înființate o serie de publicații cu caracter militant, purtînd titluri elocvente : „România Mare", „România viitoare", „Uniunea neamului"... Dintre transilvăneni, o mare influență, datorată autorității sale politice și morale, a exercitat-o V. Lucaciu care, în iunie 1915, prefigura, în atmosfera înălțătoare a momentului, viitoarea unire în fapte și simțăminte :

„Aici, în capitala României, văd reînviată strămoșească gîndire românească: unul pentru toți și toți pentru unul...".

Iar O. Goga. care dăduse rezonanță poetică năzuințelor de unire, se dovedește, în acele momente de răscruce, și un adevărat gînditor politic, demonstrînd că, în condițiile în care „Austro-Ungaria este un conglomerat etnic",

„...zdrobirea împărăției habsburgice, curățirea acestui cancer moral de pe trupul Europei este o adîncă datorie de salubritate internațională".

În aceste împrejurări ardente, se afirmă și o serie de alte personalități, care vor juca un rol de seamă în viitoarea viață politică a României, pe plan intern și internațional. Astfel, N. Titulescu, cel care va deveni un promotor al păcii și colaborării între popoare în perioada interbelică, scria atunci, ținînd seama de necesitățile stringente ale momentului :

„Din împrejurările de azi România trebuie să iasă întreagă și mare ! România nu poate fi întreagă fără Ardeal ; România nu poate fi mare fără jertfă !".

Și tot el avertiza, cu spiritul omului politic în concepția căruia patriotismul se împletea cu clarviziunea : „România nu-și poate prelungi neutralitatea peste limitele trebuințelor și mai ales peste limitele trebuințelor sale".

„România se va bucura de aceleași drepturi ca și aliații săi..."

Guvernul țării, cei mai reprezentativi oameni politici, impulsionați de avîntul patriotic ce cuprinsese întreaga țară, pe românii de pretutindeni, vegheau ca aceasta să nu se întîmple, dar, în același timp, și ca interesele supreme ale Unirii să nu fie afectate de inițiative pripite, de mașinațiile și amenințările Puterilor Centrale sau de oscilațiile, unele dictate de interese imperialiste, ale statelor Antantei.

Mai întîi, trebuiau desfășurate pregătiri de ordin militar care să preîntîmpine pericolul unei invazii și să permită preluarea inițiativei, la momentul potrivit. Între august-octombrie 1914, are loc cea dintîi mobilizare. În ceea ce privește starea de spirit a armatei, sînt semnificative amintirile generalului Al. Averescu, care consemnează că „soldații chemați la concentrare cîntau «Ardealul» și «Pe-al nostru steag»..."

Chiar din prima perioadă a neutralității, guvernul român se angajează cu responsabilitate în tratative diplomatice cu caracter secret, care vizau dobîndirea condițiilor, a garanțiilor politice și materiale în stare să permită armatei române dobîndirea scopului unic al intervenției sale : eliberarea Transilvaniei, Banatului și a Bucovinei.

După ce, în toamna lui 1914, se încheiase o convenție secretă între România și Rusia, prin care aceasta recunoștea drepturile românești asupra teritoriilor din Austro-Ungaria locuite de români și se angaja să apere integritatea teritorială a țării în schimbul neutralității sale, încep lungi și complicate tratative și cu celelalte puteri ale Antantei. Neabdicînd nici un moment de la interesele sale naționale, guvernul român urmărește cu tenacitate și, în același timp, cu pricepere diplomatică perfectarea unei alianțe în condiții cît mai echitabile și mai ferme în ceea ce privește scopul explicit al intervenției României în război, eliberarea teritoriilor românești subjugate și nici un alt fel de alte pretenții teritoriale.

În asemenea condiții, se încheie, în august 1916, tratatul de alianță și convenția militară între România și puterile Antantei, prin care România se obligă să declare război Austro-Ungariei, sînt delimitate teritoriile cu populație românească ce urmează să fie integrate statului român și se stipulează faptul că „România se va bucura de aceleași drepturi ca și aliații săi în tot ce privește preliminariile și tratativele de pace".

Deși România își va respecta întrutotul obligațiile asumate, realizarea aspirațiilor sale naționale va urma un drum presărat cu numeroase suferințe și jertfe, iar victoria în război și respectarea drepturilor sale legitime la tratativele de pace vor fi, în primul rînd, rezultatul eforturilor proprii.

dr. Alexandru Popescu

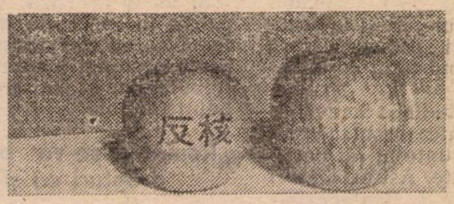

În orașul japonez Aomori, unde a avut loc o ceremonie pentru strîngerea de semnături în sprijinul „Apelului pentru Hiroshima și Nagasaki", au fost servite participanților mere purtînd desenate pe suprafața lor cuvintele „antinuclear" și „pace". Cele două inscripții au fost realizate în timpul creșterii fructelor; anumite porțiuni din coajă fiind lipsite de expunerea la soare

Declarație privind stația de radiolocație de la Krasnoiarsk

În cadrul unei conferințe de presă, șeful direcției pentru informații din Ministerul afacerilor externe al URSS, Ghennadi Gherasimov, a dat citire unei declarații a guvernului sovietic, în care se spune între altele: „Exprimîndu-și în mod ferm atașamentul față de țelurile și obiectivele tratatului privind apărarea antirachetă, URSS se va pronunța și în viitor pentru respectarea strictă a tuturor prevederilor acestui document juridic internațional de cea mai mare importanță. Sprijinim această linie principială prin acțiuni practice, concrete. Recent, Uniunea Sovietică, în scopul lichidării problemelor litigioase legate de respectarea prevederilor contractuale, ca dovadă de bună credință, a făcut propunerea privind crearea, pe baza stației de radiolocație de la Krasnoiarsk, a unui Centru de colaborare internațională pentru cercetarea și folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic, care ar putea fi inclus în sistemul Organizației Cosmice Mondiale.

Guvernul sovietic a adoptat hotărîrea de a preda stația de radiolocație de la Krasnoiarsk Academiei de Științe a URSS. Partea sovietică este gata să examineze cu Statele Unite și cu alte state interesate, la nivel de experți, măsurile concrete care să permită transformarea stației de radiolocație de la Krasnoiarsk într-un asemenea centru, inclusiv prin demontarea și transformarea diferitelor mijloace și instalații existente, precum și prin completarea ei cu instalațiile necesare.

În legătură cu noua propunere formulată de Mihail Gorbaciov la 16 septembrie 1988, privind crearea, pe baza stației de radiolocație de la Krasnoiarsk, a unui Centru de colaborare internațională pentru folosirea spațiului cosmic în scopuri pașnice, rămîne în vigoare moratoriul anunțat de Uniunea Sovietică în octombrie 1987 asupra tuturor lucrărilor care se desfășurau la această stație.

Partea americană își exprimă îngrijorarea și cu privire la diferitele elemente rămase de la stațiile de radiolocație demontate la poligonul de la Sara-Sagan, denumite în S.U.A., «Flat Twin» și «Pop Shop». Elementele menționate se află ,în prezent, în regiunile Gomel și Moscova și s-a avut în vedere ca ele să fie utilizate în economia națională, ceea ce nu contravine prevederilor Tratatului privind apărarea antirachetă. Călăuzindu-ne după interesele menținerii și consolidării Tratatului privind apărarea antirachetă, sîntem gata să facem încă un pas constructiv în această direcție, anume să distrugem elementele stațiilor de radiolocație «Flat Twin» și «Pop Shop» din regiunile Gomel și Moscova. Problemele concrete referitoare la înfăptuirea practică a acestei propuneri și la alte preocupări ale părților, legate de respectarea Tratatului privind apărarea antirachetă, ar putea fi examinate, între altele, în cadrul Comisiei permanente consultative sovieto—americane, la noua ei sesiune din toamna acestui an, de la Geneva.

La rîndul său, Uniunea Sovietică contează, în mod ferm, pe faptul că Statele Unite vor lua măsuri pentru eliminarea îngrijorării legate de încălcarea Tratatului privind apărarea antirachetă prin amplasarea marii stații de radiolocație americare cu grilă fazică din Groenlanda și construirea unei stații de radiolocație similare în Marea Britanie. Înfăptuind, ca dovadă de bună credință, asemenea acțiuni de mare perspectivă, Uniunea Sovietică pornește de la faptul că ambele părți vor aborda cu rigoare și răspundere problemele respectării tuturor prevederilor Tratatului privind apărarea antirachetă în forma în care el a fost semnat în anul 1972".

La Geneva, menționează agenția „TASS", s-a încheiat întîlnirea experților sovietici și americani consacrată transformării radarului de la Krasnoiarsk. Au fost examinate, de asemenea, modalitățile de eliminare a îngrijorării părții americane în legătură cu respectivul radar, scrie „TASS".

1000+1

Opoziție

Partidul Social-Democrat (P.S.D.) din R.F.G. se opune, cu fermitate, oricăror măsuri de reînarmare sau „compensare" (a rachetelor cu rază medie de acțiune) și, în special, amplasării de noi sisteme cu rază scurtă de acțiune, a declarat președintele P.S.D., Hans-Jochen Vogel, în fața membrilor prezidiului partidului. Recenta reuniune a grupului de planificare nucleară al N.A.T.O. a demonstrat, în mod clar, că, pe agenda de lucru, continuă să figureze, sub conceptul modernizării, problema înlocuirii rachetelor de tipul „Lance" cu noi sisteme cu o rază de 500 kilometri, a relevat Vogel. El a precizat că guvernul vest-german a evitat să adopte o poziție clară împotriva acestor proiecte.

Rol

Doi membri ai parlamentului filipinez, Joseph Estrada și Dominique Anna Coseteng, și-au asumat rolurile principale în filmul „In the Eagle's Claws" („În ghearele vulturului"), care ilustrează consecintele negative ale prezenței bazelor militare americane în Filipine. Estrada și Coseteng sînt bine cunoscuți pentru opoziția lor față de această prezență. Filmările sînt realizate în zona instalațiilor respective și redau problemele sociale rezultate din prezența acestora în Filipine.

Neutralitate

Concluzia dezbaterilor care au avut loc în Parlamentul finlandez (Riksdag) asupra oportunității aderării Finlandei la Comunitatea Economică (vest)-Europeană este că un atare demers ar aduce prejudicii statutului de neutralitate al țării. Atît partidele din coaliția guvernamentală, cît și cele din opoziție, care subliniază necesitatea păstrării identității naționale, se pronunță, în schimb, pentru consolidarea relațiilor cu celelalte țări nordice, precum și cu cele din Asociația (vest)-Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.).

Reactor

La Viena, s-au încheiat lucrările celei de-a 3-a sesiuni a Consiliului pentru proiectul vizînd crearea reactorului termonuclear experimental internațional — Consiliul I.T.E.R. Au participat reprezentanți din U.R.S.S., S.U.A., Japonia și din țările membre ale „Euratom", care au dezbătut și adoptat concepția și principalii parametri tehnici ai acestei instalații experimentale. De asemenea, a fost stabilit planul de activitate în vederea elaborării proiectului, care urmează să stea la baza construirii și exploatării primului reactor internațional.

Pompei

Amănunte în legătură cu înflorirea și cu dezastrul localității Pompei, de la poalele Vezuviului, acoperită de lava vulcanului în anul 79 e.n., sînt cuprinse într-o lucrare sintetizată, recent, pe fișe de ordinator. La acest compendiu au contribuit peste 100 arheologi, arhitecți, antropologi și istorici de artă. Ei au selectat cele mai pertinente date din diverse manuscrise și note, care însumează 15 000 pagini și care au însoțit, cu diverse informații, săpăturile efectuate sistematic, din anul 1748. La dispoziția experților și a celor interesați se află circa 24 000 fotografii reconstituite ale orașului, surprins de erupție, precum și etapele desfășurării săpăturilor arheologice, care, pînă în prezent, nu au reușit să scoată la lumină decît 60 la sută din perimetrul Pompeiului.

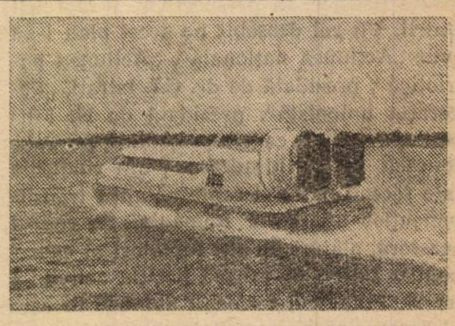

Realizat de atelierul de proiectări „Neptun", din Moscova, vasul de pasageri pe pernă de aer, „Puma", a fost lansat în prima sa călătorie de încercare pe linia Tomsk—Krasnîi Iar. Ambarcațiunea poate atinge o viteză de 60 km/h, pe orice suprafață plană — apă, sol, zăpadă. Ea este dotată cu un confortabil salon de pasageri

Buget

Adunarea Națională a Franței a aprobat, în primă lectură, bugetul pentru apărare pe anul 1989, în valoare de 30,4 miliarde dolari. Bugetul cheltuielilor militare a înregistrat un spor de 4,2 la sută față de 1988. O treime din sumele alocate pentru echipamente sînt destinate forțelor nucleare, iar două treimi — forțelor clasice. Bugetul prevede o creștere substanțială a sumelor destinate cercetărilor spațiale, scrie agenția „E.F.E."

Încă un motiv pentru a abandona fumatul: prof. Sten Holm, de la un spital din Gothenburg (Suedia), a descoperit, cu ocazia unor cercetări recente, o legătură strînsă între consumul de țigări și durerile de coloană, devenite, a declarat el, o adevărată maladie națională. Explicația constă în faptul că, datorită lipsei de oxigen din sînge, produsă ca urmare a fumatului, numeroase celule ale discurilor șirei spinării mor, ceea ce duce la o îmbătrînire prematură a acestora, mai ales la cei care încep să fumeze de la o vîrstă foarte tînără. Nu lipsesc, însă, nici tentativele de reducere a poluării provocate de fumători: la o recentă expoziție a invențiilor, deschisă cu prilejul „Congresului mondial al inteligenței — 1988" (Tokio, 14-23 octombrie a.c.), a fost prezentată o cameră de fumat, unde atmosfera viciată de fumul țigărilor este curățată prin folosirea unui vîrtej artificial de aer

Ceai

O recoltă-record, de aproximativ 230 milioane de kilograme de ceai, este așteptată, anul acesta, în Sri Lanka. Potrivit estimărilor specialiștilor, Sri Lanka, care exportă circa 94 la sută din acest produs, va reveni pe primul loc între exportatorii de ceai ai lumii.

Dosar

În raportul Comitetului special al unui grup de partide politice, intitulat „Dosarul cipriot", care a fost prezentat la 31 octombrie parlamentului elen — scrie agenția „TASS" — se arată că răspunderea pentru evenimentele din 1974 revine șefilor juntei militare aflați la putere în Grecia, precum și reprezentanților lor din Cipru, care au organizat puciul militar, soldat cu intervenția trupelor turcești. În document se subliniază că S.U.A. au aprobat înlăturarea arhiepiscopului Makarios, care, în acea perioadă, era președinte al Ciprului și care, considerau autoritățile americane, adusese „prejudicii securității Occidentului". După cum s-a anunțat, documentul va fi, în curînd, supus dezbaterilor în parlament.

Poziție

Egiptul nu se amestecă în treburile interne ale nici unei țări, a declarat — în contextul alegerilor israeliene — ministrul de stat egiptean, Butros Ghali, citat de postul de radio israelian. Egiptul este, însă, preocupat de formarea unui guvern israelian care să recunoască drepturile palestinienilor și să dorească realizarea păcii în Orientul Mijlociu. Diplomația egipteană va stabili contacte cu orice guvern israelian, în vederea continuării procesului de pace în regiune, a precizat B. Ghali.

Accident

Numărul victimelor catastrofei de pe aeroportul din Ramstein (R.F.G.) — cînd, în cursul unui miting aviatic, trei avioane s-au ciocnit în aer, unul dintre ele căzînd peste spectatori — continuă să crească, chiar și la peste două luni de la accident. Într-un spital din Hanovra, a încetat din viață cea de-a 70-a victimă a acestei catastrofe, iar alți patru pacienți continuă să se afle într-o stare foarte gravă.

Execuții

Cu un număr-record de 1 593 de pedepse capitale executate în intervalul 1978—1987, regimul rasist din Africa de Sud" are una dintre cele mai înalte rate de execuții judiciare din lume — se arată într-un raport publicat la Londra. În această perioadă s-a înregistrat o tendință constantă de creștere a numărului anual de execuții, care au depășit, cu regularitate, cifra 100. Numai în închisoarea centrală din Pretoria au fost executate, anul trecut, 164 de persoane.

„Aglaé"

Muzeul Luvru, din Paris, dispune, de acum înainte, de o aparatură eficientă pentru verificarea autenticității operelor de artă: un accelerator cu protoni, instalat în subsolul clădirii, la 12 metri sub pămînt, care permite obținerea „amprentei digitale chimice" a obiectelor. „Luvrul este primul muzeu din lume care are un asemenea aparat", a declarat directorul Laboratorului de cercetări al muzeelor franceze. Acceleratorul, denumit „Aglaé" (accelerator al „marelui Luvru" de analiză elementară) a fost supus deja la primele teste. Costul său, cu instalațiile care îl însoțesc, se va ridica la 10 milioane de franci. Principiul de funcționare este următorul: bombardînd un obiect (tablou, ceramică, metal, sticlă etc.) cu particule cu înaltă energie, respectiv protoni, aceștia modifică distribuția electronică a straturilor profunde ale atomilor, care, punîndu-se din nou în ordine, emit, timp de cîteva secunde, excedentul de energie primită sub forma razelor X. Analizînd spectrul acestei emisii, se obține compoziția elementară a obiectului, adică „secretul" materiei. Cu ajutorul lui „Aglaé" vor putea fi precizate compoziția exactă a pigmenților picturilor, prezența urmelor de impurități din ceramică, compoziția sticlei sau tehnicile folosite bazîndu-se, de exemplu, pe coroziunea suprafețelor metalice etc. Vor putea fi astfel separate obiectele autentice de falsuri; deja microscopul electronic cu spectru larg îngăduie cunoașterea, de pildă, a compoziției izotopice a plumbului utilizat în ceruze, arată specialiștii de la laboratorul Luvrului. Or, ceruza folosită din secolul XV în pictura de șevalet avea o compoziție izotopică diferită de cea întrebuințată după secolul XIX. A fost, astfel, posibilă identificarea falselor tablouri atribuite unor pictori primitivi italieni, care nu fuseseră pictate decît cu un secol sau două în urmă...

Protecție

Poliția suedeză asigură protecție permanentă principalilor martori din dosarul asasinării lui Olof Palme. Măsura a fost luată după apariția, recent, la Stockholm, a unei cărți relatînd despre investigațiile întreprinse pentru descoperirea asasinului sau asasinilor. Potrivit unui membru al conducerii poliției din capitala suedeză, asupra martorilor nu planează nici o amenințare directă, dar, întrucît asasinul, care l-a omorît pe Palme, la 28 februarie 1986, se află încă în libertate, nici securitatea lor nu poate fi deplin garantată. Critici aspre au fost aduse autorului cărții, fostul șef al poliției din Stockholm, Hans Holmer, care a divulgat, în paginile volumului, informații din dosarul ce trebuia să rămînă secret, inclusiv numele cîtorva martori. Deși investigațiile asupra asasinării fostului prim-ministru suedez durează de 30 de luni, poliția nu știe, astăzi, mai mult decît în primele clipe de după asasinat, relevă ziarele suedeze.

„Atlantis"

Avînd scopuri militare, naveta cosmică americană „Atlantis" va fi lansată în una din ultimele zile ale lunii noiembrie, a anunțat N.A.S.A. Data exactă a startului va fi comunicată cu 9 minute înainte de decolarea navei de pe cosmodromul de la Cap Canaveral, statul Florida. După cum menționează presa americană, unul din obiectivele zborului îl constituie plasarea pe orbită a unui „satelit militar ultrasecret".

Consultări

La Paris, au avut loc noi consultări între I. Rogaciov, adjunct al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., și G. Sigur, consilier al secretarului de stat al S.U.A. pentru problemele Asiei de est și Oceanului Pacific — informează agenția „TASS". Au fost examinate probleme referitoare la regiunea Asiei și Pacificului, căile de asigurare a păcii și stabilității în Extremul Orient și Asia de sud-est. Părțile s-au pronunțat în favoarea continuării eforturilor în vederea reglementării politice a situației create în jurul Kampuchiei și însănătoșirii atmosferei în Peninsula Coreeană. Au fost abordate, de asemenea, aspecte privind colaborarea sovieto-americană în dezvoltarea economică a Orientului Îndepărtat sovietic.

Rame

La Berlin a fost deschisă o expoziție de rame de tablouri, realizate în Europa, în secolele XV—XIX. Unul dintre cele mai interesante exponate este o ramă olandeză datînd din 1670, împodobită cu ornamente placate cu aur, reprezentînd fructe și flori de toamnă. În cadrul aceleiași expoziții sînt prezentate și instrumente folosite de făuritorii acestor adevărate opere de artă.

Pe scurt

Linie

Japonia şi Austria au convenit să deschidă, în primăvara viitoare, o linie aeriană pe ruta Tokio — Moscova — Viena, a anunţat ministerul japonez al transporturilor. S-a precizat că, în prezent, cele trei companii aeriene interesate — „All Nippon Airways" (Japonia), „Austrian Airlines" (Austria) şi „Aeroflot" (U.R.S.S.) — fac pregătiri pentru deschiderea liniei menţionate. Ele intenţionează să efectueze două zboruri pe săptămînă.

„Virus"

Epidemia „virusului computerelor" a căpătat, în S.U.A., proporţii deosebit de îngrijorătoare. „Programele-pirat" sau „boala electronică", cum i se mai spune, proliferează cu rapiditate, pătrunzînd în computerele NASA, Pentagonului sau ale centrelor de cercetări, inclusiv ale celor mai secrete instituţii. După cum apreciază specialiştii, în momentul de faţă, pe teritoriul S.U.A., numărul computerelor „bolnave" se ridică la cîteva sute. Cotidianul american „Wall Street Journal" atrage atenţia asupra faptului că „virusul" a pătruns şi pe liniile internaţionale ce leagă centrele de calcul de peste ocean cu cele din Europa. „Virusul" reprezintă, în esenţă, un program care, printr-o intervenţie externă, şterge, la un moment dat sau la o comandă oarecare a operatorului, memoria ordinatorului. Singurul bastion care mai rezistă bolii îl constituie dischetele rigide, toate celelalte forme ale memoriei maşinilor electronice de calcul putînd fi uşor „infestate". În prezent, specialiştii caută un antidot eficient, pentru a putea eradica sau cel puţin stopa ciudata „boală" a computerelor.

Jan MacDonald, englez în vîrstă de 36 de ani, realizează un inedit maraton prin lume, pentru colectarea de fonduri necesare cercetărilor în domeniul cancerului. El a efectuat, pînă acum, în cadrul campaniei-maraton, aproape 17 000 km, fiind aşteptat să revină la Londra în 1990, după ultimele etape prin Japonia, Australia şi S.U.A.

Dovezi

Un tribunal din Roma a condamnat 14 membri ai organizaţiei teroriste „Brigăzile roşii" la pedepse privative de libertate pe diferite termene. Dintre cei judecaţi, 3 au fost condamnaţi la cîte 11 ani închisoare. În urma unei operaţiuni poliţieneşti de anvergură, la Roma au fost descoperite mai multe ascunzători ale „Brigăzilor roşii" cu armament, material exploziv şi documente subversive, între care dovezi privind asasinarea a doi carabinieri şi a senatorului democrat-creştin Ruffilli, în 1987.

Relaţii

Takako Doi, preşedinta Partidului Socialist din Japonia, a apreciat — în cadrul unui simpozion consacrat politicii Japoniei faţă de Peninsula Coreeană — că guvernul japonez trebuie să-şi normalizeze relaţiile cu R.P.D. Coreeană pentru a contribui la destinderea încordării în peninsulă. Ea a criticat guvernul japonez că nu a depus eforturi pentru dezvoltarea relaţiilor cu Phenianul, în cei peste 40 de ani care au trecut de la încheierea războiului.

Cocaină

Forţele de securitate mexicane au capturat cea mai mare cantitate de cocaină din istoria ţării — cinci tone, evaluate, pe piaţa ilicită a stupefiantelor, la nu mai puţin de un miliard de dolari. Un reprezentant al poliţiei a declarat că drogul fusese adus pe teritoriul Mexicului din Columbia şi urma să fie comercializat în S.U.A.

Experienţă

Franţa a efectuat, la 26 octombrie, cea de-a 100-a experienţă nucleară subterană, cu o putere de aproximativ două kilotone, pe unul din atolurile din partea de sud a regiunii Oceanului Pacific, se anunţă din Wellington, citindu-se date ale Departamentului neozeelandez de cercetări ştiinţifice şi industriale.

Furtună

La o săptămînă după ce vasul de pasageri „Dona Marylin", cu peste 500 de pasageri la bord, s-a scufundat în zona centrală a arhipelagului Filipinelor, echipele de intervenţie au reuşit să salveze 259 de persoane, restul pierzîndu-şi viaţa sau fiind date dispărute. Pe de altă parte, tot ca urmare a vremii instabile provocate de uraganul „Ruby", la sfîrşitul lunii octombrie, cargoul „Maria Clara" s-a scufundat la nord de Manila. Cei 21 de membri ai echipajului au putut fi salvaţi de pescarii din zonă.

„El Siglo"

Cotidianul Partidului Comunist din Chile, „El Siglo", va reîncepe să apară în curînd, în mod oficial, în ţară — a anunţat, la o conferinţă de presă, fostul redactor şef al ziarului, Jose Miguel Varas, revenit recent din exil. În ultimii ani, „El Siglo" a fost distribuit clandestin.

Satelit

La New Delhi, a fost încheiat un acord între India şi U.R.S.S. privind lansarea unui satelit indian de cercetare ştiinţifică, cu ajutorul unei rachete purtătoare sovietice. Lansarea urmează să aibă loc în 1991, la cosmodromul de la Baikonur.

Rupestră

Recentele descoperiri ale unor desene rupestre şi ale unor inscripţii într-un vechi alfabet petroglific, făcute în sud-vestul statului Virginia (S.U.A.), par să confirme faptul că marinarii irlandezi au fost primii care au debarcat pe coastele Americii, cu mult înaintea lui Columb. Specialiştii americani apreciază că desenele au fost executate în perioada secolelor VIII—XII e.n., ceea ce denotă că irlandezii au ajuns cu circa o mie de ani în urmă în America.

Lăcuste

Un nor de lăcuste africane a fost semnalat în zonele de la frontiera de nord a Braziliei, provocînd o mare îngrijorare în rîndul specialiştilor din ţară. Presa locală relevă că lăcustele ar fi părăsit centrul Africii în urmă cu circa 20 de zile, interval în care au parcurs 3 500 km, traversînd Oceanul Atlantic. Un nor de lăcuste de dimensiune medie — un kilometru pătrat — conţine 50 de milioane de insecte, care pot distruge 30—70 t de plante într-o singură zi.

„AN-74"

Noul turboreactor sovietic „AN-74" a părăsit Kievul, cu destinaţia Antarctica, urmînd să efectueze zborul său cel mai lung de pînă acum — 17 000 kilometri. Productia de serie a acestui aparat a început recent şi actualul zbor va constitui un important examen — arată agenţia „TASS", care menţionează că „AN-74" a efectuat zboruri de verificare în Arctica. În Antarctica, aparatul va realiza circa 200 de zboruri, urmînd să viziteze mai multe baze ştiinţifice. De asemenea, se prevede ca „AN-74" să aterizeze în punctul geografic al Polului Sud, unde se află o bază ştiinţifică americană.

Navă

Statele Unite şi-au retras o navă de război din apele Golfului — prima după încetarea focului dintre Iran şi Irak —, s-a anunţat la Manama (Bahrein). Retragerea fregatei „Rodney M. Davis" (dotată cu rachete nucleare) are loc cu două luni înainte de termenul stabilit. Navele de război americane din Golf sînt în număr de 25.

Lîngă Altenburg (R.D.G.), un grup de copii, care asista la un concurs de motocros, a descoperit un vas conţinînd 593 monede de argint. După cum indică inscripţiile săpate pe feţele lor, monedele datează din secolul XV şi sînt din regiunea unde au fost găsite

Rubrică realizată de Anca Voican

MALDIVE

Tentativă eșuată de lovitură de stat

Sînt țări al căror nume este evocat aproape zilnic de mijloacele de informare în masă. Altele, doar rareori, cînd se produce un eveniment de excepție, intră în conul de lumină al reflectoarelor actualității. Un univers deosebit se relevă, atunci, observatorilor și o lume, pînă nu demult anonimă și aparent anodină, se dezvăluie vie, interesantă, încărcată de semnificație. Este și cazul Maldivelor, un arhipelag din Oceanul Indian, unde, la mijlocul săptămînii trecute, s-a produs o încercare — nereușită — de lovitură de stat.

Joi 3 noiembrie, în zori, un grup de mercenari — relatau agențiile de presă — au debarcat într-un port al orașului Male, capitala Maldivelor, și au luat cu asalt palatul prezidențial, cartierul general al forțelor de securitate, aeroportul și alte obiective. În convorbiri telefonice cu ziariștii din Colombo sau Delhi, martori oculari afirmau că puciștii — despre care nu se cunoștea aproape nimic — au tenul măsliniu, vorbesc tamila (limba unei populații minoritare din Sri Lanka și India) și ar fi sosit la bordul unor nave, ce au părăsit un port srilankez cu cîteva zile în urmă. Se vorbea, totodată, de un sprijin local, primit de mercenari.

La 4 noiembrie, într-un mesaj radiodifuzat, președintele Republicii Maldive, Maumoon Abdul Gayoom, a confirmat tentativa, precizînd că ea a fost pusă la cale de „forțe mercenare, sprijinite de locuitori din arhipelag". Încercarea a eșuat — a declarat președintele, menționînd că mercenarii au reușit să fugă cu puțin înainte de intrarea în acțiune, în cursul nopții de joi spre vineri, a contingentului de desant indian, sosit în Maldive, la cererea guvernului acestei țări. (Aproximativ 1 600 de parașutiști indieni, urmați de 150 de soldați srilankezi, dintr-o forță specială, au fost debarcați în Maldive — au informat agențiile, subliniind că aceste forțe au fost deplasate la cererea adresată de guvernul din Male și în conformitate cu prevederile de întrajutorare ale asociației de cooperare regională S.A.A.R.C., din care fac parte cele trei state).

În cursul tentativei, circa 20 de persoane au fost ucise și alte aproximativ 100 rănite. Știri recente consemnează că situația a revenit sub controlul autorităților legale, iar diversele activități au reintrat în normal. O parte din mercenari au fost arestați. A fost anunțată începerea retragerii contingentului indian.

Recentele evenimente au proiectat, în prim planul actualității internaționale, arhipelagul Maldive — „această mică națiune cu mari contraste", cum o numea un comentator, exemplificînd : Arhipelagul se întinde pe o suprafață totală de cîteva mii de kmp, dar uscatul reprezintă numai 300 de kmp. Toți cei 195 000 de locuitori ai săi ar putea fi concentrați într-un cartier al unui mare oraș ; dar ei trăiesc răspîndiți pe 200 de insule. În proporție de sută la sută, sînt musulmani, în vreme ce țările vecine cele mai apropiate sînt India, predominant hindusă, și Sri Lanka, cu populație în majoritate budistă. Pe de altă parte, deși Maldive are cea mai înaltă rată de școlarizare din Asia de Sud și una din cele mai mari din lumea a treia, în această țară nu există școli superioare gimnaziului. Arhipelagul este republică parlamentară, dar nu are partide. Președintele este ales din cinci în cinci ani.

Potrivit analiștilor, sistemul politico-social actual ar fi un rezultat al încercării de armonizare a specificului așezării geografice, tradițiilor și obiceiurilor țării cu efortul de modernizare a vechilor structuri. Fapt este că insulele Maldive au evoluat ca o societate riguros structurată, în care respectul pentru autoritățile tradiționale a fost, întotdeauna, de necontestat. Puterea cunoaște o ierarhie precisă, de la șeful statului la liderii numiți ai celor 19 atoluri, constituite ca unități administrative, și pînă la șefii locali, „khatib", care sintetizează rolurile de părinte spiritual, de administrator și de om al ordinii. Pe această bază, politico-administrativă, s-a considerat că poate fi abordată sarcina vitală a dezvoltării economico-sociale.

Primii pași pe calea unei dezvoltări economice planificate au fost întreprinși în anii '70, președintele Maumoon Abdul Gayoom acordînd o atenție prioritară acestui obiectiv. Între 1966—1976, economia maldiviană a înregistrat o importantă rată anuală de creștere, de 8,9 la sută, datorită, în special, sporirii veniturilor din turism și pescuit, ca și a investițiilor statului în proiectele de dezvoltare a infrastructurii. Dar, spre mijlocul anilor '80, numărul turiștilor a început să scadă, în bună măsură, datorită conflictului etnic din Sri Lanka, Maldivele organizînd o serie de acțiuni turistice în comun cu acest stat vecin. În plus, la începutul anilor '80, prețul la pește — principalul produs maldivian de export — a scăzut. A intervenit, apoi, criza înregistrată pe plan mondial de industria constructoare de nave, sector din care Male spera să facă un domeniu pe care să se sprijine efortul său de dezvoltare. Confruntat cu asemenea probleme, guvernul a început să acorde o atenție sporită obiectivului diversificării economiei. Există, însă, serioase impedimente în acest sens : pentru dezvoltarea agriculturii, de pildă, trebuie depășite obstacole dintre cele mai diverse — de la lipsa de teren arabil, la calitatea solului și condițiile climatice.

Planurile economice din ultimii ani au în vedere impulsionarea dezvoltării turismului, a pisciculturii, ca și a sectorului manufacturier. Totodată, au fost adoptate măsuri de îmbunătățire a climatului social. Fără a ignora însemnătatea creșterii indicilor economici, administrația președintelui Gayoom — care a obținut, de curînd, un al treilea mandat — și-a propus ambițioase planuri de ameliorare a calității vieții și, mai ales, măsuri în domeniul învățămîntului, sănătății, protecției mediului înconjurător.

Pentru Maldive, problemele mediului înconjurător se pun în termeni cu totul aparte. Cele mai multe din insulele arhipelagului — atoli de coral — nu au mai mult de un metru deasupra nivelului mării. Nivel care crește treptat. Amplitudinea mareelor și a valurilor sporește periculozitatea fenomenului, determinîndu-i pe unii comentatori să se întrebe dacă Maldivele nu vor avea soarta Atlantidei, pierind în valuri.

Liana Enescu

Arhipelagul Maldive — un șirag de circa 1 200 de mici insule, din Oceanul Indian, situate la circa 800 km sud-vest de Sri Lanka și la o distanță aproximativ egală de India. Cei 195 000 de locuitori (54 000 în capitală, Male) sînt dravidieni, arieni de origine, musulmani și vorbesc „dhivehi", un idiom asemănător singalezei, vorbite de populația majoritară în Sri Lanka. În istoria insulelor este consemnată, între altele, o perioadă de circa două decenii, în secolul al XVI-lea, cînd controlul a fost preluat de portughezi. În 1887, Maldive a devenit protectorat britanic. Sultanii din arhipelag au domnit în mod absolut pînă în 1932, cînd a fost adoptată o constituție ce le-a îngrădit prerogativele. O republică a fost instaurată, pentru scurt timp, în 1953, Amin Didi fiind primul președinte al țării. Curînd, însă, Maldivele au redevenit sultanat. Ultimul sultan a fost Mohamed Farhid Didi, premierul său, desemnat în 1957, Ibrahim Nasir — care va fi, apoi, președinte — obținînd un crescînd control asupra treburilor țării, ca arhitect al Maldivelor moderne. La 26 iulie 1965, Maldivele au devenit independente și, în aceeași zi, au aderat la O.N.U. În 1978, după 21 de ani de guvernare, Ibrahim Nasir s-a retras și, în locul său, a fost ales, ca președinte al țării, Maumoon Abdul Gayoom.

În această săptămînă...

Africa de Sud. Implicațiile „alegerilor municipale"

Organizate de autoritățile de la Pretoria, „alegerile municipale", de la 26 octombrie, n-au adus nici o schimbare, situația de fond rămînînd aceeași : toți observatorii sînt de acord că „reformele" alambicate ale regimului sînt o simplă manevră destinată să confere apartheidului o imagine „mai prezentabilă" și să mențină supremația albilor. Arhiepiscopul Desmond Tutu a pus „punctul pe i", afirmînd că membrii de culoare ai consiliilor municipale, aleși la recentul scrutin, nu reprezintă, de fapt, pe nimeni, dat fiind numărul foarte mic de negri care i-au ales.

O viitoare relansare de către regimul de la Pretoria a procesului de „reforme" a fost anunțată de Chris Heunis, ministrul planificării și dezvoltării constituționale. În acest fel, proiectul unui „forum de participare națională" va primi un nou impuls, a precizat ministrul, confirmînd că Pretoria are intenția să creeze, cît de curînd, acest organism multirasial, sub denumirea inițială de Consiliul Național, ce va fi însărcinat cu elaborarea unei noi Constituții. Tocmai din acest motiv, autoritățile doreau ca, la „alegerile municipale", participarea la vot să fie cît mai ridicată și au făcut tot posibilul pentru a atinge acest obiectiv.

Or, indicele de participare la vot a negrilor a fost de 30 la sută.

Nici un lider de culoare avînd o certă influență nu a acceptat să facă parte din viitorul Consiliu Național, atîta timp cît deținuții politici — în primul rînd, Nelson Mandela — nu vor fi eliberați.

S.U.A.

„Cei fără locuință rămîn, în continuare, sub cerul liber"

Recent, prestigioasa publicație britanică „The Financial Times" a publicat un articol în care prezintă situația celor lipsiți de adăpost din orașul american Atlanta. În refugii improvizate, acești oameni așteaptă, de cele mai multe ori fără nici o speranță, ziua în care vor avea șansa să găsească o locuință. Se pare, însă, că această șansă este foarte departe... Redăm, în continuare, fragmente din acest articol.

„Văd din ce în ce mai mulți oameni ca mine sau ca dumneavoastră, care, dintr-un motiv sau altul, au ajuns pe străzi", spune Ben Johnson, activist voluntar la un refugiu pentru familiile fără adăpost, dintr-o suburbie a Atlantei.

El a ajutat cinci familii, cu 12 copii mici, să fie cazate în holul bisericii Sf. Bartolomeu. Pentru a șaptea toamnă, consecutiv, parohia și-a deschis porțile pentru a-i găzdui pe cei lipsiți de adăpost, în timpul lunilor de iarnă.

În ciuda revenirii economice din anii '80, Atlanta este confruntată cu criza locuințelor. Biserica Sf. Bartolomeu este doar unul din cele 58 de „refugii" ale orașului, care oferă, în total, 3 200 locuri.

„Noi numim aceste refugii un «sistem», dar nu dorim să-l permanentizăm", spune, ironic, Anita Beaty, directoarea Comitetului celor fără adăpost. Ca și ceilalți lucrători voluntari din Statele Unite, ea a crezut, la început, că numărul din ce în ce mai mare al „populației de stradă" — tot mai mulți părinți șomeri, cu copii mici — este expresia unui fenomen temporar.

O bancă din parcul Casei Albe și cerul liber alcătuiesc unul din „adăposturile" celor fără locuință

Potrivit unui studiu efectuat de „Alianța națională pentru ajutorarea celor fără adăpost", în fiecare noapte, 736 000 de americani nu au unde să-și găsească un refugiu, iar, în cursul anului viitor, circa două milioane vor trece prin această experiență.

Numărul celor care dorm pe stradă sau în diferite refugii provizorii crește, în fiecare an, cu circa 20 la sută — s-a comunicat la Conferința primarilor din Statele Unite.

„Alianța" a identificat cinci motive principale care au generat această stare de lucruri. Bugetul federal pentru construcții de locuințe a fost redus de la 30 de miliarde dolari, în anul 1981, la șapte miliarde în 1987 ; circa 2,5 milioane de oameni rămîn, anual, fără locuință ; mai multe familii au fost distruse din cauza drogurilor și a problemelor personale ; la toate acestea s-au adăugat diversele presiuni economice.

Aceste presiuni constituie, de fapt, elementul determinant al actualei situații. „Din 1960 și pînă în 1980, în Statele Unite s-au «pierdut» 20 la sută din locurile de muncă retribuite cu un venit mediu", se arată în studiul „Alianței". „Acestea au fost înlocuite, în mare măsură, cu posturi prost retribuite, care oferă o siguranță redusă".

În timpul actualei Administrații, salariul federal minim a rămas neschimbat, iar încercările de a-l mări, în acest an, au eșuat. În schimb, prețurile, în ultimii opt ani, au crescut cu 38 la sută.

Evacuările din casele aparținînd statului și particularilor se succed într-un ritm de 100 și, respectiv, 350 familii lunar, numai în zona centrală a Atlantei. 42 la sută din cei care locuiesc în „refugii" provin din rîndul celor evacuați.

Cu toată gravitatea situației și în ciuda unei greve a foamei pe scările Casei Albe, care durează deja de șapte săptămîni, problema asigurării adăpostului și a construcțiilor de case nu a devenit o temă electorală, deși ambele partide au prezentat unele propuneri în acest sens.

În raportul Institutului de medicină, publicat în vara aceasta și intitulat „Lipsa de adăpost, nevoi umane și sănătate", nouă din cei 13 autori ai raportului au menționat într-o declarație comună : „Raportul nu reușește să exprime sentimentul nostru de rușine și mînie".

O sinucidere banală?

Christian Guigon nu s-a aruncat de pe un pod, nu s-a lăsat asfixiat de gaze, nici măcar nu a lăsat cîteva rînduri, pentru a-și explica gestul... El a „uitat", pur și simplu, să-și facă injecția zilnică, cu insulină, care îi prelungea viața.

Totuși, pentru toți colegii săi de serviciu, de la laboratoarele Larochette din Villefranche-sur-Saone (Rhône), decesul lui Christian Guigon, în vîrstă de 42 de ani, — survenit la spitalul local, din cauza unei come diabetice — nu putea avea alt motiv decît sinuciderea. Și o singură explicație : pierderea locului de muncă. „El a făcut-o deliberat, cînd a văzut că totul se prăbușește în jurul său. Înștiințarea că și-a pierdut locul de muncă a însemnat, pentru Christian, mai mult decît ultima picătură...", spune unul dintre colegii săi.

Cazul lui Christian Guigon este banal. Teribil de banal. Angajat al laboratoarelor de control aparținînd societății Larochette, el făcea parte din „lotul" de 76 de salariați a căror concediere trebuia să aibă loc la 23 septembrie. Din cauza concurenței, întreprinderea a fost nevoită, în repetate rînduri, să reducă numărul salariaților. Din cei 750 de salariați, cîți erau la începutul anului 1978, vor mai rămîne doar 500, pînă în vara anului 1989. Postul său fiind desființat, Christian Guigon a fost anunțat, la întoarcerea sa din vacanță, la 23 august, că va fi concediat.

Într-un apartament micuț din Villefranche-sur-Saone, unde locuia singur, Christian Guigon s-a lăsat pradă disperării. A hotărît să nu-și mai administreze cele două doze zilnice de insulină cu care își trata diabetul. O săptămînă mai tîrziu, cînd, la apelul unuia dintre fiii săi, o ambulanță a pompierilor l-a transportat la spitalul din Villefranche, într-o stare de semicomă, el vorbea mereu despre locul de muncă pe care-l pierduse.

Activist sindical cu vechime, Christian Guigon fusese ales, încă din 1983, în comitetul întreprinderii, la laboratoarele Larochette. Avînd această funcție, el făcea parte din grupul celor „protejați", a căror concediere trebuia supusă aprobării comitetului de întreprindere și inspectorului însărcinat cu probleme de muncă. Comitetul de întreprindere a emis, la 9 septembrie, un aviz defavorabil privind concedierea — atît pentru Christian, cît și pentru alți șapte activiști sindicali, care figurau pe lista concedierilor ; în mod normal, el ar fi putut beneficia de o amînare. Însă avizul a parvenit colegilor la ora cînd medicii constataseră, deja, decesul lui Christian Guigon.

O persoană „protejată"... dar, cu siguranță, nu și ocrotită de viață. În afara problemelor sale de sănătate, Christian mai avea și o situație familială dificilă. Tată a trei copii, divorțat, el avea în grija sa un fiu de 17 ani, pentru care căuta disperat un post de... ajutor de bucătar.

„Direcțiunea întreprinderii ar trebui să țină seama de situația personală a oamenilor", spune, cu indignare, Alain Gaillan, delegat sindical la CGT. „În 1987, o persoană care a fost «retrogradată» în postul de măturător s-a sinucis, și un licențiat cu experiență a devenit vagabond".

Le Monde

Traficul cu droguri și „spălarea banilor murdari"

De multă vreme există convingerea că traficanții de droguri n-ar reuși să-și impună atît de cumplitul lor negoț dacă n-ar exista, simultan, complicitatea unor reprezentanți ai autorităților. Vameși sau polițiști corupți închid ochii, uneori, în schimbul unor substanțiale sume. Dar, mai ales, financiari și bancheri oneroși contribuie, în schimbul unor și mai substanțiale comisioane, la sporirea averilor traficanților. Termenul „de specialitate" este „spălarea banilor". Concret, banii — evident „murdari" — obținuți din traficul cu narcotice, sume exorbitante ce nu pot fi justificate, sînt depuse, în cantități care să nu bată la ochi, la anumite bănci sau filiale ale acestora, ai căror funcționari sînt, evident, la curent cu sursa veniturilor; banca transferă, apoi, sumele în alte locuri, de unde răufăcătorul își poate extrage cît dorește, investind acești bani, acum „curați", în afaceri legale. Fiscul nu poate interveni, procentul destinat statului este însușit tot de escroci și fraudele și actele ilicite se perpetuează.

Desigur, dacă se cunoaște procedeul, poliția nu stă cu mîinile în sîn. Au fost emise legi drastice de îngrădire a unor asemenea acțiuni. În S.U.A., de pildă, a fost elaborată „o lege a secretului bancar, care impune completarea unor formulare menite să permită vămilor, fiscului și trezoreriei să urmărească orice mișcare de capitaluri și să depisteze fraudele financiare. La sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80, au sîrnit vîlvă mai multe operațiuni desfășurate în Florida (de pildă, „Greenback"), în care s-a descoperit cum „narcodolarii" erau „spălați" la bănci mai mult sau mai puțin obscure. S-au operat arestări, s-a făcut publicitate pedepselor aspre, dar cocaina și marijuana continuau să fie vîndute pe străzile Floridei, iar banii traficanților continuau să fie acceptați de bănci. Mai mult, „întreprinzători" traficanți și-au înnoit metodele și și-au „internaționalizat" eforturile. Însă nici autoritățile n-au întîrziat cu răspunsul. În fața pericolului tot mai mare reprezentat de traficul cu droguri, s-a întărit cooperarea internațională. În ce mod, s-a aflat, concret, în luna octombrie a.c., cînd s-a încheiat o mare operațiune, cu peste 80 de arestări de bancheri, financiari și traficanți din Statele Unite și Europa occidentală. „Banca de credit și comerț internațional", cu sediul în Luxemburg, una dintre cele mai mari din lume, contribuie la „spălarea" a peste 32 de milioane dolari obținuți în comerțul cu stupefiante. Între cei arestați — Nazir Chinoy, directorul pentru Europa și Africa al filialei franceze a băncii, Ian Howard, directorul pentru Franța, ș.a. În spatele acestor acțiuni oneroase nu se afla decît dorința fără margini de cîștig, goana după profit, indiferent în ce condiții, atît de tipică unui mod de viață.

Revista Time *a publicat o relatare a operațiunii de demascare a corupției financiarilor, pe care o publicăm în cele ce urmează în traducerea lui* J. Mureșeanu.

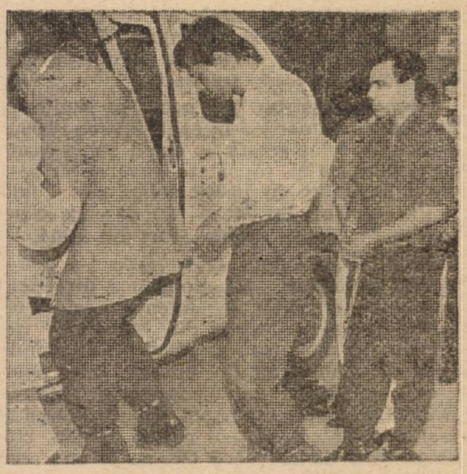

Zeci de arestări au fost operate de o parte și de alta a Atlanticului într-o mare operațiune internațională

Vreme de două zile, șapte bancheri și financiari se ghiftuiseră și băuseră pe rupte într-un club ultraelegant de lîngă Tampa. Invitați să participe la căsătoria a doi asociați de afaceri, Kathleen Erickson și Robert Musella, bărbații erau extrem de bine dispuși în ajunul ceremoniei. Îndreptîndu-se spre Tampa într-o coloană de automobile Lincoln, se și gîndeau că vor participa la o noapte de neuitat — și exact de așa ceva au avut parte. Ajunși la locul ceremoniei, au fost întîmpinați de agenți al Vamei americane. „Bine ați venit la Tampa, le-a spus unul dintre ei. Sînteți arestați".

Presupusa nuntă din 9 octombrie, în care atît mireasa cît și mirele erau agenți deghizați, a fost o înșelătorie prin care se urmărea readucerea bancherilor de peste hotare sub jurisdicția americană. În cele 72 de ore care au urmat capcanei de la Tampa, agenți americani și britanici au arestat 40 de bancheri și traficanți de narcotice la Londra și în cîteva orașe americane, sub diverse acuzații, între care aceea de „spălare" a banilor.

Ancheta — cea mai mare și mai complexă în acest domeniu al „spălării" banilor — a fost numită „Operațiunea Vînătoarea S", de la bancnotele de o sută de dolari, care sînt valoarea cea mai căutată în marile contracte cu droguri. În timp ce dovezile anchetelor anterioare se opreau la nivelurile joase ori intermediare, prin „Vînătoarea S" au fost prinși marii susPecți. Arestările s-au bazat pe acuzații aduse în fața unor mari jurii din Tampa și din alte orașe. Acuzații ce se refereau la vreo 80 de persoane și la prima bancă din Statele Unite despre care se spunea că a „spălat" banii : Bank of Credit and Commerce International (BCCI), cu sediul în Luxemburg, a șaptea mare instituție financiară particulară din lume (activ — 20 miliarde dolari SUA). Potrivit unei

TIME

legi americane din 1986, oficialii bancari, care ascund, în mod conștient, sursa unor bani iliciți, pot fi amendați cu pînă la 500 000 dolari sau dublul cantității de bani pe care o „spală", și să fie condamnați cu pînă la 20 de ani închisoare.

B.C.C.I. neagă că s-ar face vinovată de vreo corupție. Oficialii Vamei americane afirmă, însă, că banca a „spălat" 14 milioane dolari obținuți din comerțul ilicit cu droguri numai pentru agenții lor deghizați și o cantitate considerabil mai mare pentru adevărații criminali. Ei mai afirmă că B.C.C.I. era „o spălătorie de dolari" pentru așa-numitul „cartel din Medellín", grupul de traficanți columbieni, conduși de Pablo Escobar Gaviria și Jorge Luis Ochoa Vásquez, care asigură cea mai mare parte din cantitatea de cocaină ce pătrunde în Statele Unite.

Bancherii acuzați știau foarte bine ce făceau — spun autoritățile. Transferînd foarte repede banii murdari printr-un lanț de bănci și corporații din lumea întreagă, B.C.C.I. reușea să ascundă sursa lor, după care returna fondurile curate („spălate"), fără urme, magnaților narcoticelor. „Întreaga afacere — spune un oficial — ne-a deschis o fereastră în lumea internațională a spălării banilor murdari, cum nu ne închipuiam mai înainte".

În afara acestor servicii de „spălare" a banilor murdari, descrise prin capetele de acuzație, B.C.C.I. a mai fost învinuită de a fi negociat conturi secrete pentru diverse persoane cu un prost renume, precum financiarul saudit Adnan Khashoggi (acesta a avut legături cu CIA, a fost implicat în afacerea „Iran-contras", prin care s-au transferat, în secret, fonduri contrarevoluționarilor nicaraguani și, foarte recent, a fost implicat în viitorul proces deschis de Filipine lui Ferdinand Marcos, pentru recuperarea cîtorva zeci de miliarde dolari — n.n.). Potrivit unei mărturii în Congres, căreia i s-a făcut recent publicitate, Amjad Awan, un fost oficial al B.C.C.I., arestat la falsa petrecere, a declarat că a făcut plăți secrete. În 1986, Khashoggi a transferat 12 milioane dolari din conturile B.C.C.I. din Monte Carlo către un negustor de arme, pentru a cumpăra arme, în timpul afacerii „Iran-contras".

Fondată în 1973, de către Agha Hasan Abedi, de origine pakisteneză, B.C.C.I. are 400 de filiale în 73 de țări. Banca este proprietatea a 51 de acționari. Printre înalții funcționari ai B.C.C.I. arestați în octombrie se numără directorii diviziilor franceză, panameză și latino-americană.

Vameșii spun că primele dovezi în „Vînătoarea S" despre „spălarea dolarilor" au apărut în Florida în 1986, conducîndu-i, apoi, la rețeaua bani-droguri a B.C.C.I. Dîndu-se drept „spălători de bani", „Musella", „Erikson" și alți agenți s-au infiltrat, treptat, în cercurile traficanților de droguri. În mai 1986, Gonzalo Moro Jr., considerat a fi cel care „spăla" banii „cartelului din Medellín", l-a abordat pe unul din agenți cu o propunere :

dacă agentul ar deschide un cont la vreo bancă din Florida şi l-ar ajuta să „spele" banii, Moro ar fi dispus să plătească un comision la fiecare tranzacţie.

Moro l-a instruit pe agent să limiteze mărimea depunerilor la cantităţi sub 10 000 dolari. În felul acesta se eluda legea care cere băncilor să raporteze guvernului federal depuneri de 10 000 dolari sau mai mult. Oamenii lui Moro au deschis asemenea conturi în multe locuri din lume.

Spre sfîrşitul lui 1987, Moro i-a prezentat pe agenţi funcţionarilor direcţiei panameze a B.C.C.I. Agenţii colectau banii de la traficanţii din Medellín în S.U.A. şi îi depuneau la bănci locale, după care îi transferau în contul unei noi create corporaţii de acoperire a filialei B.C.C.I. din Panama. Apoi, agenţii ofereau traficanţilor columbieni cecuri în alb cu semnătura băncii, care puteau fi onorate la aproape orice altă bancă.

Dar o metodă şi mai complexă de „spălare" avea să fie introdusă curînd. Se spune că B.C.C.I. a început să dirijeze banii obţinuţi din droguri şi depuşi în filialele sale în conturi ale băncilor străine, utilizînd instituţiile financiare din New York drept intermediari neştiutori. Odată fondurile transferate în străinătate, B.C.C.I. le folosea pentru a cumpăra recipise de depuneri la bănci din Franţa, Marea Britanie, Luxemburg, Uruguay, Panama şi Bahamas. Utilizînd recipisele de depuneri, B.C.C.I. emitea false împrumuturi de nici sume de bani agenţilor contului panamez. Din nou, aceştia ofereau columbienilor cecuri în alb, semnate în baza contului. B.C.C.I. colecta recipisele de depuneri ca „plăţi" pentru împrumuturi, însuşindu-şi diferenţa dintre sume drept comision.

După ce au obţinut toate dovezile despre „spălarea banilor" prin B.C.C.I., Vama S.U.A. a decis să închidă cercul. În aprilie a.c., Erickson şi Musella şi-au anunţat logodna şi au trimis invitaţii înalţilor funcţionari ai B.C.C.I. şi escrocilor din Medellín. Apoi, cei doi au jucat şarada lor romantică, pregătind „nunta".

Confruntat cu agenţii vamali, la Tampa, unuia din financiarii arestaţi, pur şi simplu nu-i venea să creadă că nu e o glumă. Socotind-o reuşită, a început să rîdă strigînd : „Asta-i bună ! Hai să ne distrăm !"

Oficialii B.C.C.I. din Londra au fost şi ei uimiţi la anunţul arestărilor. O declaraţie a B.C.C.I. spunea : „conducerea băncii doreşte să afirme categoric că n-a ştiut, în nici un moment, că a fost implicată în spălarea banilor obţinuţi din traficul cu droguri". Deşi arestările n-au un impact imediat asupra operaţiunilor legitime ale băncii, B.C.C.I. are de înfruntat, în S.U.A. cel puţin, aspre penalizări pentru „spălarea" banilor. În afara unor amenzi posibile de 28 milioane dolari, legile americane autorizează confiscarea banilor sau a averilor legate de narcotice, inclusiv afacerile implicate în trafic sau în „spălarea" banilor.

„Operaţiunea Vînătoarea S" sugerează că o abordare internaţională mai incisivă şi în cooperare dă roade în acest domeniu al „spă'ării banilor". William Von Raab, comisar al Vamei S.U.A., declara : „Fapt clar este că, indiferent din ce fel de instituţie financiară faci parte, dacă ai gangsteri drept clienţi, atunci eşti şi tu un gangster."

Mafia pe banca acuzării:

„Cazul Sicilia" (3)

„Rosa dei Venti"

În anii '70, profitînd de echilibrele fragile ale autorităţii de stat, recrudescenţa neofascistă pune noi probleme, naşte noi semne de întrebare. „Destabilizare" devine o expresie a timpului. Atentatele şi masacrele neofasciste (Milano, decembrie 1969 ; Brescia, mai 1974 ; trenul „Italicus", august 1974) reprezintă punctele culminante ale unei ofensive concertate de destabilizare a regimului parlamentar italian. Această „strategie a tensiunii", cum a botezat-o un ziarist britanic, a făcut din Italia, timp de zece ani, un veritabil „laborator" al subversiunii neofasciste. Totodată, ea a relevat tehnicile folosite de extrema dreaptă, mijloacele de care dispune şi sprijinul acordat, inclusiv — aşa cum relatează, astăzi, Calderone — de mafie.

În 1971, se descoperea că Junio Valerio Borghese, supranumit şi „Prinţul Negru", fost „camarad" al lui Mussolini şi şeful mişcării neofasciste „Fronte Nazionale", pregătise, pentru 8 decembrie 1970, o lovitură de stat ce n-a mai avut, însă, loc. Acţiunea lui Borghese primise numele de „Rosa dei Venti". După eşuarea tentativei, „Prinţul Negru" fuge în Spania, unde moare „la timp", în august 1972, oficial de o criză cardiacă, dar circumstanţele, cel puţin stranii, în care a dispărut, lasă să planeze bănuiala că a fost asasinat prin otrăvire.

Antonino Calderone povesteşte : „În timpul şederii lui Luciano Liggio la Catania, a avut loc vizita lui Salvatore Greco («Senatorul», membru influent al «familiei» din Ciaculli — n.n.) şi a lui Tommaso Buscetta. Cei doi trebuiau să se întîlnească cu Liggio în legătură cu o lovitură de stat, cea care se va chema lovitura Borghese. Precizez că noi (Antonino Calderone, fratele său, Giuseppe, şi Liggio — n.n.) aşteptam sosirea lui Salvatore Greco şi nu ştiam că va veni însoţit de Buscetta. În principiu, aşa cum aveam să aflu de la fratele meu, era vorba de o lovitură militară care ar fi trebuit să pornească de la Roma, denumită «Centru», ce ar fi urmat să se propage «la periferie», în toată Italia. Sarcina mafiei era de a-i sprijini pe pucişti. Pe scurt, în momentul stabilit, mafioţii ar fi trebuit să însoţească, în diverse prefecturi ale Siciliei, un personaj care ar fi urmat să-l substituie pe prefect. Din cîte ştiu, elementul de legătură dintre pucişti şi mafie era un mafiot palermitan, pe care-l cunoşteam personal, Carlo Morana, prieten bun cu Giuseppe Di Cristina (şef al «familiei» din Riesi, asasinat de rivali în mai 1978 — n.n.). Morana e un tip exaltat şi cred că se află de multă vreme în străinătate. Drept contrapartidă pentru intervenţia mafiei, era oferta de revizuire a proceselor deja încheiate şi, în special, a celui de la Bari, în care Luciano Liggio era acuzat de asasinarea doctorului Navarra". (Asasinarea lui Navarra, „naşul" din Corleone, căruia Liggio i-a luat locul, l-a costat pe acesta din urmă singura condamnare la închisoare pe viaţă, pe care o ispăşeşte şi în momentul de faţă — n.n.).

Cum reacţionează conducerea mafiei la propunerile conjuraţilor fascişti ? „Cosa Nostra — relatează Calderone — era perplexă, deoarece, între altele, se dorea ca mafioţii să poarte o banderolă de recunoaştere pe braţ, ca şi ceilalţi conjuraţi. În plus, se pretindea o listă a mafioţilor angajaţi în această afacere. În general, orientarea era de a se asigura o adeziune generală la puci, dar practic dezinteresată. Aceste propuneri i-au fost făcute direct fratelui meu de prinţul Junio Valerio Borghese, la Roma, unde l-a întîlnit o singură dată.

În ce priveşte întîlnirea din Catania dintre Salvatore Greco şi Luciano Liggio în legătură cu puciul, pot să vă spun că acesta din urmă venise, în acest scop, în casa fratelui meu, de pe via Etnea 248. Eu însumi eram de faţă în momentul sosirii lui Greco, deoarece locuiam în acelaşi imobil. Fratele meu îi aştepta sosirea pe balcon ; la un moment dat, a intrat în cameră şi a zis : «Sosesc şi vine chiar şi Masino». În acest moment, îl văd pe Liggio că explodează de mînie şi spune textual : «Ce caută Totò cu dezonoratul ăsta ? Mai bine i-am trage două în cap şi s-a zis cu el». Fratele meu deja coborîse în întîmpinarea lor şi nu a auzit aceste cuvinte. Dar eu l-am întrebat pe Liggio ce avea cu Buscetta. Mi-a răspuns că Buscetta avea «un trecut de tîrfă» ; imediat însă şi-a recompus figura pentru a nu i se citi mînia, iar cînd l-a salutat pe Buscetta a fost cordial".

Greco şi Buscetta rămîn în casa lui Giuseppe Calderone circa o lună. Este vara lui 1970. Zilele sînt lungi şi nu se vorbeşte numai de politică. E perioada campionatelor mondiale de fotbal din Mexic, Italia ajunge în finală cu Brazilia, iar Buscetta şi Antonino Calderone îşi petrec cea mai mare parte a timpului în faţa televizorului. Într-o altă încăpere, Liggio şi Giuseppe Calderone continuă să discute despre puci : „Din cîte mi-a spus fratele meu, — povesteşte Antonino — Liggio era perfect de acord cu ceilalţi în ce priveşte rolul pe care mafia ar fi urmat să-l aibă în lovitura de stat a lui Borghese. Pot exclude categoric că ar fi existat vreo opoziţie de principiu din partea lui Liggio. În această perioadă, Salvatore Greco a fost oaspetele lui Liggio, pentru cîteva zile, la San Giovanni la Punta, dar fără Buscetta". Acolo s-au întîlnit cu alţi „capomafia" pentru a discuta, se pare, condiţiile participării la „Rosa dei Venti". Din relatările lui Calderone, reiese că, în cele din urmă, ierarhia mafiotă a acceptat condiţiile puse de „Prinţul Negru". Iată ce povesteşte el despre unul din membrii „familiei" din Alcamo, Natale Rimi, „însărcinat" de Cosa Nostra să participe direct la puciul fascist : „Natale Rimi era implicat în complotul Borghese. În noaptea stabilită pentru lovitura de stat (7 spre 8 decembrie 1970 — n.n.) la Catania nu se întîmplă nimic. Dar a doua zi dimineaţa, Natale Rimi, care a fost însărcinat să participe la puci la Roma, s-a întors la Catania cu primul avion şi ne-a spus că el şi ceilalţi conjuraţi fuseseră înarmaţi cu mitraliere, dar că, cu excepţia cîtorva împuşcături, nu a mai auzit altceva. Şi a adăugat că nu s-a făcut nimic. Fraţii Rimi erau printre cei mai interesaţi, împreună cu Liggio, de realizarea puciului, deoarece Vincenzo şi Filippo Rimi erau, în acea perioadă, deţinuţi, în timp ce Liggio fusese condamnat pe viaţă. Prinţul Borghese, aşa cum v-am spus, îi promisese

Palermo. Demonstranți care solicită autorităților măsuri împotriva Mafiei

fratelui meu, Giuseppe, că noul regim ar fi avut grijă să reexamineze cazurile de condamnare a mafioților".

Primele dezvăluiri în „cazul De Mauro"

Două episoade tragice au cutremurat în acei ani înșelați Sicilia și Italia: dispariția fără urmă, la 17 septembrie 1970, a ziaristului de la „L'Ora", Mauro De Mauro, și asasinarea, la 5 mai 1971, a procurorului Pietro Scaglione. „Cazul De Mauro" și „cazul Scaglione" reprezintă punctele de plecare ale unei noi strategii mafiote. Căci, niciodată pînă atunci, mafia n-a atentat direct la viața ziariștilor, magistraților, polițiștilor, deputaților. Lungul șir al victimelor — simbol al instituțiilor statale — abia începe.

Pentru prima oară după atîția ani, un membru al organizației crimei se referă concret la aceste două episoade legate de conspirații politice care marchează începutul ofensivei mafiote la adresa instituțiilor statului. Calderone explică și dă amănunte: „În ce privește uciderea procurorului Scaglione, trebuie să spun că, din cîte am aflat de la fratele meu, un asemenea asasinat se încadra într-o strategie teroristă mai complexă. În perioada respectivă, s-a născut ideea creării unei panici sociale prin acțiuni demonstrative și atentate care ar fi trebuit să provoace o reacție în sens autoritar. Și astfel, Francesco Madonia din Resuttana a primit misiunea să facă să explodeze bombe în diverse birouri publice și să lovească în personalități cunoscute. Mai precis: Francesco Madonia avea sarcina să pună bombele, dar nu știu dacă mai avea și alte misiuni. Nu știu nici cine se afla în fruntea acestei acțiuni și nici ce raporturi existau cu mișcările politice. Adevăratul scop al acestor acțiuni era de a demonstra tuturor că mafia revenise în forță și reluase controlul situației. Am auzit spunîndu-se că toți carabinierii trebuie «aruncați în mare». După părerea fratelui meu, chiar și dispariția ziaristului Mauro De Mauro intra în această strategie a mafiei, ca și uciderea procurorului Scaglione".

În numele „lojii"

Lunga confesiune a lui Calderone începe cu anul 1970 și ajunge pînă în 1977. În acest răstimp, raporturile secrete ale mafiei cu grupuri extremiste mai mult sau mai puțin oculte continuă, demonstrînd — cum arăta revista „L'Espresso" — „o deconcertantă continuitate și o evidentă comuniune în scopurile și obiectivele destabilizatoare". Între altele, Calderone se referă la legăturile dintre mafie și masonerie, concret la prietenul său Giacomo Vitale, cumnatul „nașului" Stefano Bontate, „care nu este un «om de onoare», ci aderent la masonerie". „În legătură cu aceasta — relatează el — îmi amintesc că, în 1977, Bontate l-a informat pe fratele meu că erau în curs tratative avansate pentru intrarea în masonerie a elementelor celor mai marcante ale mafiei, pentru a se crea o legătură între mafie și masonerie. Mafioții ar fi urmat să fie înscriși într-o secție rezervată lor în mod special. Stefano Bontate i-a spus fratelui meu că, pentru provincia Palermo, ar fi fost numiți el însuși și Michele Greco iar, pentru Catania, l-ar fi propus pe fratele meu. Altfel spus, era vorba de numirea unuia sau a doi mafioți dintre cei mai reprezentativi în cadrul fiecărei provincii. Dar, apoi, «familia» din Catania s-a dezmembrat și, cînd fratele meu l-a întrebat pe Bontate ce s-a întîmplat cu acel proiect, acesta i-a răspuns evaziv. Fratele meu îmi zicea, însă, că este convins că proiectul a fost realizat și că Bontate și Greco au intrat în masonerie".

Voturile „familiilor"

În confesiunile sale, Antonino Calderone explică concret ce înseamnă să te bucuri, în timpul unei campanii electorale, de sprijinul mafiei, pentru ca, apoi, odată ales, s-o sprijini la rîndul tău. Potrivit lui Calderone, cel mai mare și mai puternic rezervor de voturi l-a reprezentat întotdeauna „familia" palermitană al cărei șef a fost (pînă în aprilie 1981, cînd avea să fie asasinat) Stefano Bontate: „«Familia» din Santa Maria del Gesù este cea mai numeroasă; are circa 200 de membri. Este o forță de asalt teribilă. Dacă se are în vedere că fiecare «om de onoare» poate conta, între prieteni și rude, pe 40—50 de persoane ce-i urmează întocmai instrucțiunile, se poate realiza dimensiunea și importanța rolului pe care-l joacă mafia în competițiile electorale. Este suficient ca «comisia regională» să indice pentru ce partid trebuie să se voteze, pentru ca asupra acelui partid să se reverse zeci de mii de voturi pentru alegerea multor candidați neostili, chiar favorabili mafiei". Între altele, Calderone precizează că „instrucțiunile" date de Cosa Nostra erau acelea „de a nu vota pentru comuniști". „Într-adevăr — adaugă el — mafia a fost întotdeauna potrivnică partidului comunist".

Calderone se referă la acei politicieni pe care Cosa Nostra i-a sprijinit direct în alegeri. Între ei — Giuseppe Insalaco, fost primar democrat-creștin al Palermo-ului, ucis în ianuarie a.c.: „Am citit în ziare despre asasinarea lui Insalaco. Nu cred că l-am întîlnit vreodată. Numele său îmi este, însă, cunoscut pentru că, în campania din 1976 sau mai înainte, l-am auzit adesea vorbind despre el pe Stefano Bontate ca despre un politician ce merita încrederea și căruia îi pregătea campania electorală. Era vorba de un sprijin concret și ferm și-mi amintesc că Bontate comenta, rîzînd, faptul, susținînd că a ajuns să sprijine candidatura fiului unui ofițer al chesturii. Toate acestea Bontate mi le-a spus cu ocazia unei campanii electorale. Subliniez, în legătură cu aceasta, că e important să știi ce personalități politice sînt sprijinite de Cosa Nostra în plan electoral, deoarece, în acest caz, e posibil ca, mai tîrziu, să li te adresezi pentru a obține, în contrapartidă, favoruri".

Potrivit declarațiilor sale, mafia ar fi decis să-l ucidă pe fostul președinte al regiunii Sicilia, democrat-creștinul Giuseppe D'Angelo, care a cerut, după primul mare război mafiot, din anii '60, instituirea unei comisii de anchetă Antimafia. D'Angelo — explică Antonino Calderone — nu a fost lichidat, deoarece s-a opus șeful mafiot din Enna, fieful electoral al deputatului. Asasinarea fostului președinte al regiunii s-ar fi încadrat într-o strategie a terorii, cu acțiuni demonstrative și atentate care „ar fi trebuit să provoace o reacție în sens autoritar" din partea statului. În aceeași strategie ar fi intrat —potrivit lui Calderone — dispariția, în septembrie 1970, a ziaristului de la „L'Ora", Mauro De Mauro, și uciderea, la 5 mai 1971, a procurorului republicii Pietro Scaglione, primul magistrat asasinat de mafie.

Mafiotul catanez povestește, totodată, că, la începutul anilor '70, pe vremea cînd se refugiase la Catania, Luciano Liggio și-a exprimat intenția de a-l asasina pe ziaristul Giuseppe Fava (ucis mai tîrziu, în ianuarie 1984). „Liggio — relatează Calderone — se enervase, deoarece, într-un articol, Fava îl descrisese nefavorabil, ridiculizîndu-i ochii. Liggio i-a cerut fratelui meu să afle unde este ziaristul, pentru «a-i face un cadou»; fratele meu s-a opus, susținînd că acesta nu-i un motiv să se lege de un om de acest nivel". Referindu-se la raporturile dintre mafia catanezâ și cercurile de poliție și magistratură, Calderone povestește că unii mafioți, între care Nitto Santapaola, au aflat din timp, de la un subofițer de carabinieri, că fuseseră emise mandate de arestare pe numele lor. În schimbul informației, care i-a făcut pe respectivii mafioți să evite arestarea, Calderone însuși ar fi „pus 500 de mii de lire într-un buzunar al hainei" subofițerului, „care i-a acceptat".

■

Luni 3 octombrie, Antonino Calderone a compărut pentru prima oară în fața tribunalului-bunker de la închisoarea Ucciardone. Spre surpriza magistraților, martorul principal al acuzării a declarat: „Nu vorbesc, pentru că nimeni nu mă protejează. Nu-mi zăresc protectorii și fără escortă nu voi vorbi". Ce s-a întîmplat? Calderone sosise în ajun la Palermo cu un avion special ce a decolat de la închisoarea din Rieti (centrul Italiei), unde era deținut în cel mai mare secret. Brusc, s-a trezit fără escorta de poliție care, timp de doi ani, l-a protejat, gustîndu-i chiar și mîncarea înainte ca el s-o înghită, iar în sala verde a tribunalului și-a zărit rudele și prietenii fără protecție. Explicația este simplă și incredibilă: legea intrată în vigoare în luna august nu mai acordă garanții de protecție mafioților care s-au decis să colaboreze cu justiția iar judecătorii nu mai au dreptul să-i mute pe „pocăiți" în locuri ascunse, de maximă securitate, altele decît închisorile (cazarme ale carabinierilor, de pildă, cum a fost cazul lui Tommaso Buscetta). Paradoxal, legea, readucîndu-i pe „deținuții speciali" în închisori, pentru a le asigura securitatea, îi aruncă în brațele vendettei mafiote. Căci experiența i-a învățat pe mafioți că închisorile nu sînt întotdeauna locul cel mai sigur pentru a se proteja de lungul braț al răzbunării rivalilor.

Deocamdată, nimeni nu știe unde să-l ascundă pe Calderone și cui să i se încredințeze protecția lui. Retras în celula sa din incinta închisorii Ucciardone, Antonino Calderone a decis să nu mai vorbească pînă nu va avea siguranța că se află în afară de orice pericol. Cel mai tare îl sperie cețile cu cafea: amintirea morții lui Michele Sindona, „bancherul mafiei", otrăvit cu o doză de cianură strecurată în cafea, îi este încă vie.

Rodica Dumitrescu

(Sfîrșit)

Le Monde diplomatique

PARIS

„SĂ REVEDEM NOȚIUNEA DE BUNĂSTARE"

de Giorgio Ruffolo *)

CONȘTIENȚI, da, dar încă prizonieri ai unei lungi tradiții mentale, ne este greu să ne dăm seama că lumea a devenit, într-adevăr, una singură, chiar dacă 150 de state încearcă să se concureze și să se teamă unele de altele, chiar dacă două superputeri continuă să-și echilibreze capacitățile lor militare de atac și de apărare. Această lume devenită una singură, dar nu unită, este totuși unificată prin mii de factori și legături care, zi de zi, strîng relațiile dintre tot mai multe țări, popoare și guverne.

Astăzi, arma îngrozitoare și absolută, care amenință distrugerea totală în decurs de cîteva secunde, seamănă panica de la un capăt la celălalt al lumii. Acestei lumi,alcătuită încă din membri risipiți dar avînd o psihologie omogenă, îi lipsește un centru nervos unic, a cărui necesitate sporește în mod imperios în fapte ca și în spirite, dat fiind că se acumulează atîtea pericole.

Pentru unii — între care se află filozofi, dar și savanți — nu ar fi nimic de făcut. Degradarea mediului înconjurător ar corespunde unei legi fizice implacabile : fiecare proces dinamic, în acest univers izolat și finit, risipește energie ; sîntem sortiți entropiei. Alții, în schimb, consideră că este posibil — și trebuie — să acționăm, să alegem tehnologii corespunzătoare, care să asigure supraviețuirea umanității, menținînd ecosfera, biosfera și resursele naturale.

Bogați și săraci, Nordul și Sudul, Estul și Vestul, toate țările lumii sînt, deopotrivă, responsabile și victime ale distrugerii mediului natural. Dar lumea a treia este mult mai mult victimă decît responsabilă. În țările bogate, dezvoltarea se află, în mare parte, la originea distrugerilor provocate mediului înconjurător ; în timp ce, dimpotrivă, absența dezvoltării constituie cauza în lumea a treia, unde, datorită mizeriei și sărăciei, se adaugă distorsiunile economice și culturale impuse, deseori, de un model de creștere calchiat după cel al țărilor industrializate și total inadaptat.

Împotrivindu-se modelului „societății abundenței", economiile subdezvoltate depun eforturi pentru a se elibera de această dependență. Mediul înconjurător suferă, însă, efectele sub forma unei degradări accelerate — și, adesea, ireversibile — a patrimoniului și a resurselor naturale, ca și prin distrugerea ecosistemului — pămînt, aer, apă și climat — care, în calitate de suport al vieții umane, se află în slujba întregii specii. La rîndul lor, țările industrializate vor suferi contra-lovitura, căci ceea ce constituie un rău pentru unii va deveni, mai devreme sau mai tîrziu, un rău și pentru ceilalți.

Numeroase cazuri ale acestei interdependențe planetare au fost evidențiate în cursul lucrărilor Congresului organizat de Centrul internațional de documentare și comunicație (IDOC), desfășurat la Roma în luna iulie a.c. În special, în legătură cu distrugerea pădurilor tropicale, care reprezintă un prețios rezervor biologic pentru sănătatea și hrana oamenilor.

LICHIDAREA PATRIMONIULUI NATURAL. Trebuie oare să enumerăm toate consecințele dezastruoase ale unui mod de creștere bazat pe supraconsum și schimburi inegale? Să ne mărginim să le menționăm numai pe principalele : despăduririle, epuizarea humusului, eroziunea solului și sărăcirea agriculturii ; seceta, deșertificarea, stingerea rezervelor genetice și biologice; inundațiile; ploi acide, efectul de seră, poluarea și otrăvirea treptată a atmosferei, mutațiile climatice și atîtea catastrofe naturale...

În țările industrializate, asemenea ravagii sînt prezentate drept „pierderi datorate progresului" ; în țările în curs de dezvoltare, dimpotrivă, tocmai sărăcia determină lichidarea resurselor naturale. Pentru aceste țări, singura monedă de schimb este patrimoniul lor natural, care servește pentru plata bunurilor importate, adesea inutilizabile, pentru dezvoltarea internă.

Delapidarea resurselor este mai rapidă decît opera de conservare sau de regenerare, iar Comisia Brundtland compară această jefuire cu aceea a unei armate de invazie care ar rade totul în calea ei. Autor al unei cărți recente asupra datoriilor lumii a treia, Susan George vorbește, în acest sens, de un nou război mondial care ar fi început deja, sub forma unui ecocid, sau geogid, în care toți au ceva de pierdut.

*) Ministrul italian pentru problemele mediului înconjurător, autor al „Potenza e Potere ; la fluttuazione gigante dell' Occidente" ; articolul este reprodus din „Le Monde Diplomatique", nr. 415/1988 ; pe aceeași temă, cf. „Lumea" nr. 43.

Un bumerang

Ireversibila jefuire a planetei și a spațiului ei — în numele unei așa-zise dezvoltări — este un fenomen pe care îl descrie fără încetare și, uneori, îl judecă presa mondială. Incendiile, poluările, contaminările toxice, emanațiile cancerigene nu cunosc frontiere și regimuri. Titluri de copertă : „Nu vă apropiați de apă" ; „Regiunile de coastă din lumea întreagă suferă asaltul îngrozitor al poluării chimice și deșeurilor de toate felurile" (Newsweek, *1 august); „20 de miliarde de tone de deșeuri murdăresc mările". Sau „Pentru a remedia situația, ar fi nevoie de reexaminarea folosirii îngrășămintelor"; ceea ce implică, „probabil, modificări importante în modalitățile de practicare a agriculturii" și soluțiile nu vor fi, eventual, puse în aplicare, decît „dacă presiunea opiniei publice ar putea influența hotărîrile politice".*

Mediterana este una din cele mai poluate mări din lume, împreună cu „sora" ei, Adriatica. Stare de urgență la Veneția : ministrul italian al mediului înconjurător anunță că este necesară o sumă de 3 200 miliarde lire pentru a salva Veneția și laguna ei.

În Taiwan, autoritățile încep să înregistreze violente manifestații ale mișcărilor populare împotriva unei îngrozitoare poluări : „Taiwanul este, probabil, una din cele mai poluate zone ale lumii" (Far Eastern Economic Review, *25 februarie). Dezbatere de fond: „Guvernul declară că protecția mediului înconjurător este un lux ; Taiwanul nu și l-ar putea permite, decît atunci cînd va atinge un nivel de dezvoltare încît să poată să realizeze un control asupra poluării și operațiunilor de curățire, care este, în prezent, prea costisitor...". Ca și în Japonia vecină, unde dna Shigeru Ishimoto, care răspunde de „sectorul poluării" din cadrul Partidului Liberal Democrat (aflat la putere), scrie : „Deși prosperitatea economică se înscrie într-un sens incomparabil cu protecția naturii, sarcina noastră primordială trebuie să fie aceea de a acționa ferm pentru armonizarea ambelor aspecte".* (Liberal Star, *10 august). Altă cauză a acestei sinistre situații : distrugerea pădurilor. Nu ne trebuie oare din ce în ce mai mult lemn ? Amazonia, Filipine, Indonezia... În aceasta din urmă, insula Kalimantan (Borneo) este sacrificată : milioane de hectare (53 milioane, potrivit oficialităților, mult mai mult potrivit Băncii Mondiale) au fost concesionate* (International Herald Tribune, *5 septembrie). „Trebuie să se facă față nevoilor țărilor industrializate și alimentat bugetul național. Catastrofa urmează să aibă loc în curînd, dacă...".*

Departe de insule „exotice", Jellowstone, parcul național din S.U.A., a ars. Una din gloriile Americii „naturale". Victimă îndeosebi a neglijenței grave a sistemului Administrației Reagan, care a tratat — liberalismul bugetar obligă ! — mediul înconjurător cu cea mai mare dezinvoltură. Un parc, fie el imens, nu trăiește decît dacă este îngrijit, protejat. „Or — acordîndu-se prioritate dezvoltării — nu este vorba, în afară de rezerve ale faunei și florei, decît de construcții speculative, extracții de minereuri" (U.S. News and World Report, *29 august-5 septembrie ;* Newsweek, *29 august). În ceea ce privește dezbaterea cu privire la ozon și poluarea aerului, situația este atît de rea, încît americanii care doresc să facă puțin efort sînt sfătuiți să „înoate într-o piscină sau să se antreneze pe un velodrom", mai curînd decît să alerge pe șosele.*

De aici, relansarea discuțiilor asupra sectorului nuclear; pentru că folosirea energiei fosile este foarte poluantă, să acordăm încredere — afirmă experții — atomului, dar care, oricum, nu poate, să înlocuiască toate celelalte surse. De aici, un mod de gîndire asupra tipului însuși de dezvoltare pe care-l practicăm și pe care-l propun „verzii" suedezi (Financial Times, *6 septembrie). Ei nu neagă că programul lor ar putea avea repercusiuni asupra unor industrii naționale, în special de automobile, dar că trebuie să alegem : „economia" sau „ceea ce este bun, pe termen lung, pentru supraviețuirea noastră ?"*

Interese politice, interese economice, mediul înconjurător, mișcări populare... Un complex întreg. Pînă la găsirea unei soluții — care nu poate fi aflată decît într-un cadru internațional —, un bumerang la scară planetară.

(Din **„Le Monde Diplomatique"**)

Datoria lumii a treia contribuie la această enormă risipă a resurselor care întreține spirala sărăcie-degradare-sărăcie. În realitate, datoria a fost plătită și răsplătită prin jocul dobînzilor plătite și al exporturilor la prețuri inechitabile, dar obligația de a rambursa această datorie împinge țările debitoare să realizeze beneficii comerciale care nu pot fi obținute decît printr-o lichidare și mai accentuată, a resurselor naturale și a produselor semifinite, ceea ce le ipotechează și mai mult viitorul. Este triumful lăcomiei și al rapacității pe termen scurt asupra productivității pe termen lung.

Ce trebuie făcut ?

Trebuie schimbate valorile și parametrii climatului economic, revizuită noțiunea de bunăstare, care să nu se rezume, pur și simplu, în termeni de creștere și de produs național brut. Aceasta, în scopul conceperii unei autentice dezvoltări calitative, care să stabilească, în cele din urmă, echilibrul dintre creștere și mediul înconjurător. De unde, necesitatea de a ține seama de cerințele impuse pentru apărarea mediului înconjurător în evaluările economice și în calculul costurilor la întreprinderi. Este un merit al comisiei Brundtland și, mult înaintea ei, al Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător, care se întrunește la Stockholm, începînd din 1972, de a fi stabilit necesitatea unui echilibru între creștere și apărarea mediului înconjurător.

Toate acestea înseamnă că trebuie să trecem de la o tehnologie de producție la o tehnologie a mediului înconjurător. Este o problemă de etică, căci va trebui să știm să punem capăt consumului tot mai mare, dacă dorim să restructurăm modurile și stilurile de trai și să-i ajutăm pe ceilalți să poată face același lucru. Și, dacă dorim ca țările în curs de dezvoltare să scape de mizerie, va trebui, într-adevăr, ca actuala politică de „ajustare" și de austeritate să se orienteze, în mod diferit, pentru a încuraja o creștere pozitivă.

Dar, dacă creșterea este, pentru țările aflate pe ultimele locuri, cel mai bun antidot împotriva degradării ecologice, să nu uităm niciodată că, odată depășit pragul critic, ecuația se inversează ; creșterea devine poluare și afectează resursele reale. Creștere... da ! Dar, în condițiile respectării constante a mediului înconjurător. „Adaptați dezvoltarea și dezvoltați mediul înconjurător" — aceasta a fost lozinca conferinței internaționale întrunite în luna martie a.c., la Milano, cu tema : „Mediul înconjurător și dezvoltarea". O deviză valabilă pentru toți, menită să promoveze un nou model de dezvoltare atît în țările bogate, cît și în țările sărace. Dar o atare concepție nu poate fi sinonimă cu un model unic, care s-ar impune fiecăruia uniform, căci aceasta ar însemna să cădem din nou în greșeala trecutului, cînd vechiul model al falsei dezvoltări ascundea integrarea forțată a economiilor subdezvoltate în sistemul dominant.

S-a constatat că, în lumea a treia, terenurile rezervate aprovizionării lumii industrializate cu hrană și biomasă sînt, astăzi, mai extinse decît în epoca colonială. Dobîndirea independenței n-ar fi fost, deci, decît o scurtă și iluzorie trecere între două faze coloniale ? De acum înainte, regula trebuie să fie suplă : de la caz la caz și păstrînd proporțiile. Pentru fiecare țară, un mod de dezvoltare care îi va fi cel mai potrivit.

În perioada imediat următoare, povara datoriei trebuie să fie redusă, și, dacă este posibil — anulată. Ar fi bine, în orice caz, să se procedeze astfel pentru restabilirea echilibrului ecologic al țărilor în curs de dezvoltare și al lumii întregi. Au fost deja concepute diverse mecanisme : cumpărarea de creanțe la preț redus, răscumpărarea și convertirea în monedă locală, finanțarea proiectelor de recuperare a deșeurilor, de apărare a mediului înconjurător și de pregătire a cadrelor, în acest domeniu, cu concursul diverselor instituții. Un alt instrument demn de luat în seamă ar fi instituirea unei taxe pe rutele oceanice, impusă navelor cu destinația exclusiv în direcția țărilor industrializate și care ar contribui la realizarea unui fond mondial pentru dezvoltare și protejare a mediului înconjurător.

Dar ajutorul internațional nu poate constitui un panaceu. Principiul „sprijină-te pe propriile forțe" este mai mult ca oricînd pertinent cînd este vorba de eliminarea risipei resurselor. Sărăcia și risipa merg mînă în mînă — este, acesta, un fapt bine cunoscut, iar numeroase țări în curs de dezvoltare risipesc, dispersează și nu sînt în măsură să utilizeze produse agricole finite (mai ales cele după recoltă) ; ele înregistrează un consum excesiv de materii prime în procesul de producție și lasă nefolosite instalațiile, în lipsa posibilităților de întreținere. S-a apreciat că, în fiecare an, aceste țări pierd aproximativ 100 pînă la 200 miliarde dolari, datorită numai proastei întrețineri a materialelor lor, fără a mai vorbi de alte forme de risipă.

Fie că este vorba de utilizarea datoriei pentru noi forme de ajutor sau de recuperarea resurselor, Europa și, în special, C.E.E. ar putea lua inițiativa unui dialog triunghiular cu țările în curs de dezvoltare și cu organismele financiare internaționale.

În sfîrșit, pe planul cooperării internaționale, în cadrul căruia s-a ajuns la acorduri în domeniul mediului înconjurător, ar trebui create autorități internaționale **ad hoc**, însărcinate să administreze probleme sau sectoare speciale ale mediului înconjurător. Acest lucru îl dorește, implicit, și raportul comisiei Brundtland. Există, în acest sens, exemple reușite, cum ar fi Programul de acțiune pentru Mediterana (P.A.M.), care urmează să restabilească salubritatea acestei mări cu concursul tuturor țărilor riverane. La rîndul ei, O.N.U. a pus la punct un plan de acțiune pentru pădurile tropicale, iar programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (P.N.U.E.) este pe cale să elaboreze o convenție pentru a controla transportul peste granițe a deșeurilor nocive și periculoase.

Dar trebuie acționat cu rapiditate. Căci, în timp ce se discută, degradarea mediului înconjurător se agravează și riscă să antreneze noi catastrofe. Viața cotidiană ar putea deveni și mai dificilă, ceea ce ar risca, atunci, să influențeze asupra conștiințelor și comportamentelor. Trebuie să restabilim cît mai grabnic pactul rupt cu natura și să lansăm un plan de securitate ecologică globală, care să exprime, efectiv, solidaritatea sincronică cu contemporanii noștri și o solidaritate diacronică cu generațiile viitoare. Așa cum a afirmat Ramaswami Venkataraman, președintele Uniunii Indiene : „Nu am moștenit pămîntul părinților noștri, l-am împrumutat fiilor noștri"...

PROFIL

KENNETH KAUNDA

preşedintele Republicii Zambia

În urma alegerilor prezidențiale desfășurate la 26 octombrie a.c., Kenneth Kaunda a primit 90 la sută din voturi, el depunînd jurămîntul, cinci zile mai tîrziu, pentru al șaselea mandat la președinția Zambiei.

Kenneth Kaunda s-a născut la 28 aprilie 1924, în localitatea Lubwa din nordul țării. După absolvirea școlii secundare de la Munali, funcționează ca institutor și, apoi, ca director de școală în această localitate. Participînd activ la lupta pentru cucerirea independenței și neatîrnării țării, pentru prosperitatea poporului zambian, își începe activitatea politică în 1948, cînd este ales secretar al asociației tinerilor fermieri din Chinsali, în 1950 devenind secretar-fondator al secției din Lubwa a Congresului Național African (CNA), pe atunci principala formațiune politică din Federația Rhodesia — Nyassaland. Trei ani mai tîrziu, este ales secretar general al C.N.A., funcție pe care o deține pînă în 1958. În urma activității sale neobosite în apărarea drepturilor poporului zambian, supus dominației străine, administrația colonială britanică dispune, în 1954, arestarea și condamnarea sa.

Kenneth Kaunda întemeiază, în anul 1958, partidul Congresul Național African Zambian, care, la puțin timp după creare, este interzis de autoritățile coloniale, iar conducătorului său i se fixează domiciliu forțat.

În anul 1959 ia ființă Partidul Unit al Independenței Naționale din Zambia (UNIP), dr. Kenneth Kaunda fiind ales în importanta funcție de președinte. Partidul devine principalul exponent al năzuințelor de eliberare națională și socială ale poporului zambian. Peste doi ani, Kaunda este ales președinte al Mișcării Panafricane, care cuprindea partidele politice și mișcările de eliberare națională din Africa de est, centrală și de sud. Între 1962 și 1964, este ministru al guvernului local, iar, după desființarea Federației Rhodesia-Nyassaland, în perioada ianuarie-octombrie 1964, devine prim-ministru al Rhodesiei de Nord, funcție în care poartă negocierile cu Marea Britanie pentru obținerea independenței țării. Aspirațiile de independență ale poporului zambian se împlinesc cînd fosta colonie britanică, Rhodesia de Nord, devine, la 24 octombrie 1964, Republica Zambia. Primul președinte al noului stat independent este ales Kenneth Kaunda. În această înaltă funcție este reales în anii 1968, 1972, 1978, 1983 și octombrie 1988.

Personalitate marcantă a vieții politice a continentului african, dr. Kenneth Kaunda este desemnat, pentru perioada 1970—1971, președinte în exercițiu al Organizației Unității Africane. În 1987, i s-a încredințat un nou mandat în această funcție. Totodată, în 1970, a fost ales președinte al celei de-a III-a conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate. El este, de asemenea, președinte în exercițiu al grupului statelor din „prima linie".

Președintele Kaunda a vizitat în trei rînduri (în 1970, 1974, 1980) țara noastră.

Un labirint dalmat (V)

Prin cer după chibrituri

Victorios, cu cheia 207 la piept, ies în pas de dans din clădirea recepției. Sînt decis ca, înainte de orice, să înțeleg unde mă aflu. Ca de obicei, caut punctul ideal de unde să pot trage concluzii complete. Am nevoie de o perspectivă exhaustivă, clarificatoare, definitivă. Cobor, la întîmplare, cîteva trepte și realizez imediat că voi plăti scump acest vechi tabiet. Zăresc străzi strîmte, blocate de fațade, și iar scări și, din nou, străzi blocate descărcîndu-se, lateral, în alte scări. Un labirint alb, în pantă abruptă. Clădirile sînt identice : parter și un etaj, văruite, cu acoperișuri înalte, de țiglă roșie, mereu în două pante. Fiecare parter și fiecare etaj, cu terasa sa flancată de pereți ca niște ochelari, albi, de cal. Nimeni nu vede pe nimeni din flancurile imediate sau de mai departe, toți zăresc în schimb, individual și exclusiv, marea. Cei care nu beneficiază de terase au, la rîndul lor, la ferestre, obloane de lemn care se rabatează perpendicular pe fațade. Astfel se uniformizează total și incredibil sistemul de a fi despărțit de restul lumii, mereu invizibilă și mereu alături, în favoarea panoramei marine, care e posedată unanim, însă individual. Nu îmi displace o asemenea abordare a peisajului-cheie, care rămîne, în felul acesta, mereu al tău și te obligă să ți-l asumi în cuprinzătoarea sa splendoare.

Complexul „Soderini" imită la scară modernă și sofisticează cochet un sat dalmat înfipt într-o stîncă. Nu în vîrful ei, ci pe o pantă de vreo 40 de grade, ceea ce implică suma scărilor necesare pentru a face viața posibilă. Complexul este format, deci, din case și scări, scările paralele sau întretăiate făcînd legătura între toate cotele de altitudine posibile. Urci și cobori pînă ți se face părul măciucă, ți se moaie genunchii și îți pierzi inima. Printre scări, două promenade orizontale, una mai aproape de nivelul mării, flancată de restaurante, cafenele, baruri, pizzerii și așa mai departe, și alta sus în munte, de asemenea înțesată de magazine. Două piscine rotunde, albastre și clare se deschid la poalele „satului". Cine dorește contactul temerar cu marea coboară scări de piatră pînă jos, undeva dedesubtul așezării, unde se află, tăiate în stîncă, terase minuscule din care plonjează în apă scări de metal. Fundul mării e perfect vizibil și are cam 4—5 metri adîncime la mal. Nici un centimetru pătrat de nisip și, cu atît mai puțin, ceea ce cunoaștem noi sub numele de plajă. Amatorii de soare sînt răsfirați pe stînci, incremeniți într-un echilibru instabil, alpiniști somnolenți, uitați în pozițiile cele mai stranii. Pentru că panta muntelui e șifonată, are meandre și arcuiri bruște, nu ai din nici un punct o privire globală, dar, fie și parțial, spectacolul trupurilor suspendate, fixe, sfidînd altitudinea, în favoarea expunerii la soare, are doza sa de comic, un comic la marginea suspansului, fapt care îi impune o dimensiune aparte, ținînd cont că e pe termen lung...

Inutil să descriu nemaipomenitele și incredibilele întîmplări legate de găsirea apartamentului. Toate casele semănînd între ele, toate scările semănînd între ele și neexistînd săgeți de orice tip care să te preia și să te ducă, a trebuit să escaladez și să cobor de unul singur, fără busolă și fără sprijin omenesc, întrucît nu am întîlnit, pur și simplu, pe nimeni. „Satul" părea gol ca un labirint în care nu îndrăznise să se încurce nimeni. Cînd, în sfîrșit, în centrul unui coridor, am zărit pe o ușă masivă de lemn numărul 207, am rămas, doborît și incredul, ca un robot proiectat să caute, dar nu să găsească. Ies, totuși, din propriul meu delir ambulatoriu, descui ușa, intru în vestibul, din vestibul într-un fel de living american cu bucătărie, dormitor și sufragerie, combinîndu-se relaxat și la vedere, și mă îndrept spre peretele din fund, unde deschid ușile-oblon. O terasă de gresie, ziduri văruite laterale și, în față, pînă în fundul lumii, marea, marea adîncă, limpede, verde, strecurîndu-se printre insulele trufașe sau docile, și ele verzi... De-abia în clipa aceea, în singurătatea blajină a terasei și în singurătatea insolentă a „satului", încercînd să cuprind „în zbor de pasăre" întreaga splendoare a acestui labirint marin, am simțit că da, am ajuns în cel mai nevralgic punct al călătoriei mele, în culmea încîntării, dincolo de care totul devine palid, marginal, deja utilizat. Mă cramponez de această clipă de vîrf, deschid un șezlong și privesc, privesc, privesc în general și pe secțiuni, descompun - peisajul în factori primi, îl reasamblez, sînt toropit de mulțumire și aș da orice, chiar și un binoclu pe care mi l-am dorit atît, pentru a nu fi singur la spectacolul acesta desfășurat, mereu, în premieră absolută. Adriatica își schimbă paleta de la o oră la alta. A fost străvezie, exuberantă, apoi s-a întunecat, a devenit mai grea și mai ascunsă, acum fierbe mută, e vicleană și bate în brun. Insulele încinse de soare, exotice și limpezi

ANGOLA

Diversificarea surselor de energie

În Angola, țară bogată în petrol, la mijlocul anilor '80, numai o treime din consumul general de energie era asigurat de produsele petroliere, în timp ce ponderea lemnului se ridica la 65 la sută. Potrivit estimărilor Ministerului energiei din Luanda, 80 la sută din populație trăiește în regiuni ce nu pot fi aprovizionate cu gaze, petrol lampant sau electricitate. În regiunea dens populată Huambo, lemnul și cărbunele de lemn asigură 96 la sută din necesitățile energetice. În aceste condiții, se caută soluții locale — eficiente, economicoase și acceptate de populație. Pînă acum, lemnul a fost materialul ce a îndeplinit, cu precădere, aceste cerințe, dar, în jurul orașelor, folosirea lui necontrolată are deja consecințe îngrijorătoare ; există pericolul despăduririi unor întregi regiuni.

În același timp, cărbunele trebuie, adeseori, transportat la dinstanțe mari, care, în unele cazuri, ajung și pînă la 200 kilometri. În această situație, în ultima vreme, atenția s-a concentrat asupra utilizării de noi surse de energie. Astfel, s-au înregistrat prime rezultate în folosirea energiei solare. În provinciile Bengo, Huila și Namibe, funcționează, de cinci ani, pompe de apă acționate de fotocelule. În 1986, a fost dezvoltat, prin resurse naționale, prototipul unui colector solar, a cărui producție industrială este încă testată. În țară există condiții favorabile pentru utilizarea energiei solare ; la 13 stații meteorologice se înregistrează, cu regularitate, 2 000 ore pe an de radiații solare.

Hidroenergia are, de asemenea, mari perspective. Rezervele estimate se ridică la aproximativ 16 170 megawați. Ele urmează să fie exploatate, mai ales, prin construirea de mici hidrocentrale. Pînă în prezent, s-au construit, însă, numai șase asemenea instalații cu capacitate de 1,1 MW și mai puțin. În ce privește energia eoliană, condiții favorabile există îndeosebi în provinciile occidentale, de pe țărmurile Atlanticului. De exemplu, în Golful Tigrului din Namibe, între orele 11 și miezul nopții, vîntul suflă neîntrerupt, cu o putere de cel puțin 5 metri pe secundă. Aici, ca și în alte zone, energia eoliană ar putea fi folosită pentru a acționa pompe de apă.

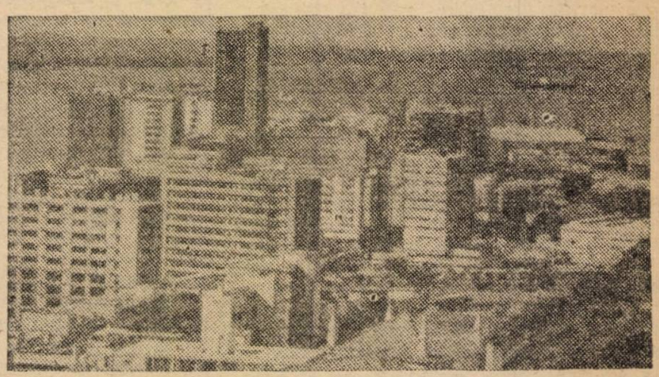

Imagine din Luanda — capitala țării

Sînt, acestea, cîteva aspecte ale efortului multilateral depus de această țară în direcția dezvoltării sale, soldate cu rezultate remarcabile în diferite domenii.

Între România și Angola s-au stabilit, încă din perioada luptei de eliberare duse de poporul angolez, relații care, după proclamarea Republicii Populare Angola (11 noiembrie 1975), s-au dezvoltat constant, pe multiple planuri. Întîlnirile la cel mai înalt nivel de la București și Luanda au impulsionat puternic raporturile româno-angoleze, în beneficiul reciproc al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

sînt, în apus, roşii la poale şi fisurate de înalte porţiuni de întuneric. Soarele a alunecat undeva în dreapta malului, e imens, apropiat, îţi vine să îl prinzi în braţe ca pe un balon de vacanţă. Simultan, în partea opusă, se ridică, în plină lumină, luna, şi ea, imensă, apropiată, la îndemînă. Mă uit în dreapta şi în stînga perplex în faţa coincidenţei celor doi aştri puşi pe năzbîtii şi prinzîndu-mă într-un ping-pong galactic imperturbabil, triumfător.

Pe mare bîzîie şalupe, bărci de toate felurile, iolele şi iahturile alunecă uşor, spintecînd mărunt şi taciturn luciul apei, calmă, împăcată, fără nici un val. Din cînd în cînd, corăbii retro, cu lungi catarge, fortăreţe pîntecoase cu prove semeţe, înţesate de felinare, zăpăcesc liniştea solemnă a golfurilor : se aud orchestre, coruri pe cîteva voci, im-pai-lo-uri tiroleze şi serenade italiene, un talmeş-balmeş de chiuituri şi cioburi de cîntece nordice. Sînt bastimente de croazieră, cu tunuri în care se ţine, presupun, şampania la frapat, corăbii pentru luat piuitul turiştilor, cu toate facilităţile, inclusiv ospătari cu picioare de lemn şi ochi bandajaţi.

S-a înserat. Insulele de vis-à-vis sînt invadate de licurici : verzi, albi, portocalii. Hotelurile invizibile în timpul zilei, ascunse sub valurile de vegetaţie, se desconspiră pulsînd luminos din toate încheieturile. Privesc pîlcurile de constelaţii ca şi cum ar saluta numai terasa mea. La un moment dat, un halcan din insula care se află exact în faţă se desprinde lent şi pleacă. Înlemnesc. O bucată de insulă, împroşcată de stropi de lumină, alunecă decisă spre zări noi. Mă frec la ochi şi jur a nu ştiu cîta oară în ultimele două decenii să-mi comprim economiile într-un binoclu. După cîteva minute, fenomen firesc într-o natură constrînsă de interdependenţe, valuri enorme, neaşteptate, venind înalte şi mute spre mal, ating coasta cu o forţă uluitoare, năpraznică, bubuie şi se sparg în stînci, ca nişte cascade inverse, vertiginoase, şampanizînd nocturn toată coasta. Aţi înţeles : insula, brusc itinerantă, fusese un transatlantic ancorat, o vreme, vis-à-vis. Îşi confundase luminile cu cele ale insulei-gazdă şi, plecînd, crease, în golfurile somnolente din jur, un tangaj depăşind sever calibrul autohton.

A doua zi dimineaţă, la 8,30 ora locală, mă îndrept spre biroul „primarului" sau, dacă vreţi, al directorului general al complexului, care mă aşteaptă pentru o convorbire. Intru, destins, în antecameră, mă prezint şi mă scufund într-o canapea de piele în care ştii cum aterizezi, dar te extragi pe căi mult mai întortocheate. Am ajuns în fundul canapelei, privesc secretara de jos în sus, ea mă analizează deconcertată pe diagonala inversă, zîmbim cuminţi şi aşteptăm. Eu, total împăcat, ea, total derutată.

— Sînteţi pentru...

— Da.

— Aveţi o întîlnire cu domnul director gen...

— Exact.

— Dar e programată la 8,30.

— Ştiu. Nu întîrzii niciodată.

— Şi aţi venit aşa devreme...

— Devreme ? Întîlnirea începe peste un minut...

— Nu. Vă înşelaţi. Peste 59 de minute !

— Este 8,29 !

— Nu. Vă înşelaţi : e 7,29. Azi-noapte am trecut la ora de iarnă. Trebuie să daţi ceasul cu o oră înainte.

După ce îmi pierd ora cîştigată, revin în antecameră. Aşteptăm. Zece minute, douăzeci. Sună telefonul. Secretara explică : da, dar dînsul este aici. Aşteaptă. A venit, aşa e, mai devreme. Da, după ora de vară. Nu, nu e aşa. Invers : vă puneţi ceasul cu o oră înainte, nu în urmă. La revedere.

— Domnul director, s-a înşelat. Tot cu o oră, însă invers : dînsul şi-a pus ceasul cu o oră în urmă. Aşa că v-au despărţit două ore... Mă rog. Vine imediat... Scuze...

După vreo jumătate de oră de iarnă, Ivo Vrtiprah, mult aşteptatul meu interlocutor, soseşte aferat şi transpirat. Afară e cald, 30°C, dar aici, în birou, e o răcoare reconfortantă de vară, riguros condiţionată. Ne schimbăm cărţile de vizită, primele amabilităţi, şi intrăm în subiect, eu întrebînd şi el răspunzînd fără derogări şi extensiuni inutile. În esenţă aflu că „Soderini" (după numele unui vechi castel din preajmă) a apărut în zona satului Orašac (aflat pe coama muntelui) în ultimul an. Deci, hărţile nu au avut timp să îl reţină. Complexul a fost construit, după un proiect iugoslav, în 9 luni. Se va extinde masiv în perioada următoare. Deocamdată, dispersate savant în masa unui sat aparent, au fost date în exploatare aproape 500 de apartamente cu o capacitate de 1 500—3 000 de locuri. Genul aeesta de complex, rustic, dar cu toate dotările unei vieţi moderne, „prinde" din ce în ce mai mult. Pe lîngă cele 50 de hoteluri noi din zonă, asemenea formule turistice vor prolifera pe toată coasta dintre Orašac şi Dubrovnik şi, desigur, mai departe în nord şi în sud. „Soderini", în afara reţelei de restaurante şi localuri diverse, deţine o bază sportivă, terenuri de tenis, un port de agrement, unde se desfăşoară cursuri de surfing, iachting, înot, pescuit, etc. Cine vrea să plece spre insulele apropiate are la dispoziţie un iacht care execută promenade zilnice...

Eu nu ţin, neapărat, să înconjur insulele de vis-à-vis. Eu ţin neapărat să-mi cumpăr chibrituri. Caut prin tot „satul", prin magazinele liliputane şi prin restaurantele adînci. Nimic. Nu există nicăieri. Întorc spatele mării, escaladez cele mai şerpuitoare trepte întîlnite vreodată, ajung, sus, pe şosea, urc alte trepte în munte, mă ridic la nesfîrşit şi ajung, odată cu niciodată, pe coama muntelui în satul Orašac, aidoma celui de jos, dar mai patinat. În jurul caselor, terase minuscule, în trepte, din care izbucnesc lămîi, portocali, mandarini, rodii, măslini, viţă de vie. Linişte selenară. Toate casele au terase spre mare, obsesia mării îşi menţine puterea intactă şi, aici, lîngă cer, priveliştea e adîncă şi euforică, catîri indolenţi se strecoară printre cactuşi, capre blînde smulg iarba din stîncă, nu vezi ţipenie de om şi auzi doar liniştea zgribulită de şuieratul îndepărtat al unei coase care izbeşte piatra. Înaintez pe ulita mare şi dau peste un han cu terasă spre Adriatica iar, pe terasă, patru - mese la care beau aprig şi mănîncă înverşunaţi vreo treizeci de săteni. Stau unii peste alţii, veseli pînă în plăsele şi aruncînd cu bomboane în interiorul hanului. Acolo, veselie mai grozavă. Nuntă. Intru, mă strecor, ajung la tejghea şi mimez aprinderea unei ţigări. Hangiul e în culmea unei generozităţi neclare. Îmi oferă o stacană cu vin. Încerc să îi explic că nu îmi pot aprinde ţigara cu stacana. Rîde de se prăpădeşte. Mi-o aprinde el. Vreau să îi apuc chibriturile. Nu vrea. Nu mi le dă. Între timp, nuntaşii amuzaţi de situaţie, deşi nu excelau prin melancolie, mă iau pe sus, mă aşază şi mă reţin. Seara, plin de chibrituri şi îngînînd un foarte vesel cîntec din Orašac, mă afund în scările care nu mai aşteptau pe nimeni.

Radu Budeanu

R. F. G. Acţiuni sindicale

Uniunea Sindicatelor din R.F.G. — scrie „Neues Deutschland" (R.D.G.) — a lansat o chemare în vederea organizării unei săptămîni de acţiuni împotriva „politicii de deteriorare a vieţii sociale, de îngrădire a drepturilor omului şi indiferenţei faţă de rata înaltă a şomajului". În acest cadru, se vor desfăşura 1 000 de seminarii, dezbateri, manifestaţii şi adunări la nivel de întreprinderi. Sindicatele se opun, de asemenea, unor proiecte de legi ale guvernului, care urmează să fie supuse aprobării Parlamentului şi vor duce la îngrădirea drepturilor muncitorilor, prin majorarea poverilor financiare.

Sindicatele cunosc bine situaţia deoarece se confruntă, zilnic, cu sărăcia crescîndă a celor 4 milioane de şomeri. Ele ştiu, de asemenea, că, dintre aceştia, numai o treime beneficiază de ajutor de şomaj. Peste două treimi primesc un ajutor mult mai mic decît ajutorul de şomaj sau chiar nimic, fiind nevoiţi să cerşească la birourile de asistenţă socială. În plus, începînd cu 1989, „fondurile sociale" pentru şomeri se vor reduce, anual, cu 1,8 miliarde mărci. Astfel, nu vor mai exista fonduri pentru cazurile de boală. În cazul şomerilor tineri se va reduce aşa-numita perioadă în care pot solicita ajutor. Se va reintroduce obligativitatea de a cotiza la ajutorul de şomaj pentru salariaţii între 63 şi 65 de ani.

R.F.G. Şomajul se menţine la cote ridicate

Situaţia nu se prezintă mai bine nici în cazul reformelor din domeniul sănătăţii.

Modificarea legii de funcţionare a întreprinderilor este calificată de sindicate drept „perfidă". Nici în actuala ei formă, această lege nu era un model de democraţie şi de drepturi pentru muncitori, ci mai degrabă un instrument de asigurare a dominaţiei economice şi politice a patronilor. În noua ei formă, va reduce şi mai mult, ba chiar radical, drepturile muncitorilor, va scinda personalul şi consiliile întreprinderilor în mici grupuri.

AVERTISMENTELE ISTORIEI

Acum 50 de ani, „noaptea cuțitelor lungi"...

Paris, 7 noiembrie 1938. În jurul orei 9,30, un tînăr evreu polonez de 17 ani, Herschel Grynszpan, intră în ambasada germană din Rue de Lille, nr. 78. El își exprimă dorința de a vorbi cu ambasadorul sau unul din secretari, pretinzînd că are de predat un document important. Este primit, în cele din urmă, de consilierul III de legație, Ernst vom Rath. Imediat, însă, ce apare diplomatul german, Grynszpan scoate un revolver, pe care îl cumpărase cu numai o oră înainte, și trage mai multe focuri asupra lui vom Rath. Apoi, se lasă arestat, fără să opună nici o rezistență. Atentatul lui Grynszpan oferea regimului nazist un pretext bine venit pentru a dezlănțui teroarea de mult preconizată împotriva populației evreiești.

„ESTE ÎNGROZITOR CE SE POATE VEDEA AICI". *Grynszpan intenționase ca, în acest mod, să-și afirme protestul împotriva calvarului suferit de populațiile evreiești. La 28 octombrie 1938, polițiști bat la ușile locuințelor a 17 000 de evrei din întreaga Germanie. Este vorba de evrei care, pînă de curînd, mai avuseseră cetățenie poloneză. Și, cum guvernul polonez declarase că pașapoartele cetățenilor care trăiau în străinătate nu sînt valabile, Hitler profită de acest prilej pentru a „scăpa" de cei deveniți, astfel, fără cetățenie. Reinhard Heydrich, pe atunci șeful S.D.-ului (serviciului de siguranță), face din aceasta prima deportare de evreri din istoria modernă. În acel 28 octombrie 1938, un an înainte de începerea războiului, în întregul Reich, sînt arestați mii de evrei, care sînt îmbarcați în trenuri și camioane. Din bunurile proprii nu aveau voie să ia cu ei decît atît cît puteau purta asupra lor. Apoi, „coloanele mizeriei" se scurg peste granița poloneză. La stația de graniță Benschen, evreii sînt adunați pe un teren viran și hăituiți peste cîmpuri de polițiștii lui Heydrich — spre est, unde se află granița. Bărbați și femei în vîrstă se prăbușesc, sînt alungați cu lovituri de picior, unii rămîn pe loc, morți. Printre cei alungați se află croitorul Sendel Grynszpan. Din Polonia, unde familia sa a ajuns cu mîinile goale, el îi scrie o carte poștală fiului său, Herschel, care locuia la Paris. În cuvinte impresionante, el îi descrie ce s-a întîmplat. Tînărul de 17 ani s-a lăsat pradă unei porniri fatale, fără să se gîndească la catastrofalele urmări politice ale acțiunii sale.*

După două zile de la atentatul de la ambasada germană, la 9 noiembrie 1938, Hitler și vechii săi combatanți sărbătoresc, ca în fiecare an, la München, puciul eșuat din anul 1923. În timpul dineului, la vechea primărie, apare un mesager care îi șoptește lui Hitler că, la Paris vom Rath a murit ca urmare a rănilor. Hitler se apleacă spre Goebbels, care se afla în apropiere, și discută, un timp, cu acesta. Apoi, Hitler părăsește masa, fără a-și mai ține obișnuita cuvîntare. Nimeni nu știe ce a vorbit Hitler cu ministrul propagandei. Dar, tot ceea ce se întîmplă, după aceea, este, evident, urmarea acelei vești. Herman Göring va spune, șapte ani mai tîrziu, ca martor la procesul de la Nürnberg: „După cum am aflat mai tîrziu, după ce Führerul a părăsit masa, Goebbels a făcut cunoscută moartea consilierului de ambasadă, care fusese grav rănit. S-a produs o oarecare agitație, după care Goebbels pare să fi rostit cuvinte de răzbunare și să fi dat, în felul său, — era, poate, unul dintre cei mai înverșunați antisemiți — semnalul de declanșare a evenimentelor".

În timp ce Göring călătorește spre Berlin cu un tren de noapte, în timp ce populația germană doarme fără să bănuiască nimic, la München se înscenează o „revoltă populară spontană". În toată Germania, brusc, sînt incendiate sinagogi, sînt demolate magazine evreiești, zeci de mii de vitrine sînt sparte, zeci de mii de evrei sînt scoși din paturile lor și arestați. „Era îngrozitor ce se putea vedea aici — afirma din Frankfurt un martor ocular, citat de agenția «D.P.A.», într-un comentariu consacrat sîngeroaselor evenimente din urmă cu 50 de ani. Toate sinagogile erau total distruse. Ele ofereau un tablou înspăimîntător al cataclismului".

„N-AȘ VREA SĂ FIU EVREU ÎN GERMANIA". *Două zile după înfăptuirea acestei expediții punitive, denumită de Sturmabteilung (batalioanele de asalt), cu cinismul ce le era propriu, drept „noaptea cuțitelor lungi" iar, de populație, „noaptea de cristal", datorită cioburilor de sticlă care împînzeau orașele țării, în urma actelor de vandalism ale naziștilor, Heydrich, regizorul manifestațiilor antisemite, putea prezenta mareșalului Göring un bilanț substanțial, deși provizoriu: un prim bilanț parțial, evalua la 815 numărul prăvăliilor evreiești distruse, la 29 — al marilor magazine incendiate, la 171 — cel al imobilelor de locuit date pradă flăcărilor sau distruse, la 191 — al sinagogilor incendiate. În același timp, au fost arestați 20 000 de evrei, 36 au fost uciși, alți 36 grav răniți. Rapoartele prin care organizațiile N.S.D.A.P. au anunțat rezultatele acțiunilor lor confirmă, implicit, că S.A.-ul primise, de la centru, ordinul de a incendia sistematic sinagogile: manifestațiile „spontane" erau în realitate minuțios organizate și îndreptate spre obiective stabilite precis dinainte.*

La procesul de la Nürnberg s-a dezvăluit și stenograma procesului-verbal al ședinței miniștrilor Reichului, ținută la 12 noiembrie 1938, sub președinția lui Göring. În fața acestui for, Heydrich a furnizat cifre mult mai precise, arătînd că numărul magazinelor devastate fusese de peste 7 500. Göring n-a pierdut nici această ocazie pentru a-și dezlănțui tiradele sale extremiste, sugerînd să se impună evreilor cele mai absurde umiliri. În acest fel, aveau să se creeze, automat, premise pentru constituirea ghetourilor. Evreii erau obligați să plătească un fel de tribut colectiv de un miliard de mărci. Starea de lucruri apărută astfel nu putea fi caracterizată mai bine decît au făcut-o cuvintele cinice și batjocoritoare ale lui Göring: „N-aș vrea să fiu evreu în Germania". Pentru că, dacă pînă atunci persecuțiile rămăseseră la nivelul episodicului și individualului, după noiembrie 1938, ele au căpătat caracterul colectiv și sistematic, ce avea să-și găsească apogeul în tragediile de la Auschwitz și Theresienstadt, de la Treblinka sau din ghetoul Varșoviei. Chiar în acele zile, au avut loc cele dintîi deportări în masă spre Buchenwald.

SĂ NU SE MAI REPETE ASEMENEA ORORI! *„Aceste acte de violență — spunea acuzatorul american la Procesul de la Nürnberg, William F. Walsh — n-au fost demonstrații antisemite locale; ele au fost conduse și dictate de la un centru din Berlin. Aceasta reiese dintr-o serie de telegrame trimise de centralele Gestapoului din Berlin șefilor de poliție din întreaga Germanie".*

Premisele teoretice pentru declanșarea practică a terorismului antisemit existau de multă vreme. Dictatura hitleristă și-a legat numele de eliminarea și exterminarea a comunității întregi de populații, de la evrei pînă la popoarele slave. Pe fundalul unei situații istorice reale — emanciparea evreilor și integrarea lor pe picior de egalitate în societatea germană — „național-socialismul a creat un aparat puternic de presiune psihologică și politică și de constrîngere polițienească menită să abată asupra «rasei evreiești» toate nemulțumirile unui orgoliu național prost înțeles și să facă din ea țapul ispășitor al tuturor neajunsurilor din țară", arăta profesorul italian Enzo Collotti. Astfel, s-a ajuns la un holocaust fără precedent în istorie, soldat cu moartea a milioane de oameni nevinovați.

Evenimentele care au marcat încheierea celui de-al doilea război mondial păreau să includă, între „lecțiile" istorice de cea mai mare pregnanță, și condamnarea a tot ceea ce a însemnat fascism și hitlerism, inclusiv a teoriilor rasiste și a premiselor ideologice și politice care au dus la apariția acestui fenomen care este o negare a omului, a umanismului în general.

Prin însăși esența lui, sistemul capitalist creează, însă, situații de instabilitate politică și ideologică, punînd în pericol cuceririle democratice, activizînd concepții perimate și retrograde. Pe fondul actualelor dificultăți ce caracterizează economia și viața politică din țările occidentale — pericolul de recesiune economică, creșterea fără precedent a șomajului, crize guvernamentale etc. — și care au drept consecință agravarea situației unor largi pături de oameni ai muncii, asistăm la recrudescența, în haine mai noi sau mai vechi, a fascismului, la activizarea unor organizații ultrareacționare, care propagă teorii și practici de tip hitlerist, recurg la acte provocatoare împotriva organizațiilor democratice, la presiuni politice avînd drept scop destabilizarea situației, anarhia, crearea unor condiții propice pentru cucerirea de poziții în domeniul puterii. Desigur, formele de manifestare a acestor fenomene, ca și intensitatea lor, sînt diferite, după cum diferite sînt și condițiile social-economice în țările în care acestea se manifestă. Pericolul pe care îl reprezintă ele, este, însă, real și trebuie privit cu toată seriozitatea „Considerăm — *arăta președintele* Nicolae Ceaușescu — că trebuie să se acționeze cu mai multă fermitate împotriva factorilor negativi care mai există în viața continentului, a forțelor care se opun cursului spre destindere, a mișcărilor fasciste, reacționare, național-șovine, iredentiste, care încearcă să semene vrajbă și neîncredere între popoare, să împiedice colaborarea și înțelegerea în Europa și în întreaga lume". *Tocmai în această direcție s-a înscris și o amplă serie de demersuri ale României pe plan extern, între care trebuie amintită și recenta inițiativă la O.N.U. privind dezbaterea măsurilor ce se impun pentru combaterea manifestărilor șovine, rasiste sau de natură să ducă la învrăjbirea între popoare, atrăgînd atenția asupra răspunderii ce le revine statelor în această privință.*

Romeo Nădășan

Ascensiunea și declinul marilor puteri

(VII)

de Paul Kennedy

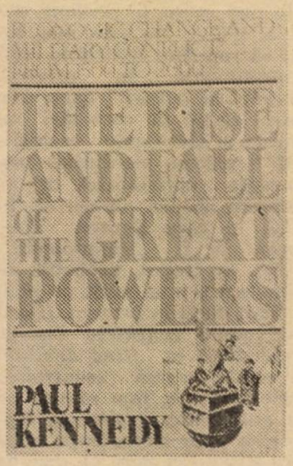

Statele Unite : Problema lui „Number One" pe vremea de relativ declin.

[Cu acest titlu ajungem la ultima parte a capitolului : „Spre secolul XXI". Se recurge, de fapt, la un joc de cuvinte sau mai precis spus la folosirea înțelesurilor multiple ale expresiei «Number One». Problemele care se pun Statelor Unite — scrie autorul — *„depind de existența unei conduceri naționale care poate înțelege problemele mai largi în acțiune în lumea de azi și este conștientă atît de punctele tari, cît și de cele slabe ale poziției S.U.A. în timp ce caută să se acomodeze la mediul global înconjurător în schimbare".]*

Deși, economic și poate chiar militar, Statele Unite sînt încă într-o categorie aparte, ele nu pot împiedica să fie confruntate cu două mari examene care sfidează *longevitatea* fiecărei puteri majore care ocupă poziția „Numărul 1" în afacerile mondiale : dacă în sfera militar/strategică poate păstra un echilibru rezonabil între cerințele de apărare ale statului și mijloacele pe care le posedă pentru menținerea acelor angajamente ; și dacă, în strînsă legătură cu aceasta, S.U.A. pot să-și păstreze bazele tehnologice și economice ale puterii lor, în condițiile relativei eroziuni în fața tiparelor în continuă schimbare ale producției globale. Acest examen al aptitudinilor americane va fi cel mai mare, deoarece S.U.A., ca și Imperiul spaniol în jurul anilor 1600 sau Imperiul britanic în jurul anului 1900, sînt moștenitoarele unui vast cortegiu de angajamente strategice, care au fost făcute în deceniile anterioare, cînd capacitatea politică, economică și militară de a influența afacerile mondiale părea atît de mult asigurată. În consecință, Statele Unite riscă acum, într-un fel familiar istoricilor care s-au ocupat de ascensiunea și căderea marilor puteri anterioare, de ceea ce, brutal, poate fi denumit „supraextindere imperială" : adică, factorii decizionali din Washington trebuie să facă față faptului neplăcut și de durată că suma totală a intereselor și obligațiilor este, în prezent, cu mult mai mare decît puterea țării de a le apăra pe toate simultan.

Spre deosebire de acele puteri anterioare care s-au confruntat cu problema supraextinderii strategice, Statele Unite se mai confruntă, de asemenea, cu posibilitatea anihilării nucleare — un fapt pe care mulți îl consideră că a schimbat întreaga natură a politicii puterii internaționale. Dacă ar avea loc un schimb de lovituri nucleare pe scară largă, atunci orice considerațiuni asupra „perspectivelor" Statelor Unite devin atît de problematice, încît apar fără noimă — chiar dacă, în cazul poziției americane (din cauza sistemelor defensive și întinderii geografice), aceasta este, probabil, mai favorabilă decît, să spunem, a Franței ori a Japoniei într-un astfel de conflict. Pe de altă parte, istoria cursei înarmărilor de după 1945 sugerează că armele nucleare, în timp ce amenință mutual atît Estul cît și Vestul, par, de asemenea, să fie de nefolosit mutual — ceea ce reprezintă principalul motiv pentru care puterile continuă să-și sporească cheltuielile lor privind forțele *convenționale*. Dacă, totuși, există posibilitatea ca, într-o zi, principalele state să devină implicate într-un război nenuclear (pur și simplu, regional sau pe scară mai largă), atunci similitudinea circumstanțelor strategice dintre Statele Unite de azi și Spania imperială sau Marea Britanie eduardiană este, în mod limpede, cu mult mai corespunzătoare. În fiecare caz, puterea în declin a „Numărului 1" era confruntată cu amenințări nu atît asupra securității propriului teritoriu (în cazul Statelor Unite, perspectiva de a fi cucerite de o armată invadatoare este minimă), cît, mai ales, în ce privește interesele țării peste hotare — interese atît de răspîndite, încît ar fi dificil să fie apărate, toate în același timp, și aproape tot atît de dificil să fie abandonat vreunul dintre ele fără alte riscuri în continuare.

Fiecare dintre aceste interese peste hotare — este cinstit să se remarce — a fost asumat de către Statele Unite pentru ceea ce li se părea foarte plauzibil (adeseori, foarte urgent în momentul respectiv) și, de multe ori, rațiunea pentru prezența americană nu a diminuat ; în anumite părți ale globului, interesele S.U.A. pot apărea, acum, factorilor decizionali de la Washington mai mari decît erau cu cîteva decenii în urmă.

Aceasta, se argumentează, este categoric adevărat în ce privește „obligațiile" Statelor Unite în Orientul Mijlociu. Este vorba de o regiune întinzîndu-se din Maroc, în Apus, și pînă în Afganistan, în Răsărit, unde Statele Unite, sînt confruntate cu un număr de conflicte și probleme a căror simplă enumerare, cum remarca un observator, „te lasă fără suflare". Este o zonă care conține atît de multe din rezervele de aprovizionare cu petrol ale lumii(...) spre care un puternic grup organizat al traficului intern de influență presează pentru un sprijin ferm al izolatului, dar din punct de vedere militar, eficientului Israel ; ...*[o zonă]* în care toate statele arabe, oricare ar fi rivalitățile dintre ele, se opun politicii Israelului față de palestinieni. Toate acestea fac regiunea foarte importantă pentru Statele Unite, dar, în același timp, uluitor de rezistentă la oricare opțiune politică simplă. Este, în plus, regiunea din lume unde, cel puțin în unele părți ale ei, s-a recurs cel mai frecvent la război (...). De aceea, este dificil să fim surprinși că Orientul Mijlociu a fost privit ca solicitînd atenție constantă din partea S.U.A., fie militară, fie diplomatică. Amintirea dezastrului din 1979 în Iran *[cînd, după răsturnarea șahului, relațiile americano-iraniene s-au deteriorat pe toată linia și 52 de ostatici americani au fost reținuți în clădirea ambasadei de la Teheran pentru mai bine de un an de zile]* și nefericita aventură din Liban în 1983 *[an în care, în urma unor atacuri teroriste, 50 de persoane au fost ucise în clădirea ambasadei americane din Beirut și 241 pușcași marini și marinari americani au fost uciși la Cartierul lor general de la Aeroportul internațional al capitalei libaneze, forța militară americană fiind retrasă, după aproape doi ani, la 26 februarie 1984]*, complexitățile diplomatice antagonice (cum să ajuți Arabia Saudită fără să alarmezi Israelul) și nepopularitatea Statelor Unite printre masele arabe — totul face extrem de dificil, pentru un guvern american, să exercite, în Orientul Mijlociu, o politică coerentă pe termen lung.

În America Latină, de asemenea, pot fi observate sfidări în creștere la adresa intereselor Statelor Unite. Dacă se va produce oriunde în lume o criză majoră internațională a datoriilor, dînd o lovitură puternică sistemului global de credit și, mai ales, băncilor din S.U.A., aceasta, probabil, va începe în această regiune. Așa cum se prezintă problemele economice ale Americii Latine, nu numai că a scăzut încrederea în multe case bancare americane eminente, dar acestea au contribuit la un declin substanțial al exporturilor de produse industriale americane în această regiune. Aici, ca și în Asia răsăriteană, amenințarea că țările avansate, prospere, ale lumii vor mări constant tarifele la produsele importate pe bază de mînă de lucru ieftină și vor fi chiar mai puțin generoase în programele de ajutor, este un motiv de profundă preocupare. Toate acestea devin compacte prin faptul că, din punct de vedere economic și social, America Latină se schimbă cu remarcabilă rapiditate în ultimele decenii și, în același timp, explozia ei demografică presează, și mai pregnant, asupra resurselor disponibile și structurilor de guvernare într-un număr considerabil de state. Aceasta a dus la mișcări cu bază largă de masă în favoarea reformelor sociale și constituționale și chiar pentru „revoluție"... La rîndul lor, aceste mișcări au produs *[la un moment dat]* o contralovitură conservatoare, cu guverne reacționare proclamînd necesitatea eradicării oricărui semn de comunism intern și apelînd la Statele Unite pentru ajutor, pentru a realiza un asemenea țel. Aceste fisuri sociale și politice au forțat Statele Unite să aleagă între dorința de a promova drepturi democratice în America Latină și voința de a înfrînge tendințele marxiste. Ele forțează, de asemenea, Washingtonul să ia în considerare dacă își poate îndeplini obiectivele numai prin mijloace politice și economice, ori dacă trebuie să recurgă la acțiuni militare (precum în cazul Grenadei) *[mic stat insular din Caraibi, pe care forțele armate americane l-au invadat la 25 octombrie 1983 pentru a răsturna guvernul în funcțiune]*.

De departe, cea mai îngrijorătoare situație dintre toate se află, totuși, la sudul Statelor Unite... Nu există în lume echivalent pentru actuala stare a relațiilor dintre Mexic și Statele Unite. Mexicul se confruntă cu grave probleme economice, cu imensa sa datorie externă, crizele sale economice interne silesc sute de mii de oameni să se deplaseze ilegal către nord în fie-

care an, cel mai profitabil comerț cu Statele Unite devine, rapid, fluxul de droguri și frontiera pentru acest fel de trafic este încă extraordinar de permeabilă.

Dacă „sfidările" la adresa intereselor americane în Asia răsăriteană sînt mai depărtate în spațiu, ele nu diminuează semnificația actuală a acestei vaste suprafețe. Aici trăiește cea mai mare parte din populația lumii ; o mare proporție, în continuă creștere, a comerțului american se efectuează cu țările „centurii Pacificului" ; două dintre viitoarele mari puteri — China și Japonia — se află aici ; de asemenea — Uniunea Sovietică. Tot aici se află noile țări industrializate din Asia, care, pe de o parte, au îmbrățișat etosul capitalist cu înverșunare și, pe de altă parte, subminează producția americană în toate domeniile, de la textile la electronică. În Asia răsăriteană, de asemenea, există un număr substanțial de obligații militare americane, datînd, de regulă, de la începutul războiului rece. *[Conform unui inventar al ministrului apărării din 1983, Statele Unite au tratate militare bilaterale cu Japonia, Coreea de Sud și Filipine, cu Australia și Noua Zeelandă (tratatul A.N.Z.U.S. a căzut, între timp în desuetudine, datorită opoziției Noii Zeelande față de accesul în apele teritoriale al navelor cu arme nucleare la bord), dispun de forțe aeriene și terestre în Coreea de Sud și Japonia și desfășurare înaintată a Flotei a șaptea în Pacificul apusean. Documentul preconiza o serie de măsuri pentru „menținerea securității liniilor esențiale de navigație și intereselor Statelor Unite în regiune"].* Totuși, această proză selectată cu grijă maschează, în mod inevitabil, un număr considerabil de chestiuni extrem de delicate din punct de vedere politic și strategic : cum să fie construite bune relații cu Republica Populară Chineză, fără a abandona Taiwanul ; cum să „sprijini stabilitatea și independența țărilor prietene", în timp ce cauți să ții sub control fluxul exporturilor lor spre piața americană ; cum să faci pe japonezi să-și asume o responsabilitate mai mare militară în Pacificul apusean, fără să alarmezi pe diferiții lor vecini ; cum să menții bazele americane, de exemplu, în Filipine, fără să provoci resentimente locale ș.a.m.d.

Încă și mai mare, cel puțin măsurată prin desfășurările militare, este miza americană în Europa occidentală, a cărei apărare este, mai mult decît orice, rațiunea strategică a armatei americane și a celei mai mari părți a forței aeriene și flotei. Conform unor calcule tăinuite, în fapt 50 sau 60 la sută din forțele americane, cu obiective generale, sînt alocate N.A.T.O., organizație în care (criticii ei au subliniat repetat) ceilalți membri contribuie cu o parte semnificativ mai mică din Produsul lor Național Brut pentru cheltuieli de apărare, deși totalul populației și al venitului Europei *[occidentale]* este mai mare, în prezent, decît al S.U.A. Nu este, aici, locul să repetăm diferitele contraargumente în privința „împărțirii poverii" (cum este costul social pe care țări ca Franța și Germania occidentală îl plătesc menținînd recrutarea obligatorie), ori să insistăm asupra părerii că, în cazul în care Europa apuseană ar fi „finlandizată", S.U.A. ar trebui, probabil, să plătească și mai mult pe plan militar, decît în prezent. *[Dacă Pentagonul consideră Europa occidentală ca fiind deosebit de vitală pentru securitatea Statelor Unite, fapt rămîne că nu există nici o garanție împotriva unor complicații militare și politice care au dus, de acum, la discordia transatlantică].* Deși alianța N.A.T.O. a adus S.U.A. și Europa occidentală aproape de același nivel, Piața comună, însăși, ca și Japonia, este un rival în termeni economici, mai ales, pe piețele, diminuate, pentru produse agricole. Mai semnificativ, în timp ce politica *oficială (vest)*-europeană a subliniat întotdeauna importanța de a ființa sub „umbrela nucleară" americană, o larg răspîndită neliniște există în rîndurile opiniei publice în ceea ce privește implicațiile prezenței armelor americane (rachete de croazieră, Pershing II, submarine purtătoare de rachete Trident, ca să nu mai vorbim de bombe cu neutroni) pe teritoriul continentului. Dar, revenind la o chestiune subliniată anterior, ambele superputeri vor căuta să prevină „evoluția spre nuclear" în cazul unei ciocniri majore, ceea ce lasă probleme considerabile în ce privește „garantarea" apărării Europei occidentale cu mijloace *convenționale*. În primul rînd, aceasta este o foarte costisitoare ofertă...

Este interesant că astfel de avertismente, și anume că forțele armate americane sînt „total sub presiune", sînt însoțite de hărți ale „Principalelor desfășurări militare ale S.U.A. în jurul lumii", care istoricilor le apar extraordinar de similare cu lanțul de baze ale flotei și garnizoanele pe care le posedă fosta mare putere Marea Britanie cînd era în culmea supraextinderii ei strategice.

Prezentare în limba română, note și comentarii — Eugen Preda

(Va urma)

Kanik și celelalte balene...

În urmă cu aproape o lună, Point Barrow, Alaska, punctul cel mai nordic al Statelor Unite a devenit, brusc, locul unor intense activități ce atrăgeau numeroși ziariști și observatori. Nu era vorba despre un eveniment politic, ci de începutul unei adevărate „aventuri" de salvare a trei balene cenușii care, aflate în migrare către apele Pacificului, au eșuat sub calota groasă de gheață arctică. Acțiunea de salvare a celor trei cetacee gigantice nu era deloc ușoară. Se știe că aceste mamifere marine au nevoie de aer pentru a supraviețui. În consecință, era necesară o acțiune de efectuare a unor breșe în stratul de gheață și, apoi, de deschidere a unui drum prin care balenele să se îndrepte spre ocean. Cele două operațiuni necesitau concentrarea eforturilor într-un timp foarte scurt, pentru a-și dovedi eficiența. Astfel, întreaga „armată de oameni de știință, eschimoși, vînători de balene, oficialități ale unor companii petroliere și ecologi" — relata, într-un comentariu, revista „Time" — s-a îndreptat către Point Barrow. Biologii au dat chiar nume celor trei cetacee — Bonnet, Crossbeak și Bone. După o săptămînă, cînd s-a dovedit că nu existau încă șanse pentru ca ele să fie eliberate, balenele au primit nume în limba eschimosă (cum era și firesc) — Putu, Siku și Kanik (în traducere — Copcă, Gheață și Fulg de zăpadă).

După eșuarea tentativei de a efectua o breșă în calota de gheață pentru a le deschide drumul către mare, echipa a declarat că va săpa ca într-un „zid masiv de beton" ca să poată pătrunde în grosimea gheții. Efortul uriaș de salvare a implicat prezența a mai multor elicoptere, vehicule de sprijin și peste 100 de persoane. La acțiune au participat și două spărgătoare de gheață sovietice. Nava „Amiral Makarov", de 20 000 de tone, a „atacat stratul de gheață gros de cîțiva metri, ce separa cetaceele de apele navigabile", iar „Vladimir Arseniev" a înlăturat enormele bucăți de gheață dislocate. Asistați de alți membri ai grupului de salvare, eschimoșii au făcut, cu ajutorul unor fierăstraie electrice, un canal semicircular, pentru a le permite balenelor să respire. Între timp, Putu, Siku și Kanik au avansat aproximativ 2 kilometri de la punctul inițial unde fuseseră prinse sub crusta groasă de gheață.

Specialiștii sînt de părere că un asemenea caz de eșuare a unor mamifere marine este un lucru obișnuit — arată revista „Time". În 1985, balena Humphrey, eșuată în fluviul californian Sacramento, a fost salvată de la moarte, iar, în 1987, balena Henry a ajuns în portul poluat al New Yorkului. De această dată, aventura celor trei s-a datorat unui îngheț prematur al apelor arctice, imobilizîndu-le timp de aproape trei săptămîni.

Eforturile de salvare continuau, presa era peste tot prezentă. Exista și un alt pericol, care, pînă atunci, nu fusese anticipat. Urșii polari, aflați la o distanță nu prea mare de locul eșuării balenelor, așteptau o eventuală pradă.

În cele din urmă, spărgătoarele de gheață sovietice au deschis un drum de aproximativ 800 de metri lățime între marea liberă și gheață. Din nefericire, una din cele trei gigantice mamifere nu a rezistat eforturilor și zgomotelor din cele 21 de zile de captivitate. Înainte de eliberare, cele două balene cenușii care au supraviețuit „au început să dea semne de mare agitație, ca și cum ar fi presimțit că starea lor de imobilizare este pe punctul de a lua sfîrșit", a afirmat un purtător de cuvînt al Gărzii Aeriene Naționale din Alaska. Astfel, prin coridorul tăiat în bariera de gheață, cele două cetacee s-au îndreptat către coasta pacifică a Mexicului. „De fiecare dată după o astfel de aventură, declara revistei «Time» John Hall, expert în cercetări asupra balenelor din San Diego — devenim conștienți că împărțim această planetă cu alte organisme și sîntem prinși în păienjenișul vieții".

„C.I.A. – războaiele secrete: 1981 – 1987“

(18)

Bob Woodward

S-a dus în sala special amenajată, unde se afla comisia senatorială pentru informații și luă loc la masa lungă pentru martori, la care un microfon special se înalță aproape acoperindu-i chipul. Era așezat acolo pentru a-i ajuta pe senatori să înțeleagă mormăielile legendare ale directorului C.I.A. Clair George se găsea alături de el. După șase ani de eschive și de derobări, sosise ora adevărului. Toți membrii comisiei luaseră loc în jurul unei mese albe, în potcoavă. Șeful opoziției din Senat, Robert Byrd, democrat din West Virginia și membru de drept al comisiei, era și el prezent.

„Scuzați-mă că intervin, domnule președinte, întrebă Byrd, dar martorul depune mărturie sub jurămînt ?“

A urmat un moment de stînjeneală. Durenberger răspunse că, în afara audierilor pentru confirmare în funcție, comisia nu cerea martorilor să depună jurămînt. Procedura nu avea nimic contradictoriu, dar, dacă un senator voia ca martorul să depună jurămînt, se putea, desigur, cere asta. Nimeni, nici chiar Byrd, n-a spus nimic.

Casey rămase așezat, tăcut, apoi a început să citească declarația pe care o avea pregătită. A încercat să prezinte operațiunea ca pe o acțiune clandestină de rutină. N-a menționat absența unui *finding*, înaintea ajutorului dat de C.I.A. transportului făcut de israelieni în 1985 ; n-a vorbit nici despre existența *finding*-ului pregătit de Sporkin, prin care președintele aproba retroactiv rolul C.I.A. în transport. A citat intermediarul iranian ca și cum ar fi fost vorba de „un reprezentant al Iranului“ și nu i-a menționat numele.

Mai mulți senatori au insistat să afle identitatea acestui „reprezentant“ și natura relațiilor sale cu C.I.A. Casey eludă întrebarea, care fu pusă, atunci, lui Clair George. Acesta vorbi despre Ghorbanifar ca despre o sursă extrem de confidențială, al cărei nume nu trebuia citat.

„Nu-i cumva vorba de Ghorbanifar ?“ întrebă un senator.

„Oh, ba da ! spuse George, dar am fi foarte îngrijorați pentru viața sa, dacă s-ar afla asta vreodată“.

Cînd a fost întrebat dacă generalul Secord jucase vreun rol în livrările de arme către Iran, Casey spuse că a citit articolele din ziare și că încerca să rămînă la asta. Dar întrebările nu l-au slăbit.

„Sîntem la curent cu activitățile dlui Secord și nu le aprobăm“, spuse Casey.

Vorbind despre contactele cu iranienii, făcu aluzie la un „funcționar al Consiliului Securității Naționale“. Cînd a fost întrebat despre cine era vorba, directorul răspunse : „Nu sînt sigur“ și îi dădu cuvîntul lui George. Directorul operațiunilor spuse că nici el nu era sigur. Se întoarse și dădu cuvîntul adjunctului său, aflat în spatele celor doi. Adjunctul spuse că nici el n-avea nici o certitudine.

Numele locotenent-colonelului North n-a fost menționat.

Casey făcu în așa fel ca, în expunerea sa, să întindă o „ramură de măslin“, dar nu aduse nici un fapt nou. Nu evocă problemele privind banii, cele zece milioane de dolari care lipseau, nici posibilitatea ca o parte din banii proveniți din vînzările de arme să fi fost deturnată în profitul „contras“.

La 13,50, Casey s-a întors în fața comisiei din Camera Reprezentanților, unde declară că, după părerea sa, nu era o bună idee să lași Consiliul Securității Naționale să conducă operațiunile. Explică ce se întîmplase cu „această afacere a Americii Centrale“. Date fiind restricțiile impuse C.I.A. de către Congres în operațiunea nicaraguană, Consiliul Securității Naționale devenise operațional — spuse Casey, recunoscînd ceva ce Administrația negase pînă atunci. „Consiliul a jucat un rol activ în furnizarea, prin intermediul unor particulari, de arme către contras, anunță Casey. Nu cunosc toate detaliile. Nu m-am aplecat asupra chestiunii, pentru că mi se interzicea să întreprind ceva. Dar știam că alții o fac“.

La cîte o întrebare mai delicată, Casey răspundea cu „E greu să fii precis în povestea asta“ sau „Nu știu“ sau „Asta depășește competența mea“. Nici un membru al comisiei nu insista cînd directorul eluda întrebările.

În aceeași dimineață, ministrul justiției Ed. Meese îl văzu pe președinte și-i spuse că nimeni nu dăduse o versiune veridică a afacerii. Existau prea multe contradicții, prea multe lucruri pe care oamenii le ignorau, prea multe lacune, prea multe amintiri neclare. Aveau să aibă cu toții aerul unor incapabili, atunci cînd Congresul se va apleca asupra afacerii, spuse el. Președintele îl autoriză pe ministru să înceapă o anchetă.

Meese l-a contactat pe Poindexter și i-a cerut să strîngă toate documentele legate de afacere. În aripa de vest a Casei Albe, Poindexter îi ceru aghiotantului său, căpitanul de fregată Paul Thomson, care era și avocat, să scoată din safe *finding*-urile referitoare la acțiunea clandestină. Primul dintre ele, datat 5 decembrie 1985, descria „inițiativa iraniană“ ca pe un schimb de arme contra ostatici. Adică exact ceea ce nega președintele Reagan.

Poindexter înțelese că asta va crea o situație politică dificilă. Hotărî să acționeze. Rupse *finding*-ul și aruncă bucățile în coșul cu hîrtii ce trebuiau distruse. Amiralul mai găsi și alte mesaje transmise prin ordinator și documente neîncheiate. Le-a rupt și pe acestea și le-a aruncat în același coș.

După-amiază, Meese i-a telefonat lui McFarlane. „Bud, am fost însărcinat de președinte să alcătuiesc un raport veridic asupra desfășurării afacerii și aș vrea să-ți vorbesc“.

McFarlane sosi la Departamentul justiției și povesti, vreme de o oră, tot ce își amintea.

Arme continuă să fie livrate forțelor „contras“, chiar și sub paravanul Crucii Roșii

Meese îl căută, apoi, pe directorul F.B.I., William Webster, care îi oferi serviciile. Meese spuse că nu vedea nici un element criminal și că, după părerea sa, intervenția F.B.I.-ului i-ar expune la critici că folosesc Biroul în scopuri politice.

Către orele 18,30, North ajunse și el la birou. Luase, mai mult sau mai puțin, hotărîrea să se sacrifice. Ordonînd secretarei sale din ultimii patru ani, Fawn Hall, să-l ajute, începu să scoată din safe și din dosare documente, note și mesaje. Calm, obosit dar hotărît, alcătui cu ele un morman. Totul trebuia ars. Îi luă o oră. Îi mai ceru lui Hall să modifice patru memorii, suprimînd referințe periculoase.

Sîmbătă 22 noiembrie, Meese și doi din adjuncții săi s-au dus la Casa Albă și au început să cerceteze dosarele. În biroul lui North au găsit un memoriu nedatat în legătură cu „afacerea Iran-contras“ și care nu avea nici un destinatar : „12 milioane dolari vor servi la cumpărarea de material de care au mare nevoie forțele de rezistență nicaraguane“.

[A doua zi, North îi cere lui Meese o întîlnire. În prealabil, discută cu McFarlane și-l anunță că va spune ministrului justiției adevărul despre deturnarea de fonduri către „contras“.]

La orele 14, Meese sosi, împreună cu cei doi adjuncți.

North le spuse că au fost deturnați bani : trei conturi fuseseră deschise în Elveția și numerele lor fuseseră date israelienilor. Banii fuseseră vărsați în aceste conturi și forțele „contras“ erau recunoscătoare. Între trei și patru milioane de dolari, provenind din vînzarea de arme, luaseră această cale. Cele 12 milioane dolari menționate în memoriu, explică North, nu erau bani americani, dar nici israelieni.

„Ați găsit un memoriu care vorbea despre toate astea ?“, întrebă North.

„Trebuia să-l găsim ?“ îi spuse Meese.

„Nu. Mă întrebam, pur și simplu“.

Luni dimineața, Meese explică președintelui și lui Don Regan că descoperise o deturnare de fonduri cu destinația „contras“. Meese merse, apoi, în biroul lui Poindexter, care spuse că știa și că înțelegea că va trebui să demisioneze.

Înainte de prînz, Poindexter găsi un mesaj pe ordinator, trimis de North. „Cunoașteți vechiul dicton : nu mă puteți da afară, demisionez eu... Sînt gata să plec în clipa în care dv. sau președintele va decide... Aproape că am reușit. Semper Fidelis. Oliver North“.

„Mersi, Ollie, îi răspunse Poindexter pe clapele ordinatorului. I-am spus lui Ed astăzi că sînt gata să demisionez. I-am precizat că aștept instrucțiunile lui. E unul din puținii oameni în care am în-

credere, în afară de președinte. Dacă nu plecăm, ce-ai zice să treci la C.I.A., să devii adjunctul particular al lui Bill ?"

În timpul unei ședințe de fotografii la Casa Albă, președintele fu întrebat dacă n-ar trebui să recunoască unele erori în livrările de arme către Iran. „N-am intenția să mint în chestia asta. N-am comis nici o eroare", replică el. Presat cu întrebări despre alți eventuali responsabili, spuse : „N-am intenția să concediez pe nimeni".

Marți, 25 noiembrie, Casey l-a sunat la 6,30 dimineața pe Meese, cerîndu-i să treacă să-l vadă, în drum spre birou. La orele 7, mașina ministrului justiției sosise. Casey voia să știe ce se petrece.

Meese îi explică : Poindexter o să plece, o să se anunțe totul.

Meese l-a sunat, apoi, pe Poindexter și i-a cerut să vină să-l vadă. Avea pentru el un singur mesaj : „Trebuie să demisionați astăzi".

„O s-o fac", i-a răspuns, Poindexter, mai tîrziu, lui Donald Regan, care îi cerea același lucru *).

[„Ministrul justiției mi-a furnizat un raport asupra descoperirilor sale preliminare — avea să declare președintele Reagan. Acest raport m-a dus la concluzia că n-am fost complet informat asupra uneia din activitățile legate de această inițiativă (...). Deși neimplicat direct, viceamiralul John Poindexter a cerut să fie eliberat din postul său de consilier pentru problemele securității naționale. Lt. col. Oliver North a fost eliberat din funcția sa în cadrul personalului N.S.C."].

În cursul conferinței de presă care se ținu la prînz, președintele citi scurta declarație, și l-a prezentat pe Meese, care anunță că între 10 și 30 de milioane dolari fuseseră deturnați către „contras". Zdruncinat, cu aerul sever, președintele a dat asigurări că nu știuse nimic mai înainte. Anunță, apoi, că Poindexter demisionase și că North fusese concediat.

Ceva mai tîrziu, în aceeași zi, Fawn Hall reuși să scoată din biroul lui North un pachet de peste un centimetru grosime cu documente, ascunzîndu-le sub haine și în cizme. I le-a dus lui North. Seara, un ofițer de securitate a sigilat biroul.

[Scandalul politic izbucnit a fost uriaș. S-au deschis mai multe anchete care au publicat rapoarte succesive. Între altele, în acestea se condamna (în raportul „Comisiei Tower", de pildă) „războiul secret". Un anchetator independent, procurorul Lawrence Walsh, a audiat toate persoanele implicate, înaintea eventualei traduceri a acestora în justiție. Nici una din personalitățile importante în funcție n-a fost implicată. North, Secord și alți cîțiva urmau să fie judecați — procesul trebuia să înceapă la 15 septembrie a.c. —, dar a fost amînat datorită posibilei influențări a campaniei electorale prezidențiale. Lt. col. Oliver North a fost, treptat, prezentat de cercurile de dreapta drept un „erou național".

O serie de schimbări au avut loc în cadrul echipei guvernamentale. Directorul C.I.A., William Casey, n-a mai fost audiat în nici una din comisiile importante, deoarece, la începutul lui 1987, s-a îmbolnăvit, a fost operat și, apoi, a decedat cîteva luni mai tîrziu. Robert Gates, despre care s-a aflat că era la curent cu mare parte din operațiunile secrete, deși propus pentru funcția de director al C.I.A., n-a fost acceptat de Senat. În locul lui Casey a fost numit William Webster, fostul director al F.B.I.-ului.

Zeci de mii de pagini de documente s-au adunat pentru procesul care va fi deschis — în cazul în care șeful Executivului nu intervine mai înainte, acordînd iertarea celor implicați. Alte mii de pagini au fost scrise despre întreaga afacere și mereu continuă să se descopere noi dovezi ale implicării C.I.A. și a vastei rețele pe care o crease pentru ca, prin intermediul ei, să-i sprijine, totuși, pe „contras".

Iar aceste forțe antisandiniste continuă să fie sprijinite, și astăzi, de către Administrația americană, în ciuda împotrivirii — nu chiar ferme — a Congresului și a protestelor din lumea întreagă. Situația rămîne tulbure și plină de tensiune în America Centrală, iar Agenția Centrală de Informații își vede, în continuare, de „războiul ei secret".]

*) Opt luni mai tîrziu, Poindexter a depus mărturie sub jurămînt și a spus că socotea proiectul de deturnare de fonduri cu destinația „contras", conceput de North, o idee foarte bună, că îl aprobase, deși nu-l informase niciodată pe președinte și nici nu-i ceruse acordul. Poindexter spuse că credea că avea puterea să aprobe deturnarea, că știa că este o măsură explozivă din punct de vedere politic și că misiunea sa era să-l izoleze în mod deliberat pe președinte de decizie. Mai spuse că președintele ar fi aprobat decizia și că ar fi fost încîntat să o știe, deoarece politica prezidențială de ajutorare a „contras" nu se schimbase, dar că planul lui cerea să nu-i vorbească lui Reagan. North spuse și el că a pregătit, în total, cinci memorii în care făcea aluzii la deturnarea de fonduri către „contras", cu intenția ca Poindexter să le transmită președintelui, dar că crede că le-a distrus. Poindexter susține că nu-și amintește de aceste memorii.

Versiune românească și comentarii de Stelian Țurlea și J. Mureșeanu

(Sfîrșit)

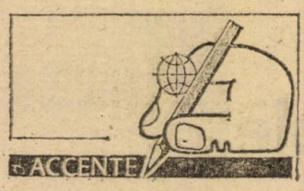

Tirania imediatului...

De-a lungul activității mele de gazetar, am reușit să ajung la concluzia că momentul cel mai greu al scrierii unui articol este găsirea titlului. Aș scrie, odată, un studiu despre menirea, importanța, semnificația și chimismul secret al titlului, dar presimt că nu o voi face. Ar fi o lăcrare gratuită și inutilă, înșirînd un lanț lung de axiome, pentru că și cititorii, și ziariștii nu pot fi decît de acord cu evidențele. Aceasta nu mă împiedică să arăt că, răsfoind zilele trecute un număr din „Forum du Développement", am remarcat un titlu sec, percutant, îmbrăcînd cu brio o teză la ordinea zilei și oferindu-i o anume forță de seducție. Titlul în cauză este : tirania imediatului. Interesant. L-am mutat din ziarul amintit deasupra „Accentului" meu, fără gelozie și fără să fac un secret din această operație. Cu toții știm că suferim de o tiranie a trecutului. Mai știm că, și viitorul are resursele sale tiranice. Printre atîtea tirani venite din toate straturile timpului, mai există, însă, una acută, perfidă, costisitoare, care macină strategii și tactici, proiecte și speranțe. Este tirania clipei prezente și a celor imediat următoare, tăvălug și capcană, prezent absorbant al cărui mecanism se poate strica și merge în gol, lăsîndu-ne impresia că este mai important decît restul istoriei care a trecut și care vine. Tirania imediatului este, deci, un fel de proces de înjugare mecanică, totală și stihinică la priorități false sau care, mă rog, nu își declină valoarea și în perspectivă. Tirania imediatului este o ofensă la adresa gîndirii pentru viitor, o bombă strecurată în măruntaiele planificării, un ochelar de cal pus perpendicular pe vedere, o politică a struțului înspăimîntat de evidențele realității. Or, realitatea este mișcare. Prezentul este un timp fals : l-am prins și a alunecat, devenind trecut. Numai viitorul rămîne intact, mereu promițător ca un dar interminabil care poate fi, e drept, stricat glorios tocmai din cauza inapetenței de a-l primi cum se cuvine, de a-l adopta.

Tirania imediatului are o sferă de acțiune imensă. Ea operează ca o boală a minții și ca un drog al acțiunii la nivel micro și macro social. Această tiranie nu putea lipsi într-un domeniu vital al vieții omului : mediul înconjurător. De la ridicarea sa în două picioare, omul a trăit, vrînd-nevrînd, conștient sau nu, distrugător sau pașnic, în miezul propriului său mediu. Mediul l-a înconjurat din toate părțile cu dragoste sau cu furie. Cum mediul nu a lipsit niciodată din jurul omului, s-a născut convingerea falsă că este permanent, imuabil, că este un cadru perfect statornic cuvenit omului. O asemenea enormă greșeală nu a făcut decît să se adauge la un vast inventar de erori pe care omul le-a contabilizat cu un optimism neistovit.

În ultima vreme se dovedește că, dacă omul poate absenta din mediu fără ca acesta să se năruie, în schimb, dacă mediul lipsește, omul este periclitat fără nici o derogare. Mediul înconjurător, devastat anarhic sau metodic, otrăvit, dezarticulat și hăituit în forme tot mai moderne, are colosale disponibilități de a îndura și a ierta. Dar, ca orice realitate, are, și el, un prag critic, un prag de toleranță, dincolo de care devine impermeabil și, pînă la urmă, opusul său. Între mediu și anti-mediu nu există decît un pas de care omul, dotat azi cu impresionante pîrghii, este tentat cu o incalculabilă inconștiență. Tirania imediatului capătă proporții și implicații halucinante tocmai în acest punct.

Articolul intitulat, cum am menționat, din „Forum du Développement" pune punctul pe i în domeniul abordării strategice, pe termen lung, într-o perspectivă adîncă a mecanismelor ecologice. Este vorba de necesitatea realizării unei „conștiințe mondiale", a unui front global în vederea soluționării, repet, în termeni strategici, a poluării de toate felurile. „Raportul Brundtland", finalizat în urma unei cooperări între Norvegia și O.N.U., condimentat cu concluziile unei armate de experți, ajunge la un punct de vedere dramatic, dar arhicunoscut : numeroase țări, deși acceptă principiul pericolului zdruncinării mediului înconjurător, sînt ambalate în rezolvarea unor priorități imediate și puțin sau de loc dispuse să se compreseze într-o ofensivă coerentă și pe termen lung pentru a stopa un pericol iremediabil și, deja, puternic profilat.

Tirania imediatului... Se salvează, așadar, parțial și inutil, prezentul, în defavoarea asigurării viitorului. Nu ca timp în sine, ci ca drept inalienabil al umanității.

Radu Budeanu

Datoria externă: consecințe, soluții (I)

Gh. Mihalcea, Rm. Vîlcea. Acumularea inechitabilă a unor uriașe datorii — evaluate, la peste 1 200 miliarde dolari (la cursurile valutare actuale) — în conturile externe ale țărilor în curs de dezvoltare are implicații grave pentru întreaga economie mondială. Asemenea datorii — la a căror creștere fabuloasă a contribuit substanțial scumpirea fără precedent a creditului la începutul anilor '80 — au introdus un fel de cerc vicios al îndatorării și blocajului economic în țările în curs de dezvoltare. Plățile în contul datoriilor (amortismente plus dobînzi) au ajuns atît de mari încît, pentru a le face cît de cît față, țările respective sînt nevoite să se îndatoreze pe mai departe, cu toate eforturile supradimensionate depuse pe linia reducerii importurilor, amputării programelor sociale și de investiții, comprimării consumului intern și, deci, scăderii nivelului de trai al populațiilor lor. Deja în perioada scursă din anii '80, datoria suplimentară contractată este aproape echivalentă cu vărsămintele efectuate în contul dobînzilor și, ca atare, imputabilă acestora, fiind vorba, cu alte cuvinte, de îndatorare nu pentru promovarea dezvoltării, ci pentru achitarea datoriilor vechi. Fenomenul tinde să se accentueze ; la actualul nivel al datoriilor și dobînzilor, sumele de plătit se majorează, sporind scurgerile nete de resurse financiare spre exterior. Deja de cîțiva ani, țările în curs de dezvoltare sînt furnizoare nete de fonduri în operațiunile de credit, cedînd din substanța lor economică, și așa modestă, în beneficiul țărilor industrializate, ajungînd ele să le finanțeze pe cele din urmă, cînd ar trebui să fie exact invers avînd în vedere nivelurile de dezvoltare ale celor două grupuri de țări și cerințele unei relansări semnificative și de durată în economia mondială. Blocajul creșterii economice în țările în curs de dezvoltare riscă să conducă la un blocaj general în economia mondială. Restrîngerea achizițiilor externe, la care țările în curs de dezvoltare sînt obligate să recurgă, afectează exporturile și, deci, creșterea economică în țările dezvoltate ; astfel, slăbește capacitatea pieților acestor din urmă țări de a absorbi produse din țările în curs de dezvoltare, cărora, în consecință, li se diminuează posibilitățile de încasări financiare și, deci, li se accentuează dificultățile de plăți. Un fel de cerc vicios al îngustării pieței mondiale și al sufocării creșterii economice globale.

Soluția evitării unei asemenea perspective nu poate fi decît reducerea poverii de plată a datoriilor pentru țările în curs de dezvoltare. Ceea ce reclamă, ca o precondiție, readucerea la rate raționale a dobînzilor reale (diferențele față de ratele de depreciere inflaționistă a monedelor în care sînt emise creditele), pentru a nu mai supraîmpovăra în continuare plățile țărilor în curs de dezvoltare. În situația actuală, însă, deși tocmai scumpirea creditului a contribuit la crearea acestei situații, scăderea chiar și substanțială a ratelor dobînzilor nu mai poate fi și suficientă, impunîndu-se în plus măsuri care să compenseze, cel puțin în parte, grelele pierderi suferite de țările respective de pe urma vărsămintelor în contul unor dobînzi inechitabile. Nu există, în ultimă instanță, alternativă la o degrevare de o parte de datorii, care, în principiu, ar trebui să se facă în funcție de nivelul de dezvoltare al țărilor debitoare. Creditorii occidentali nu numai că este necesar să consimtă la asemenea degrevări, dar sînt și în măsură să le absoarbă, avînd în vedere că, doar prin încasările din dobînzi în anii '80, și-au recuperat integral sumele avansate sub formă de credite înainte de 1980, iar, în perioada scursă din actualul deceniu, n-au mai avansat în mod net nici un ban pentru finanțarea țărilor în curs de dezvoltare, făcînd, dimpotrivă, prelevări nete de fonduri din aceste țări (cuantumul încasărilor sub formă de amortismente și dobînzi fiind mai mare decît cel al creditelor noi acordate). De asemenea, datoriile rămase (după degrevări) se cer a fi reeșalonate pe termen lung și cu dobînzi scăzute. Prin astfel de măsuri s-ar reduce în mod semnificativ povara de plată anuală a țărilor în curs de dezvoltare în contul datoriilor, ceea ce ar permite țărilor respective să-și deblocheze realizarea programelor lor de progres economico-social și, în același timp, să redevină cumpărători activi ai produselor țărilor dezvoltate, în folosul general, al stabilității financiare internaționale, al expansiunii în continuare a economiei și schimburilor la nivel global mondial.

Simona Lascu, București, Cercetările în vederea combaterii maladiei SIDA continuă. Recent Vladimir Stoșici, doctor în biologie celulară de la Universitatea din Geneva, a făcut cunoscută o nouă metodă de combatere a acestei maladii. Ea constă în concentrarea puternică a oxigenului în zona în care a fost localizat virusul SIDA. Specialistul a subliniat că această metodă de tratament se bazează pe simbioza dintre biologia celulară și fiziologia hiperbarică (fiziologia în condițiile presiunii mărite). Tratamentul nu garantează vindecarea, nefiind încă testat, dar este cel puțin pozitiv din punct de vedere teoretic — oxigenul contribuind la creșterea imunității, membranele diferiților virusi fiind deosebit de vulnerabile la acțiunile oxigenului. Cu toate acestea, deși au fost experimentate 40 de preparate medicale și elaborate alte mijloace noi, în lume nu există încă un medicament împotriva SIDA.

Preocupările pentru combaterea maladiei SIDA sînt determinate de răspîndirea ei. Directorul general al Organizației Mondiale a Sănătății, H. Nakadzima, a arătat că, în prezent, în lume sînt contaminate cu virusuri SIDA între 5—10 milioane de persoane, iar, în deceniul viitor, se așteaptă să se înregistreze 2—3 milioane de noi cazuri.

Marius Petrescu, Timișoara. Convenția de la Viena, din 22 martie 1985, prevede o serie de măsuri menite să ducă la protejarea stratului de ozon din atmosferă. După cum se știe, oamenii de știință sînt îngrijorați de subțierea continuă a acestui strat, fapt deosebit de periculos pentru viitorul planetei noastre. Acum, însă — după cum relatează agenția „Norinform" —, oamenii de știință se preocupă și de un alt fapt îngrijorător, și anume acela că, în timp ce în atmosferă este prea puțin ozon, pe pămînt este prea mult. Din cauza condițiilor climaterice, efectul poluării cu ozon la plante și copaci este mai mare în Norvegia decît s-a crezut anterior. Potrivit lui Erik Forberg, cercetător la Institutul de Biologie al Universității din Oslo, concentrațiile mari de ozon ucid plantele în timpul creșterii și micșorează rezistența lor față de atacul dăunătorilor și îngheț. Forberg a subliniat că poluarea cu ozon nu are nici o legătură cu stratul protector de ozon din atmosferă. Nu există nici o legătură directă între concentrația prea mică de ozon din atmosferă și cea prea mare de pe pămînt, a declarat el. Circulația automobilelor și poluarea aerului sînt cauzele primare ale formării ozonului.

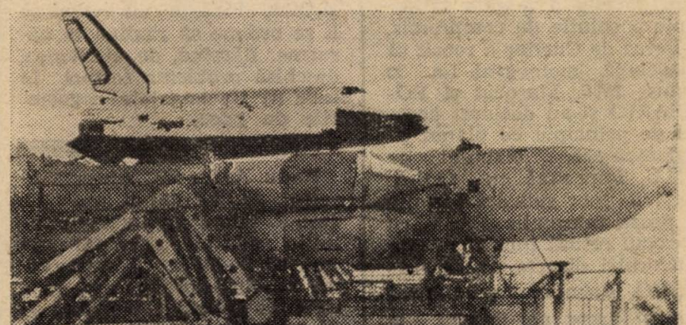

Ion Riureanu, Rm. Vîlcea, și Alexandru Vasile, Bistrița. Datorită unei defecțiuni mecanice la rampa de lansare, detectată cu 51 de secunde înaintea începerii numărătorii inverse, startul sistemului racheto-cosmic „Energhia"—„Buran" a fost amînat. În ultima fază a pregătirilor pentru lansare, unul dintre elementii rampei nu s-a îndepărtat la o distanță suficient de mare de corpul rachetei, ceea ce ar fi dus la avarierea și chiar compromiterea experimentului. După cum anunță specialiștii sovietici de la cosmodromul de la Baikonur, lansarea rachetei „Energhia" va fi reprogramată, în timpul cel mai scurt, după remedierea defecțiunii și reverificarea întregului sistem — precizează agenția sovietică de presă „TASS".

În imagine — sistemul racheto-cosmic universal „Energhia", cu naveta orbitală „Buran", în timpul transportării ei spre complexul de lansare de pe cosmodromul de la Baikonur.

POSTA REDACȚIEI

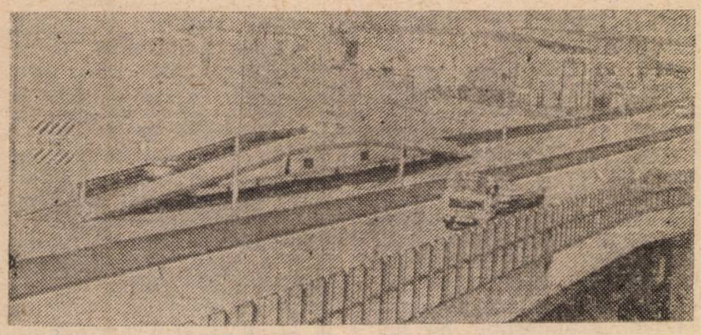

Anton Niculescu, București. „Miniway" este denumirea primei pasarele mobile din lume, aflată în prezent în curs de testare în orașul nipon Osaka **(în imagine).** Pasarela, care măsoară 88 m lungime și 3 m lățime, este folosită pentru menținerea fluenței traficului pe șosele în porțiunile supuse unor lucrări de reparații.

Plan

Petruța Mihalache, Timișoara. În principiu, propunerile secretarului general al O.N.U., Perez de Cuellar, privind reglementarea problemei Saharei occidentale (despre care revista noastră a scris, recent, la această rubrică), se rezumă la două elemente de bază : încetarea acțiunilor de luptă între Maroc și POLISARIO, iar, apoi, organizarea unui referendum, sub control internațional, privind viitorul acestui teritoriu. Ideea referendumului a fost formulată în 1983, într-o rezoluție a O.U.A., și apoi, pe bază de consens fără nici un fel de modificări, a fost adoptată la sesiunea a 38-a a Adunării Generale a O.N.U. Dar, numai acum părțile aflate în conflict s-au dovedit a fi gata să accepte o soluție de compromis, și Perez de Cuellar a reușit să folosească momentul. La 30 august 1988, Marocul și POLISARIO și-au declarat acordul de principiu cu planul de reglementare, elaborat de O.N.U. împreună cu O.U.A. Potrivit unor relatări apărute în presa internațională, deși Marocul refuză încă să poarte convorbiri directe cu POLISARIO, Rabatul a recunoscut frontul drept participant la conflict și a fost de acord să aibă cu el un dialog indirect. A fost rezolvată și problema celor ce vor vota în această preconizată consultare. Baza pentru alcătuirea listelor electorale va fi recensământul efectuat de spanioli în 1974 din Sahara occidentală.

În cadrul referendumului, populația Saharei occidentale va fi chemată să se pronunțe fie pentru crearea unui stat independent, fie pentru unirea cu Marocul. Secretarul general al O.N.U. a propus ca referendumul să fie organizat la 5—6 luni de la încetarea focului. POLISARIO cere retragerea din Sahara occidentală a forțelor armate regale marocane, cel puțin în marea lor majoritate, înainte de referendum. Respingînd această condiție, Rabatul acceptă să se limiteze libertatea de desfășurare a trupelor marocane, și, între altele, în ziua votării să li se ordone să rămînă în cazarme. Rămîne, de asemenea, deschisă problema formei în care să fie angajate negocierile de pace.

Radu Andronic, Aleea Mușatini, nr. 1, etaj 3, ap. 16, Iași. 1. Oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea" pe anii 1974—1987. **2.** Pentru restul problemelor ridicate, așa cum ați anticipat, urmează să vă adresați redacțiilor de specialitate.

Coordonatorul rubricii : Aurel Zamfirescu

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

46 (1307) 10 noiembrie 1988

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Lupta unită a popoarelor – condiția fundamentală a schimbării raportului de forțe pe plan mondial, în favoarea păcii și colaborării 1

România – mari idei în acțiune. Prevenirea militarizării Cosmosului, dimensiune majoră a dezarmării. I. Olteanu 2

Echitatea în schimburile internaționale – condiție a dezvoltării globale și păcii în lume. dr. Ilie Șerbănescu 3

Națiunile Unite. Proiecte de rezoluții pe teme de larg interes. N. Pătrașcu 4

Washington. Republicanii se mențin la Casa Albă. Stelian Țurlea 6

Geneva. Negocierile iraniano-irakiene : a treia rundă. C. Ștefan 7

Grecia – S.U.A. Dificultățile unui nou acord asupra bazelor. I. Madoșa 8

San Salvador. Premise ale dialogului. Anca Voican 10

Tel Aviv. Efervescență politică postelectorală. Crăciun Ionescu 11

Maldive. Tentativă eșuată de lovitură de stat. Liana Enescu 17

Un labirint dalmat. Prin cer după chibrituri. Radu Budeanu 24

Avertismentele istoriei. Acum 50 de ani, „noaptea cuțitelor lungi"... Romeo Nădășan 26

PAGINI DE ISTORIE, PAGINI DE GLORIE

Din cronica unirii: 1918–1988. România în perioada neutralității active. dr. Alexandru Popescu 12

1 000 + 1 14–15–16

DIN LUMEA CAPITALULUI

S.U.A. „Cei fără locuințe rămîn, în continuare, sub cerul liber" 18

Traficul cu droguri și „spălarea banilor murdari" 19

Mafia pe banca acuzării. „Cazul Sicilia" (3). Radica Dumitrescu 20

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 22–23

PROFIL

Kenneth Kaunda, președintele Republicii Zambia 23

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

Ascensiunea și declinul marilor puteri (VII). Paul Kennedy 27

SERIAL

„C.I.A. – războaiele secrete : 1981–1987" (18). Bob Woodward 29

ACCENTE

Tirania imediatului... Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Radica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 , Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export- import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

MINOLTA SALUTĂ ROMÂNIA

În concepţia firmei „MINOLTA“
copiatorul şi asistenţa tehnică
acordată beneficiarilor
constituie un tot unitar.
Este foarte uşor să manifeşti
o înaltă exigenţă
faţă de spiritul de inventivitate
şi faţă de produsele unui mare producător.
Mult mai mult înseamnă însă pentru „MINOLTA“
faptul că un client consideră
ca un lucru de la sine înţeles
să i se acorde
cea mai bună asistenţă tehnică posibilă.
Iată şi motivul pentru care
maşinile de copiat, imprimantele cu laser,
telefaxurile şi sistemele de editare a textelor
provin şi poartă tot mai des
marca „MINOLTA“.

MINOLTA AUSTRIA Ges.m.b.H., Büromaschinen. Export, Hietzinger Kai 97. A-1130 Vienne, Téléphone 0222/82 69 69, Télex 132 396 MINKOA

ORGANISATION DE SERVICE: Institutul de tehnică de calcul şi informatică, 167, Calea Floreasca, Sector 2, 72321 Bucarest, Roumanie, Téléphone: (90) 33 37 41, Télex: 11 846 (ITC-R)

REPRESENTATION EN ROUMANIE: Export Consult, Hôtel Bucureşti AP. 25/27, 2-4, rue Luterană R-7000 Bucarest, Téléphone: (00400) 166021, Télex: 10480 exco r, Téléfax: (00400) 166021

Nr. 47 17 noiembrie 1988

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C. 79

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Pacea — cerință vitală a epocii nucleare

Din actualitatea internațională

ALGER
Reuniunea Consiliului Național Palestinian

OTTAWA
Înaintea alegerilor anticipate

Reportaj pe glob

R. D. Germană

Problemele Americii Latine în dezbaterea O.S.A.

1000 PUNCTE [illegible]

POȘTA

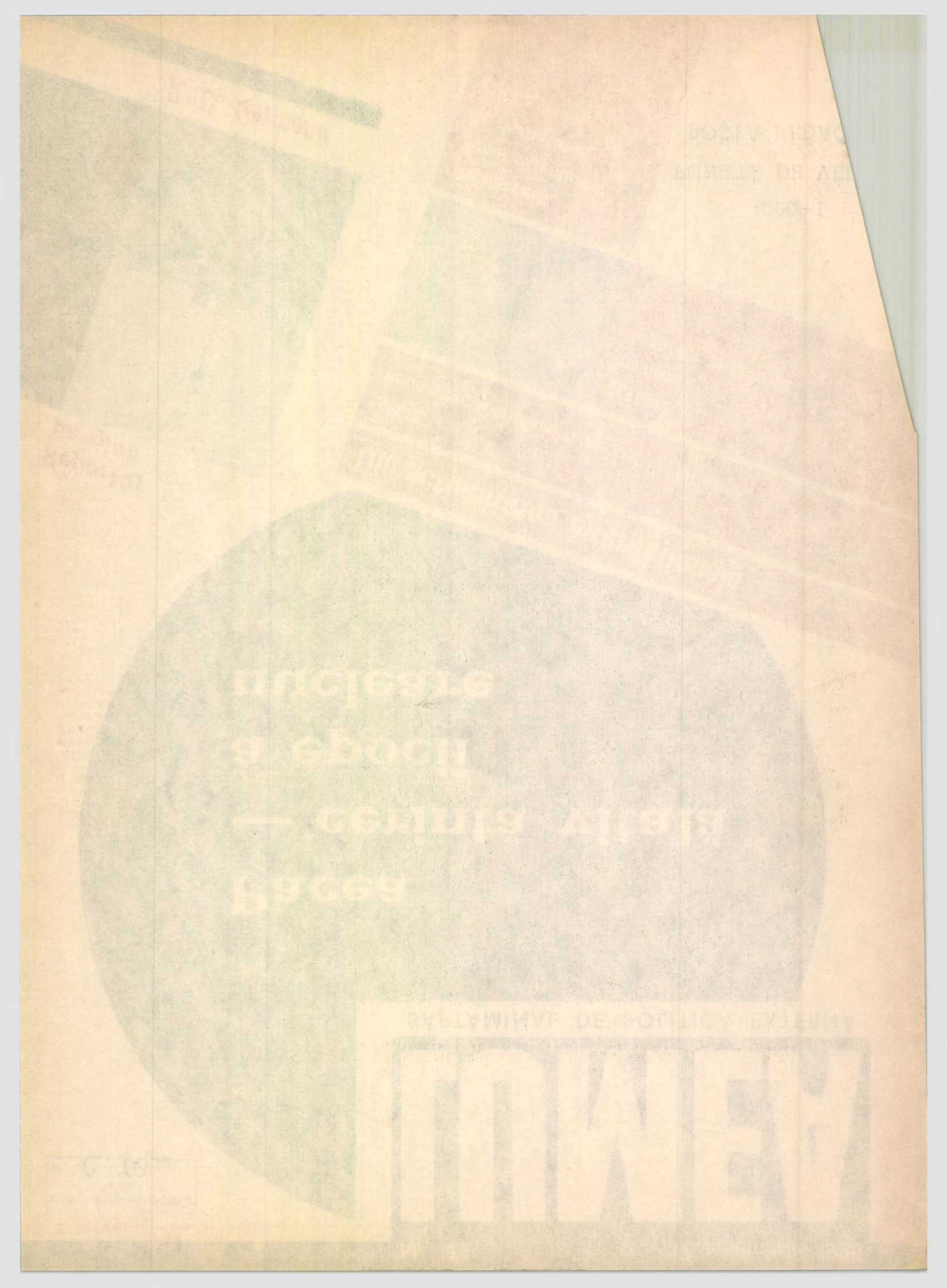

Expresie elocventă a amplului interes internațional pentru politica României de dezvoltare socialistă, pace și colaborare

Așteptate cu deosebit interes, interviurile acordate de președintele Nicolae Ceaușescu diferitelor organe de presă din străinătate se constituie, de fiecare dată, în momente distincte ale actualității politice. Marea forță de sugestie cu care realitatea românească este prezentată în ce are ea mai reprezentativ, profunda reflecție politică asupra momentului internațional actual și viziunea globală, de esență înnoitoare și constructivă, asupra problemelor existențiale ale epocii, definirea, pe această bază de largă deschidere filozofică, a direcțiilor concrete de acțiune ale politicii externe românești — sînt, acestea, calități care au făcut, din interviurile acordate de șeful statului român, pagini privilegiate ale gîndirii politice contemporane, de amplă audiență, captînd nu numai interesul profesional al marilor cancelarii ale lumii, al specialiștilor, politologilor, dar — ceea ce e mult mai important — al unui larg public. Este, în fond, reflexul firesc al calităților primordiale ale însești politicii generale românești : caracterul deschis, valorile de înalt umanism care o animă, interesul suscitat de experiența construcției sociale originale și de demersul internațional independent — ambele nesupuse conjuncturilor, funciar ostile modelelor prestabilite și oferind căi și unghiuri noi, specifice, de abordare a unor probleme ce stau în centrul existenței moderne.

Recentele interviuri acordate săptămînalului „La Revue du Liban" și ziarelor kuweitiene „Al Seyassah" și „Arab Times" sînt, în acest sens, ilustrative.

Ceea ce am putea numi „saltul istoric" în dezvoltarea țării — în cei 44 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, dar, mai cu seamă, în perioada celor 23 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului — găsește, în formulările președintelui Nicolae Ceaușescu, o expresie dintre cele mai elocvente. Atît sub raport cifric, cît și al calității vieții și relațiilor sociale.

Moment de profundă renaștere națională prin eliberarea procesului revoluționar de orice constrîngeri artificiale, prin infuzia de originalitate creativă în toate domeniile, Congresul al IX-lea al partidului — se arată în interviul acordat publicației „La Revue du Liban" — **„a lichidat formele vechi, șabloanele, «modelele», conservatorismul și a deschis calea unei acțiuni în care poporul însuși este factorul principal al întregii dezvoltări economico-sociale"**. Principiul de largă deschidere teoretică și practică, după care **„socialismul și formele de organizare și de conducere a economiei nu sînt ceva imuabil, că ele trebuie să răspundă și să se schimbe corespunzător dezvoltării forțelor de producție, dezvoltării științei, nivelului de cultură și, în general, relațiilor sociale și economice naționale și — într-o anumită măsură — și internaționale"**, este amplu exemplificat, în

Pacea — cerință vitală în epoca nucleară

interviul acordat ziarelor kuweitiene, prin experiența proprie, originală, a României de continuă perfecționare a sistemului democratic de conducere, de planificare, în care omul, ca individ și colectivitate, reprezintă fundamentul și, deopotrivă, țelul primordial al întregii politici. Practic nelimitată, în continuă adaptare, deschisă înnoirilor creatoare, necesitatea obiectivă a dezvoltării și perfecționării formelor de organizare și planificare — subliniază, în același timp, secretarul general al partidului nostru în interviul acordat ziarelor kuweitiene — nu trebuie să afecteze în nici un fel **„principiile de bază ale socialismului, ci, dimpotrivă, să consolideze principiile socialiste, să le dezvolte în noile condiții politice și economice"**. Nu sîntem adepții — subliniază, în acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu — întoarcerii la forme capitaliste, sub nici un motiv — pentru că, practic, noi considerăm că socialismul și-a demonstrat vitalitatea și forța sa și nu există nici o justificare pentru a ne întoarce înapoi.

Vom reține — și, fără îndoială, comentatorului i se oferă, din complexitatea factorilor care determină profilul dezvoltării românești, un argument concret al justeței căii specifice de dezvoltare — că, din 1965, s-a asigurat, în România, aproape o dublare a numărului locurilor de muncă și o creștere de trei ori a retribuției reale a oamenilor muncii. Dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție, a activităților industriale și de altă natură pe întreg teritoriul țării, expansiunea puternică a construcțiilor de locuințe, edilitare, de folosință socială și culturală, perfecționarea formelor de organizare democratică a societății, conform principiului fundamental al construcției socialiste **cu poporul și pentru popor** — totul prin aplicarea originală a legităților generale la condițiile specifice românești — constituie necesarele garanții ale dezvoltării viitoare a României.

„Puține țări se pot prezenta cu asemenea realizări !" — remarca, în acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu. Realitate cu semnificație mai largă, demonstrînd — prin forța de convingere a faptelor — superioritatea socialismului. Superioritate care — atrăgea atenția secretarul general al partidului nostru — este substanțial asigurată în planul relațiilor sociale. **„Considerăm că, din punct de vedere social, al relațiilor sociale, ne aflăm, deja, cu mult înaintea țărilor capitaliste dezvoltate, pentru că am lichidat inegalitățile sociale și naționale, asigurăm deplina egalitate în drepturi. În societatea noastră nu mai pot avea loc inegalitățile și înjosirea omului, sub nici o formă !"** Tocmai realizarea acestei baze sociale istoric superioare — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu — oferă garanția, condițiile necesare îndeplinirii **obiectivului strategic actual**, prin care România să ajungă, și din punct de vedere economic, al forțelor de producție, al științelor, la nivelul cerințelor unui stat modern.

Fără a fi cîtuși de puțin lină, nu fără lipsuri și erori, capacitatea de continuă dezvoltare economico-socială a României (un ritm de dezvoltare dintre cele mai bune din Europa) și-a dovedit, am putea spune, o rezistență deosebită la influența factorilor exteriori — căci, releva șeful statului român în interviurile acordate publicațiilor kuweitiene — **„situația economică mondială, criza și politica generală a prețurilor și a dobînzilor excesiv de mari au creat greutăți în dezvoltarea tuturor statelor și ele s-au reflectat, într-o anumită măsură, și în țara noastră, avînd în vedere că România nu este izolată, ci participă activ la relațiile internaționale, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele lumii, fără**

NICOLAE CEAUȘESCU:

Socialismul — singura cale pentru realizarea unei societăți mai drepte, mai bune

„Noi am pornit și pornim de la faptul că socialismul îl construim cu oamenii și pentru oameni, de la teza științifică a construirii socialismului cu poporul și pentru popor. Considerăm că democrația muncitorească-revoluționară, democrația socialistă constituie factorul hotărîtor pentru participarea întregului popor la conducerea societății și pentru dezvoltarea cu succes în toate domeniile!

În acest sens, desigur, considerăm că activitatea ce se desfășoară în diferite țări socialiste privind perfecționarea activității de conducere economico-socială și în alte sectoare constituie o problemă care răspunde atît necesităților generale, cît și cerințelor din fiecare țară și se realizează în condițiile concrete din aceste țări.

Noi, repet, considerăm că dezvoltarea și perfecționarea formelor de organizare și planificare constituie o necesitate obiectivă, dar, în ce ne privește, am avut și avem în vedere ca toate acestea să nu afecteze în nici un fel principiile de bază ale socialismului, ci, dimpotrivă, să consolideze principiile socialiste, să le dezvolte în noile condiții politice și economice.

Avem convingerea că socialismul reprezintă nu numai pentru statele noastre sau pentru un anumit număr de state, ci pentru întreaga omenire singura cale pentru realizarea unei societăți mai drepte, mai bune, în care oamenii să fie cu adevărat liberi, să-și hotărască destinele așa cum doresc ei!"

(Din interviul acordat ziarelor kuweitiene „Al Seyassah" și „Arab Times")

deosebire de orînduire socială". Marile realizări obținute în condiții internaționale dificile, faptul că, în scurt timp, România va intra în rîndul țărilor mediu dezvoltate, că, în acest cincinal, va fi plătită întreaga datorie externă a țării sînt, acestea, date revelatoare care demonstrează că **„greutățile apărute ca urmare a influenței factorilor externi nu au fost de natură să împiedice înfăptuirea programului și obiectivelor de dezvoltare generală a patriei noastre".**

Susținînd planul conceptual prin evidențierea experienței practice de construcție a socialismului, președintele Nicolae Ceaușescu argumentează, cu mare forță de convingere, teza superiorității istorice, de dimensiuni universale, a socialismului — care **„reprezintă nu numai pentru statele noastre sau pentru un anumit număr de state, ci pentru întreaga omenire singura cale pentru realizarea unei societăți mai drepte, mai bune, în care oamenii să fie cu adevărat liberi, să-și hotărască destinele așa cum doresc ei!"** (din interviul acordat ziarelor kuweitiene „Al Seyassah" și „Arab Times").

Referitor la situația internațională de ansamblu, aprecierile președintelui Nicolae Ceaușescu se disting prin **realismul** „diagnosticului" aplicat momentului politic actual, prin sesizarea **dinamicii** tendințelor prevalente și necesar obiective, **prin identificarea forțelor purtătoare ale noului în istorie,** singurele care pot determina o **cotitură radicală** și asigura triumful **gîndirii noi, al politicii noi.** E adevărat, s-au făcut **anumiți pași în direcția destinderii, un început promițător în direcția dezarmării,** dar — avertizează șeful statului român — este vorba numai de un început: **„Situația mondială continuă să fie destul de complexă și gravă. Se mențin multe contradicții și, deci, există o dezvoltare contradictorie în viața mondială"** (din interviul acordat săptămînalului „La Revue du Liban"). În concluzie, s-a realizat, pe plan mondial, un **echilibru relativ** (între forțele destinderii și cele ostile ei); situație care a permis cunoscutele progrese în favoarea destinderii și dezarmării, dar care, pentru a li se asigura o continuitate pozitivă, reclamă noi eforturi. Deci, subliniază președintele Nicolae Ceaușescu, identificînd, astfel, bazele sociale ale schimbării, este necesar

O politică de largă colaborare

„În ce privește activitatea internațională, sîntem conștienți că putem realiza obiectivele noastre numai în condiții de pace, în condiții de largă colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Desigur, punem ferm la baza tuturor relațiilor noastre principiile egalității, respectului independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc."

(Din interviul acordat săptămînalului libanez „La Revue du Liban")

ca **„toate forțele realiste, toate popoarele care doresc pacea să-și intensifice eforturile pentru a face ca raportul de forțe să se schimbe în bine, în direcția politicii de dezarmare, pentru a se diminua forța acelora care mai cred în politica de război"** (din interviul acordat săptămînalului „La Revue du Liban"). De aici, o limpede precizare a direcțiilor prioritare de acțiune. **În sfera dezarmării — dimensiunea nucleară,** cu scopul suprem al eliminării, pe etape, a armelor nucleare; ceea ce impune: importanța și urgența realizării acordului sovieto-american de reducere cu 50 la sută a armelor strategice nucleare; renunțarea la experiențele nucleare, la „războiul stelelor". Cu o precizare de însemnătate principială, decurgînd din democratismul viziunii generale asupra problemelor globale, prin cuprindere și efecte: **necesitatea participării tuturor statelor la realizarea acordului general de eliminare a armelor nucleare.** În paralel **— dezarmarea convențională,** strîns legată de dezarmarea nucleară (deci, acorduri de reducere substanțială a armelor convenționale, a efectivelor, a cheltuielilor militare). În interdependență, după dezarmare, **problemele subdezvoltării, ale noii ordini economice mondiale** își reclamă, deopotrivă, urgența unei soluționări globale, durabile, democratice, cu participarea tuturor statelor și, în primul rînd, a celor în curs de dezvoltare, a țărilor mici și mijlocii, care — în virtutea acestui obiectiv — trebuie să-și întărească solidaritatea și colaborarea.

Rolul Europei în procesul de dezarmare, de dezvoltare a colaborării și edificare a unei reale securități e subliniat pregnant: în acest sens, este reafirmat **caracterul istoricește depășit al celor două pacte militare**; în consecință, imperativul dizolvării lor concomitente și al realizării unor relații noi între state, pe principii de egalitate și colaborare. **„Considerăm** — arăta, în acest sens, președintele **Nicolae Ceaușescu,** în interviul acordat săptămînalului «La Revue du Liban» — **că pactele militare nu oferă garanții de securitate, nu oferă garanții și perspective pentru o soluționare democratică a problemelor; dimpotrivă, existența lor constituie o sursă de încordare și de divizare a lumii".** În această optică, logica istorică impune, ca obiectiv necesar și posibil, crearea unei **Europe unite, a națiunilor independente în diversitatea orînduirilor lor sociale.**

Trasînd marile linii de forță ale evoluției mondiale, președintele Nicolae Ceaușescu abordează, totodată, — răspunzînd îngrijorării, de mai largă amploare intuitivă, căreia gazetarul kuweitian îi dădea expresie — dilema dacă nu cumva actualul, am spune, „reînceput" de destindere nu ascunde „un început pentru redesenarea hărților marilor interese internaționale". Tema este de acută dezbatere în Occident, avînd, însă, antecedente mai vechi, cînd, într-adevăr, începutul de destindere al anilor '70 și-a dovedit fragilitatea tocmai prin „utilizarea" lui distructivă, ca „răgaz" nu pentru un avans spre o nouă și reală structură de pace, ci pentru o nouă escaladă a înarmărilor și, prin aceasta, o exacerbată luptă pentru reîmpărțirea sferelor de influență. Reamintim că, la vremea respectivă, președintele Nicolae Ceaușescu a fost unul dintre puținii oameni de stat care au întrevăzut și conceptualizat această perspectivă, în contextul global al confruntării între nou și vechi, al contradicțiilor care definesc epoca, avertizînd asupra pericolelor care

Pentru soluționarea politică, justă și trainică a problemelor din Orientul Mijlociu

„România s-a pronunțat totdeauna pentru soluționarea politică a problemelor din Orientul Mijlociu. Am pornit de la faptul că trebuie să se pună capăt ocupării teritoriilor arabe în urma războiului din 1967, să se asigure poporului palestinian autodeterminarea, inclusiv dreptul la constituirea unui stat palestinian independent.

În decursul anilor, într-adevăr, am acționat în acest spirit și am contribuit la realizarea unor pași în această direcție. Aș menționa, în mod deosebit, realizarea acordului dintre Egipt și Israel, căruia noi i-am acordat și îi acordăm o mare însemnătate pentru că — pe lîngă faptul că a rezolvat o problemă importantă a Egiptului, eliberînd întregul Sinai — a demonstrat, practic, că este posibilă o soluție politică, prin tratative, în problemele Orientului Mijlociu. Fără îndoială, nu se pot aplica în mod mecanic soluțiile păcii dintre Egipt și Israel la problemele care mai sînt de soluționat în Orientul Mijlociu, dar calea rezolvării politice, prin tratative, rămîne singura cale posibilă pentru o pace justă și trainică.

În condițiile actuale, aceasta presupune realizarea conferinței internaționale, la care să participe țările interesate — inclusiv O.E.P. — și, desigur, Israelul, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate. După părerea noastră, organizarea acestei conferințe, sub egida O.N.U., în actualele condiții, reprezintă singura cale care poate duce la o soluție justă a problemelor din Orientul Mijlociu. Ne-am pronunțat și ne pronunțăm în continuare pentru o asemenea conferință și, în limita posibilităților noastre, am acționat și acționăm în această direcție".

(Din interviul acordat ziarelor kuweitiene „Al Seyassah" și „Arab Times")

---

pot decurge dintr-o asemenea desfășurare, dar, în același timp, identificînd forțele și căile adecvate progresului istoric. Răspunsul este fără echivoc și pornește de la sesizarea calității noi a momentului istoric actual: **„În legătură cu faptul că se spune că am fi într-o perioadă de redesenare a hărților marilor interese internaționale, cred că îngrijorarea poate fi îndreptățită, dar posibilitatea unei noi împărțiri a lumii nu are nici un fel de perspective. S-a schimbat raportul mondial de forțe. Azi, popoarele înțeleg tot mai bine că reprezintă o forță în viața internațională — am în vedere țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate. Dorința de independență și libertate a popoarelor face și va face imposibilă, practic, o nouă împărțire a sferelor de influență. De aceea, trebuie să acționăm pentru ca politica sferelor de influență să apună pentru totdeauna! Aceasta este în interesul unei adevărate politici noi, al unei gîndiri noi și numai pe această cale se poate asigura o pace trainică în întreaga lume!"**

Abordarea situațiilor conflictuale este — cum era și firesc — axată pe problematica Orientului Mijlociu. Reafirmarea cadrului principial de reglementare pașnică, prin tratative — și, în acest sens, punerea în valoare a demersului românesc — este concepută în dinamica, de mare complexitate, a evoluțiilor actuale din zonă, cu luarea în considerare a experiențelor trecute, a virtualităților existente, a diverselor soluții propuse, a multiplelor căutări care pornesc de la o bază rațională. Problema centrală: încetarea ocupării teritoriilor arabe în urma războiului din 1967, asigurarea dreptului poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la constituirea unui stat palestinian independent. Modalitatea cea mai adecvată: organizarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., cu participarea tuturor celor interesați, inclusiv a O.E.P., ca reprezentant unic al poporului palestinian, a Israelului, precum și a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U. Cu o precizare, dezvăluind fondul problemei: **„O asemenea conferință internațională, în sine, nu rezolvă problema. Ea constituie un cadru pentru aceasta și, oricum, palestinienii, O.E.P. trebuie să-și asume răspunderea și să trateze direct, în cadrul acestei conferințe, cu Israelul. Eventual cu participarea și a altora, dar este necesar ca O.E.P. să-și poată rezolva problemele în mod direct. Conferința oferă un cadru, oferă — și trebuie să ofere — garanții pentru soluțiile adoptate, pentru rezolvarea problemelor, dar noi nu sîntem partizanii unei conferințe care să hotărască în locul celor interesați, pentru că aceasta ar fi o pace impusă și, ca orice soluție impusă de alții, o asemenea pace nu poate fi viabilă".**

Reglementarea pe cale pașnică, prin tratative, a conflictului dintre Iran și Irak, soluționarea problemei libaneze, prin colaborarea tuturor forțelor politice din țară, pornind de la necesitatea unui Liban democratic, unitar și independent — completează gama largă a precizărilor și reafirmărilor de poziții ale președintelui Nicolae Ceaușescu în abordarea unora din problemele conflictuale, în conformitate cu principiul cardinal al primatului absolut al negocierilor, fără presiuni și amestec din afară, în deplinătatea prerogativelor de independență și suveranitate ale părților, în interesul reciproc, al păcii și conlucrării echitabile.

Prin multitudinea aspectelor abordate, prin analiza lor de largă deschidere constructivă, oferind soluții creatoare, prin constanta angajare participativă față de problemele acute ale actualității politice, aceste interviuri se înscriu într-o prestigioasă suită de intervenții în planul larg conceptual al politicii internaționale, susținut de o permanentă investiție de acțiune concretă și originală, răspunzînd largului interes al străinătății față de pozițiile, considerentele și demersurile promovate de președintele Nicolae Ceaușescu, în consens cu interesele vitale de pace, conlucrare și progres ale umanității.

„LUMEA"

Se poate determina o schimbare radicală, se poate asigura un nou curs — de colaborare, de pace

„Pașii spre destindere — care sînt importanți — nu au determinat o schimbare radicală în viața internațională. Sînt necesare eforturi susținute și de lungă durată pentru ca, realmente, să se obțină o schimbare și să se treacă la un curs nou, la o politică nouă în viața internațională. Ceea ce s-a realizat demonstrează că o asemenea schimbare este posibilă. Dacă opinia publică, dacă toate popoarele își vor asuma răspunderea și vor acționa cu mai multă hotărîre, se poate determina o schimbare radicală, se poate asigura un nou curs — de colaborare, de pace — care constituie un factor de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea tuturor popoarelor, pentru independență națională, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru o nouă ordine economică și politică internațională, pentru o lume mai dreaptă, mai bună. O lume în care fiecare popor, fiecare națiune să poată să-și aleagă în mod liber, fără amestec din afară, calea dezvoltării economico-sociale!"

(Din interviul acordat ziarelor kuweitiene „Al Seyassah" și „Arab Times")

Crearea de zone denuclearizate — cerință importantă pe calea realizării securității și dezarmării

În condițiile actualei situații internaționale — care continuă să fie destul de complexă și gravă — și pornind de la realitatea că intensificarea cursei înarmărilor, cu componenta sa nucleară, constituie o gravă amenințare la adresa păcii și securității întregii omeniri, orice inițiativă referitoare la eliberarea de sub spectrul atomic a unor zone de pe glob, la prevenirea unui război nimicitor, la orice acțiuni de natură să reducă aria de răspîndire a armelor nucleare este menită să dețină un rol semnificativ pe calea trecerii la măsuri efective de dezarmare, a înlăturării, pînă la eliminarea totală, a armei atomice. Asemenea idei de înaltă valoare teoretică și practică, ancorate pregnant în efortul de soluționare a problemelor stringente ce privesc însești destinele omenirii, au fost cu clarviziune subliniate de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au făcut și fac obiectul unei suite de inițiative și demersuri concrete ale țării noastre.

Realitățile lumii de astăzi — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — pun în evidență faptul că existența armelor nucleare pe teritoriul unui stat sau altuia — avînd în vedere caracterul lor distrugător — nu reprezintă o problemă internă, ci privește toate statele. În consecință, toate popoarele sînt interesate în eliminarea acestui tip de armament de pe continentul nostru și din întreaga lume, de aici decurgînd, logic, ideea că dezarmarea nucleară, ca imperativ prioritar al lumii de astăzi, nu este și nu poate fi o problemă de competența unică a marilor puteri sau al unui grup restrîns de state. Aflate în situația de a decide asupra supraviețuirii sau a nimicirii vieții pe planetă, toate popoarele, toate statele — indiferent de orînduirea lor socială, mărime, putere economică sau militară — trebuie să-și unească eforturile spre restrîngerea treptată a ariei primejdiei atomice, deschizînd perspectiva unui viitor ferit de spectrul autodistrugerii.

În realizarea acestui deziderat vital, ideea creării unor zone denuclearizate, ale păcii și conlucrării își dovedește stringenta actualitate și, deopotrivă, caracterul obiectiv : denuclearizarea, ca parte componentă a procesului complex de dezarmare, se impune, în prezent, ca o măsură eficientă de slăbire a tensiunii și încordării, de creștere a încrederii și securității în unele regiuni ale lumii, cu impact pozitiv mai larg pe plan internațional. Pornind de la acest imperativ, președintele Nicolae Ceaușescu, militant consecvent pentru oprirea cursei înarmărilor, a elaborat un amplu program de acțiune, un nou mod de gîndire și abordare a problemelor dezarmării, ce cuprinde atît măsuri generale, cît și parțiale, care, înfăptuite pe etape, vizează, în final, realizarea unei lumi fără arme și fără războaie. Urmînd cu fermitate această poziție de principiu, România se pronunță pentru crearea de zone denuclearizate în Balcani și în Europa — continent care concentrează cea mai mare cantitate de armament atomic —, ca și pe alte continente, îndeosebi acolo unde este amplasată o mare cantitate de armament atomic.

Militînd consecvent pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, a păcii și cooperării, fără arme nucleare și chimice, fără trupe și baze militare străine, România consideră că această problemă ar putea constitui un aspect esențial al agendei de lucru a unei conferințe la nivel înalt a țărilor balcanice. Aceste deziderate ar fi în concordanță cu interesele popoarelor din zonă, cît

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

și din Europa, ar contribui la realizarea unui climat de destindere și securitate, a unei Europe unite, a cooperării rodnice între toate statele.

În consens cu inițiativele altor țări, România a prezentat, încă din 1978, propunerea vizînd instituirea unui „culoar de securitate, demilitarizat, liber de arme nucleare și de alte arme de distrugere în masă", ceea ce ar constitui eliberarea de spectrul atomic a unei zone importante a continentului european.

Desigur că, în cadrul contribuției sale active în procesul dezarmării, țara noastră sprijină ideea creării de regiuni denuclearizate și în alte zone ale globului, unde au fost deja avansate unele propuneri aflate în fază incipientă sau mai avansată de materializare, cum ar fi în Orientul Mijlociu, în Peninsula Coreeană, în Oceanul Indian și Asia de sud și de sud-est.

În concepția conducătorului partidului și statului nostru, conceptul de zonă denuclearizată nu trebuie abordat în mod unilateral, numai ca o absență a armei atomice în regiunea respectivă ; realitățile complexe și mutațiile înregistrate pe plan internațional reclamă o lărgire a ariei de concepere a statutului de zonă denuclearizată, în sensul că ele trebuie create acolo unde există o masivă concentrare de arme nucleare. Numai o astfel de abordare complexă ar putea să contribuie efectiv la sporirea încrederii și securității internaționale, la procesul dezarmării. Este necesar, în acest sens, efortul concertat al părților interesate și, deopotrivă, acordarea de garanții din partea puterilor nucleare.

Potrivit concepției României, instituirea unor zone denuclearizate are, prin efectele sale, un dublu rol : în primul rînd, contribuie la diminuarea tensiunii pe plan regional, cu reflexe firești asupra însănătoșirii climatului internațional, la îmbunătățirea relațiilor dintre state pe baza unor norme noi, democratice ; în al doilea rînd, asemenea măsuri sînt de natură să se constituie într-un stimulent pentru realizarea unor zone similare și în alte regiuni, un exemplu demn de urmat. De aceea, în lumina acestor considerente, țara noastră este de părere că, odată cu lărgirea continuă a ariilor geografice denuclearizate, se restrînge tot mai mult aria primejdiei nucleare pînă la înlăturarea ei totală.

Reflectînd fidel aceste poziții de principiu, activitatea prodigioasă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, în înfăptuirea procesului de dezarmare, se bucură de un amplu ecou internațional. Se remarcă, în acest sens, programul (în zece puncte) prezentat la cea de-a treia sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, din vara aceasta, ca și în cadrul reuniunii internaționale privind crearea de zone denuclearizate de la Berlin (din 20—22 iunie a.c.), unde concepția, inițiativele și demersurile președintelui Nicolae Ceaușescu au fost primite cu un deosebit interes, bucurîndu-se de o apreciere unanimă. Considerentele și propunerile României, concepția și inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezarmare, la celelalte probleme ale vieții internaționale prezentate la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. se constituie într-un amplu document de măsuri concrete vizînd continuarea și finalizarea procesului multilateral de dezarmare. Relevăm că, în cadrul complexului de propuneri românești de dezarmare, se evidențiază necesitatea „încurajării de către O.N.U. a creării de zone lipsite de arme nucleare și chimice în Balcani, în alte regiuni ale lumii".

Asemenea măsuri sînt cu atît mai stringente, cu cît, pînă în prezent, deși procesul denuclearizării este declanșat, debutul său nu este suficient, deoarece tratatele și acordurile încheiate fie că vizează, în general, regiuni cu o slabă densitate a populației, fie că, așa cum e cazul unor orașe și unități administrative (ca în Japonia, Statele Unite sau Canada), nu au acoperire juridică la nivel național sau internațional. Rețeaua de „zone ale păcii" existentă (Tratatul de la Tlatelolco — privind denuclearizarea Americii Latine, Tratatul de la Rarotonga de denuclearizare a Pacificului de Sud — în regiuni populate, și „zonele cu regim juridic special" — nelocuite : Antarctica, spațiul extraatmosferic și fundul mărilor și oceanelor) se impune a fi lărgită — se arată în documentele partidului și statului nostru — deoarece, proporțional, se micșorează pericolul unui război atomic cu efecte nimicitoare pe întreaga planetă.

În spiritul acestei idei generoase, a deziderateloor vitale de pace ale omenirii, țara noastră activează consecvent — în cadrul unui program complex și cuprinzător de dezarmare — pentru realizarea, în cît mai multe regiuni ale globului, a unor zone ale păcii și colaborării, măsuri care capătă, în prezent, o tot mai largă audiență.

Mihaela Brumă

Cursul ascendent al relațiilor de prietenie și colaborare româno-siriene

În perioada 7—9 noiembrie, tovarășul Constantin Dăscălescu, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită oficială în Republica Arabă Siriană, la invitația președintelui Consiliului de Miniștri al acestei țări, Mahmoud Al-Zouabi.

Momentul central al vizitei l-a constituit primirea oaspetelui român de secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist din Siria, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad.

Cu acest prilej, din partea președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost transmise președintelui Hafez Al-Assad un cald mesaj de prietenie, urări de sănătate și fericire personală, de progres și prosperitate continuă poporului sirian prieten.

Secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist din Siria a exprimat vii mulțumiri pentru mesajul și urările primite și a rugat să se transmită tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, calde salutări prietenești și cele mai bune urări de sănătate și fericire personală, de progres și bunăstare poporului român prieten.

În timpul convorbirilor oficiale, desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere reciprocă, primul ministru român și președintele Consiliului de Miniștri al R.A. Siriană au dat o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare pe care o au întîlnirile și convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hafez Al-Assad, înțelegerile convenite la nivel înalt, pentru dezvoltarea și întărirea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare în toate domeniile de activitate. În cadrul întrevederii, cei doi prim-miniștri au analizat stadiul actual al relațiilor bilaterale, perspectivele de dezvoltare. În acest sens, tovarășul Constantin Dăscălescu și premierul Mahmoud Al-Zouabi au convenit noi măsuri practice pentru dinamizarea realizării hotărîrilor și înțelegerilor adoptate la nivel înalt, în vederea dezvoltării tot mai largi a colaborării româno-siriene, îndeosebi pe linia intensificării cooperării economice și extinderii schimburilor comerciale. De asemenea, au fost adoptate, de comun acord, măsuri concrete privind angajarea de noi acțiuni de cooperare, conform cu planurile de dezvoltare a economiilor naționale ale celor două țări, precum și finalizarea tehnică și financiară a obiectivelor și lucrărilor realizate de întreprinderile românești în Siria. În timpul convorbirilor oficiale, a fost, totodată, reafirmată hotărîrea celor două guverne de a întări rolul Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică și tehnico-științifică în dezvoltarea pe multiple planuri a colaborării româno-siriene.

Primul ministru al guvernului român și omologul său sirian au făcut, de asemenea, un util schimb de opinii cu privire la unele probleme majore ale vieții internaționale, subliniind că evoluția evenimentelor a confirmat pe deplin valabilitatea aprecierilor și pozițiilor cuprinse în documentele politice semnate sau adoptate cu prilejul întîlnirilor româno-siriene la nivel înalt de la București și Damasc. În acest context, cei doi prim-miniștri au subliniat importanța încheierii cu succes a Conferinței de la Viena și convenirii unor documente corespunzătoare care să contribuie la realizarea dezarmării, la dezvoltarea colaborării în toate domeniile, la întărirea încrederii, securității și păcii în Europa și în întreaga lume.

În timpul convorbirilor oficiale de la Damasc, o atenție deosebită a fost acordată situației grave și încordate din Orientul Mijlociu, subliniindu-se, totodată, că o pace justă, durabilă și globală nu poate fi instaurată decît pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate, inclusiv din Ierusalimul arab, și restabilirii drepturilor naționale, inalienabile ale poporului palestinian, în conformitate cu rezoluțiile O.N.U. În acest sens, cei doi prim-miniștri au făcut apel la intensificarea eforturilor pe plan internațional pentru soluționarea situației preocupante din zonă, pronunțîndu-se pentru convocarea unei conferințe internaționale, sub egida Națiunilor Unite, cu participarea tuturor părților interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei și a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate.

În cadrul dialogului româno-sirian, tovarășul Constantin Dăscălescu și premierul Mahmoud Al-Zouabi au subliniat necesitatea intensificării eforturilor pentru soluționarea problemelor subdezvoltării, a datoriei externe deosebit de ridicate a țărilor în curs de dezvoltare, precum și pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe echitate și egalitate între state.

La încheierea întrevederii, primul ministru al Guvernului Republicii Socialiste România și președintele Consiliului de Miniștri al R.A. Siriană au exprimat deplina lor satisfacție față de rezultatele rodnice ale convorbirilor avute și au apreciat că acestea vor contribui la întărirea și adîncirea, în continuare, a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare prietene.

O nouă propunere în vederea reunificării Coreei

La Phenian a avut loc, săptămîna trecută, ședința comună a Comitetului Popular Central, Comitetului Permanent al Adunării Populare Supreme și Consiliului Administrativ al R.P.D. Coreene, în cursul căreia a fost prezentată o importantă propunere de pace pentru destinderea confruntării și încordării create între Nordul și Sudul Coreei și pentru garantarea unei păci durabile în Peninsula Coreea.

Potrivit comunicatului dat publicității, pe ordinea de zi a ședinței a figurat discutarea unor „Măsuri cuprinzătoare de garantare a păcii pentru reunificarea independentă și pașnică a Coreei și măsuri pentru înlăturarea pericolului de război și realizarea păcii în Peninsula Coreea".

În cadrul ședinței au fost prezentate patru principii care să constituie o bază comună pentru garantarea păcii în Peninsulă, al căror element central îl reprezintă orientarea spre retragerea trupelor străine, o reducere a forțelor armate din Nordul și Sudul Coreei și negocieri Nord-Sud între părțile interesate.

Propunerea — relevă agenția „A.C.T.C." — preconizează o reducere pe etape a tuturor forțelor armate existente în Peninsula Coreea și destinderea confruntării politice și militare. Se prevede, de asemenea, retragerea armelor nucleare americane în două etape — pînă la sfîrșitul anului 1990 — și retragerea în trei etape, pînă la sfîrșitul anului 1991, a tuturor forțelor americane staționate în Coreea de Sud.

În același timp, forțele armate din Nordul și Sudul Coreei urmează să fie reduse în trei etape, pînă la sfîrșitul anului 1991. Începînd din 1992, forțele armate din Nordul și Sudul Coreei ar urma să ajungă la un efectiv mai mic de 100 000 oameni.

Propunerea prevede, totodată, convorbiri tripartite între R.P.D. Coreeană, S.U.A. și Coreea de Sud, pentru a se ajunge la un acord în legătură cu retragerea pe etape a forțelor S.U.A. și reducerea forțelor armate din Nordul și Sudul Coreei. Pe această bază, acordul respectiv ar urma să fie confirmat și definitivat ca acord de pace între R.P.D. Coreeană și S.U.A. și ca declarație de neagresiune între Nord și Sud.

Pentru destinderea confruntării politice între Nord și Sud se propune încetarea oricăror polemici și acțiuni politice cu caracter defăimător la adresa celeilalte părți și a incitărilor la confruntare, pentru a se putea realiza o colaborare multilaterală. În vederea relaxării confruntării militare, zona demilitarizată de-a lungul liniei de demarcație militară ar urma să fie transformată într-o zonă a păcii și să înceteze,în același timp, manevrele militare de amploare îndreptate împotriva celeilalte părți.

Pentru reducerea actualei confruntări politice și militare între Nordul și Sudul Coreei trebuie să aibă loc convorbiri politice și militare între Nord și Sud, la care să participe reprezentanți politici și militari cu puteri reale pentru soluționarea practică a problemelor.

Dacă propusele convorbiri tripartite dintre R.P.D. Coreeană, S.U.A. și Coreea de Sud și convorbirile politice și militare dintre Nordul și Sudul Coreei vor avea loc și vor fi încununate de succes, ar putea avea loc convorbiri la nivelul cel mai înalt între Nordul și Sudul Coreei. În cadrul acestor convorbiri — arată, în încheiere, agenția „A.C.T.C." — ar putea fi discutate probleme importante, ca adoptarea unei declarații de neagresiune și crearea Republicii Confederale Koryo.

NAȚIUNILE UNITE

Noi proiecte de rezoluții în problemele păcii și dezarmării

— inițiative și propuneri românești de interes major —

Problematica dezarmării, cu aspectele ei majore — prevenirea unui nimicitor război nuclear și interzicerea armelor nucleare —, folosirea științei și tehnicii exclusiv în scopuri pașnice au fost temele dominante ale dezbaterilor, de săptămîna trecută, din Comitetele Adunării Generale a ONU. Au fost adoptate mai multe proiecte de rezoluții la care România este coautoare.

Dezbaterile, de săptămîna trecută, din **Comitetul pentru problemele politice și de securitate** au fost consacrate discutării și adoptării primelor proiecte de rezoluții — din cele 60 înscrise pe agenda sa de lucru — consacrate problematicii dezarmării. Propunerile avansate includ : înghețarea armamentelor nucleare și reducerea stocurilor acestora, interzicerea tuturor exploziilor nucleare, crearea de zone libere de arme nucleare, eliminarea armelor chimice și reducerea armamentului convențional. Unul dintre documente, adoptat cu 99 de voturi favorabile, 17 împotrivă și 16 abțineri, face apel la intensificarea negocierilor în cadrul Conferinței pentru dezarmare de la Geneva, în vederea creării unor aranjamente internaționale care să întărească securitatea țărilor neposesoare de arme nucleare, față de folosirea împotriva lor sau față de amenințarea cu folosirea unor astfel de arme de distrugere în masă.

De asemenea, Comitetul a adoptat o rezoluție prin care cere Adunării Generale să-și reafirme sprijinul față de ideea proclamării Oceanului Indian ca zonă a păcii și de convocarea, în 1990, la Colombo, a unei conferințe consacrate acestei probleme. Totodată, Comitetul a adoptat o rezoluție prin care se aprobă raportul secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, privind efectele climatice ale unui război nuclear.

În document se subliniază că, potrivit opiniei oamenilor de știință care au elaborat această rezoluție, în urma unui conflict cu arme nucleare, în condițiile actuale, nu ar mai fi nici învinși, nici învingători, ci doar distrugeri incalculabile, atît asupra centrelor urbane și industriale din diferite zone ale planetei, cît și asupra întregului sistem și echilibru ecologic al Terrei. Aceste concluzii sînt, totodată, argumente puternice în favoarea continuării și intensificării eforturilor de dezarmare, în primul rînd pentru eradicarea definitivă a armelor nucleare.

Alte șase proiecte de rezoluții, votate spre sfîrșitul săptămînii, se referă la necesitatea unor acțiuni și măsuri concrete pentru prevenirea războiului nuclear și interzicerea armelor nucleare. Comitetul și-a exprimat speranța că ultimele evoluții pozitive din sfera dezarmării vor duce, în continuare, la un progres substanțial la convorbirile bi și multilaterale în domeniul dezarmării. Comitetul a propus Conferinței de dezarmare să înceapă, cu prioritate, negocierile asupra încheierii unei **convenții privind interzicerea folosirii armei nucleare.** În opinia participanților la sesiune, această convenție ar deveni un pas în direcția lichidării totale a armelor nucleare.

În contextul aceleiași problematici, **Adunarea Generală a ONU** a adoptat, cu majoritate de voturi, o rezoluție privind **dreptul fundamental al popoarelor la pace.** Evidențiind că asigurarea acestui drept este una din principalele sarcini ale fiecărui stat, rezoluția scoate în relief însemnătatea deosebită și caracterul actual al „Declarației privind dreptul popoarelor la pace", adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1984, și subliniază rolul deosebit ce revine organizațiilor neguvernamentale și opiniei publice mondiale în înfăptuirea prevederilor.

În cadrul dezbaterilor din ședința plenară a Adunării Generale, reprezentantul permanent al țării noastre la ONU a prezentat pe larg concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la făurirea unei lumi a păcii și securității, a unei largi cooperări internaționale între toate popoarele, a afirmării și respectării independenței și suveranității statelor, a dreptului fiecărui popor de a-și decide singur soarta, de a trăi în pace și a se putea dezvolta conform propriilor sale aspirații. În acest context, s-a subliniat că salvgardarea păcii este principalul obiectiv al omenirii și că, în actualele condiții, fiecare țară, mică sau mare, poartă răspunderea pentru destinele păcii mondiale, poate și trebuie să contribuie activ la slăbirea încordării internaționale și la instaurarea unor relații de încredere între popoare.

În continuare, reprezentantul român, evidențiind că țara noastră s-a pronunțat constant în favoarea apărării dreptului popoarelor la pace și transformării acesteia într-o obligație fundamentală a fiecărui stat, a arătat că România susține plenar nobilele idei reflectate în „Declarația privind dreptul popoarelor la pace", care exprimă convingerea că în epoca nucleară instaurarea unei păci trainice reprezintă prima condiție pentru ocrotirea civilizației umane și continuarea vieții pe Pămînt. Această poziție este bazată pe adevărul axiomatic că pacea constituie valoarea supremă a omenirii. Menținerea și consolidarea păcii presupun eforturi neprecupețite din partea tuturor statelor, indiferent de sistemul lor social-politic. De asemenea, reprezentantul român a evocat pe larg propunerile, din ultimii ani, ale României, adoptate prin consens de Adunarea Generală a O.N.U., menite să ducă la instaurarea și întărirea unui climat de pace trainică pe planeta noastră.

În **Comitetul politic special** se desfășoară dezbaterile asupra punctului **„Știința și pacea"**, temă majoră ce reflectă preocuparea crescîndă a statelor membre pentru folosirea cuceririlor științei și tehnicii contemporane exclusiv în scopuri pașnice, în interesul progresului general al tuturor țărilor și popoarelor, al păcii și colaborării internaționale.

În intervenția sa, reprezentantul permanent al României la ONU a subliniat necesitatea angajării responsabile a oamenilor de știință, a factorilor politici și a tuturor forțelor realiste în lupta pentru pace și dezarmare, în eforturile de instaurare a unui climat politic nou în viața internațională, care să favorizeze dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni, accesul neîngrădit al tuturor țărilor și popoarelor la descoperirile științei și tehnicii contemporane. Vorbitorul a arătat că — așa cum rezultă și din studiul privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, elaborat de un grup de experți, la inițiativa României — uriașe resurse umane și financiare continuă să fie irosite pentru înarmare. În continuare, vorbitorul a subliniat necesitatea trecerii la acțiuni hotărîte, care să asigure folosirea cuceririlor tehnico-științifice exclusiv în scopuri pașnice, reconversiunea activităților de cercetare efectuate în scopuri distructive, în cercetare care să servească interesele nobile ale progresului și prosperității societății umane. În acest sens — a arătat reprezentantul român — oamenilor de știință din întreaga lume le revine o răspundere deosebită pentru a pune capăt folosirii rezultatelor activității lor de cercetare în scopul perfecționării și construirii de noi arme, pentru a determina oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri hotărîte de dezarmare.

În context, au fost relevate rolul și contribuția deosebite pe care le are, în mobilizarea oamenilor de știință din țara noastră și din întreaga lume la lupta pentru dezarmare și pace, **Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea"**, a cărui activitate se desfășoară sub conducerea tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu.** A fost prezentat, totodată, **apelul adresat de participanții la cel de-al treilea Congres național de chimie din România către chimiștii și oamenii de știință din întreaga lume** de a conlucra tot mai strîns și a-și aduce o contribuție sporită la realizarea unei politici noi, democratice, pentru triumful rațiunii, al păcii și colaborării între popoarele lumii, pentru edificarea unei lumi fără arme și fără războaie.

Comitetul a adoptat, prin consens, un proiect de rezoluție prin care se recomandă Adunării Generale să propună marcarea, anual, a unei „Săptămîni internaționale a științei și păcii". O asemenea manifestare — se sugerează — ar putea avea loc în săptămîna care include data de 11 noiembrie. În rezoluție, între ai cărei autori se numără și România, se subliniază că progresele din domeniul științei și tehnologiei au avut consecințe profunde asupra păcii și securității internaționale, a dezvoltării economice și sociale. Cursa înarmărilor a absorbit cote substanțiale din resursele științifice și financiare ale lumii, care ar fi putut fi folosite la soluționarea problemelor presante ale omenirii.

Proclamînd o astfel de „săptămînă", se arată în rezoluție, Adunarea Generală trebuie să ceară țărilor membre să înlesnească schimburile internaționale de experți și de informații, iar instituțiile academice și de cercetare să fie încurajate să marcheze evenimentul prin activități care să ducă la studierea și diseminarea de informații cu privire la relația dintre progresele realizate în știință și tehnologie și menținerea păcii și securității.

Tot în Comitetul politic special s-au încheiat dezbaterile asupra **problematicii informației.** În intervențiile lor, majoritatea participanților au reafirmat necesitatea edificării unei **noi ordini internaționale în domeniul informațiilor și comunicării,** chemată să contribuie la eliminarea inegalității dintre Nord și Sud, în ceea ce privește fluxul informațional, la consolidarea păcii și securității internaționale.

N. Pătrașcu

Alger. Sesiunea Consiliului Național Palestinian

Hotărîri care deschid noi perspective

Cea de a 19-a sesiune a Consiliului Național Palestinian (parlamentul), desfășurată la Alger între 12—15 noiembrie, s-a încheiat, așa după cum se prevedea, prin proclamarea statului palestinian independent — Palestina, cu capitala la Ierusalim.

Opinia publică din România a luat cunoștință cu viu interes de hotărîrile Consiliului Național Palestinian, adoptate în sesiunea sa de la Alger, și salută dorința, exprimată în declarația politică, de a se acționa pentru soluționarea politică a problemelor din Orientul Mijlociu, în spiritul și pe baza rezoluțiilor 242 și 338 ale Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite.

Apreciem că, în noile condiții, apare cu atît mai necesară organizarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., la care să participe toate părțile interesate — inclusiv O.E.P., singurul reprezentant legitim al poporului palestinian —, precum și Israelul, ca și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate. Realizarea unei asemenea conferințe reprezintă singura cale care poate duce la o soluție trainică și justă a problemelor din Orientul Mijlociu, care să pună capăt ocupării teritoriilor arabe în urma războiului din 1967, să asigure poporului palestinian autodeterminarea, inclusiv dreptul său la constituirea unui stat palestinian independent.

Poporul român își exprimă convingerea că se vor depune, în continuare, toate eforturile pentru a se ajunge cît mai curînd la reglementarea pe cale politică, negociată, a problemelor și la instaurarea păcii în Orientul Mijlociu, în interesul popoarelor din această regiune, al destinderii, colaborării și păcii în întreaga lume.

La sesiunea C.N.P. de la Alger au participat 338 de membri ai înaltului for palestinian din totalul de 453, restul lipsind, fie din imposibilitatea de a se deplasa din locurile unde trăiesc — îndeosebi cei din teritoriile ocupate —, fie din motive ținînd de orientarea lor politică.

Dezbaterile sesiunii C.N.P. s-au axat pe mai multe direcții : sprijinirea revoltei palestiniene din teritoriile ocupate, conferința internațională de pace, proclamarea statului palestinian. Un prim document prezentat participanților a fost consacrat măsurilor în sprijinul revoltei palestiniene, a continuării acesteia pînă la crearea statului palestinian. Un alt document s-a referit la activitățile politice ale O.E.P., la ultimele evoluții survenite pe plan arab și internațional.

În cadrul unei ședințe închise, C.N.P. a adoptat — conform relatărilor agențiilor de presă internaționale — o declarație politică, potrivit căreia rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 și, respectiv, 22 octombrie 1973, au fost acceptate drept bază pentru o conferință internațională de pace în Orientul Mijlociu. Precizarea are o importanță deosebită în contextul unui proces de pace viabil în regiune, ținînd seama că rezoluția 242 subliniază necesitatea respectării și recunoașterii suveranității, integrității teritoriale și independenței fiecărui stat din regiune și dreptul acestora de a trăi în pace, în interiorul unor frontiere sigure și recunoscute, la adăpostul oricăror amenințări sau acte de forță — formulări interpretate ca o recunoaștere implicită a statului Israel. Ar fi de adăugat că rezoluția respectivă menționează, de asemenea, retragerea forțelor armate din teritoriile ocupate în cursul conflictului din 1967. (În versiunea engleză a textului acestei rezoluții lipsește articolul hotărît în fața cuvîntului „teritorii", fapt care, pe parcursul timpului, a suscitat vii controverse și interpretări diferite privind aria geografică vizată — „a teritoriilor" sau „teritorii").

Rezoluția 338, adoptată în timpul războiului arabo-israelian din 1973, cerea părților în conflict să pună capăt imediat oricăror activități militare și să procedeze neîntîrziat, după încetarea focului, la aplicarea Rezoluției 242 din noiembrie 1967, în toate dispozițiile acesteia. Palestinienii au manifestat, pînă acum, rezerve față de aceste rezoluții, motivînd poziția lor prin faptul că tratează problema palestiniană drept o problemă a „refugiaților", nemenționînd dreptul acestora la autodeterminare și reîntoarcere. Respingerea acestor rezoluții de palestinieni a constituit pentru unele state — și în primul rînd pentru S.U.A. — motiv al nerecunoașterii O.E.P. și al respingerii contactelor cu organizația palestiniană.

Declarația politică a C.N.P., care acceptă rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate drept bază pentru o conferință internațională de pace privind Orientul Mijlociu, a obținut, în cadrul înaltului for palestinian, 253 de voturi din totalul de 338 de membri participanți. Un număr de 46 de membri ai C.N.P. au votat împotrivă, 10 s-au abținut iar 29 n-au fost prezenți în sală la scrutin. După cum a declarat Georges Habache, liderul Frontului Popular de Eliberare a Palestinei, organizație membră a O.E.P. care s-a pronunțat împotriva declarației politice, această atitudine, ca și a celor ce s-au abținut, „nu va duce la subminarea unității sau la o sciziune a Organizației pentru Eliberarea Palestinei". (O.E.P. grupează mai multe formațiuni politice ale rezistenței palestiniene cu orientări particulare diferite).

Spre sfîrșitul ultimei ședințe, imediat după miezul nopții de 14 spre 15 noiembrie, președintele C.N.P., Sayed Sheikh, l-a invitat la tribună pe Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al O.E.P., care a dat citire declarației de independență, proclamînd statul palestinian pe teritoriul Palestinei. Noul stat palestinian, a declarat Yasser Arafat, va fi „un stat democratic, parlamentar, întemeiat pe libertatea opiniilor". Principalele puncte din „declarația de independență" — transmise de agențiile de presă internaționale — ar fi următoarele :

Proclamarea statului palestinian se bazează pe dreptul natural, istoric și legitim al poporului palestinian la o patrie în Palestina, pe sacrificiile generațiilor palestiniene pentru apărarea libertății și independenței patriei lor, pe rezoluțiile reuniunilor arabe la nivel înalt, pe legitimitatea internațională consacrată în rezoluțiile O.N.U. începînd din 1947 și pe exercitarea dreptului poporului palestinian la un teritoriu propriu. Documentul privitor la independența statului palestinian prevede soluționarea problemelor internaționale pe cale pașnică, aderarea la O.N.U. și la rezoluțiile ei, nefolosirea forței și a violenței. Potrivit acesteia, capitala statului palestinian urmează să fie la Ierusalim. Se subliniază dreptul poporului palestinian la autodeterminare și se consideră data de 15 noiembrie ca zi ce marchează o cotitură istorică în viața poporului palestinian. Statul palestinian va fi un stat nealiniat, cu regim parlamentar, democratic și pluripartid, respectînd drepturile omului, egalitatea dintre femei și bărbați, libertatea întregului popor. Proclamarea statului palestinian constituie o etapă spre recunoașterea mutuală cu Israelul, recunoașterea reciprocă urmînd să se facă între state. Crearea unui guvern provizoriu „va avea loc la timpul potrivit". Se preconizează ca teritoriile ocupate în 1967 — Cisiordania și Gaza — să fie plasate sub mandat O.N.U. pentru o perioadă de tranziție.

În declarație este evidențiată necesitatea convocării „unei conferințe internaționale eficiente sub egida O.N.U. și cu participarea tuturor părților implicate în conflict, inclusiv a O.E.P., pe baza rezoluțiilor 242 și 338, precum și a garantării drepturilor naționale legitime ale poporului palestinian, inclusiv a dreptului la autodeterminare".

Ceremonia proclamării statului palestinian s-a încheiat în jurul orei 2 dimineața, prin intonarea imnului național „Biladi" (Patria mea) și a înălțării drapelului palestinian — un triunghi roșu și trei benzi orizontale : neagră, albă și verde —, în ovațiile celor prezenți.

Proclamarea statului palestinian deschide un nou capitol în istoria Orientului Mijlociu, prefațînd posibilitatea amorsării unui proces de pace eficient în această regiune, proces bazat pe bunăvoință, negocieri politice realiste și înțelegere reciprocă, putînd conduce la rezultate unanim acceptabile. Prezența lui Yasser Arafat la O.N.U. după toate probabilitățile la sfîrșitul acestei luni (se anunță că autoritățile americane ar fi avizat intrarea liderului palestinian pe teritoriul S.U.A.), contactele care le va avea acolo și discuțiile ce vor urma prefigurează o activitate efervescentă la Națiunile Unite, în direcția găsirii căilor viabile pentru soluționarea deplină a conflictului din Orientul Mijlociu, în interesul primordial al tuturor popoarelor ce trăiesc în acest colț de lume, al păcii și înțelegerii internaționale.

Crăciun Ionescu

SAN SALVADOR

Reuniunea O.S.A.

— apel la dialog și concertare

Pe tot parcursul actualei săptămîni, la San Salvador se desfășoară cea de-a XVIII-a sesiune anuală a Adunării Generale a O.S.A., organizație reunind marea majoritate a statelor continentului american. Un „nou dialog" între țările Americii Latine și SUA, reglementarea crizei centro-americane, un acord privind problema producției, consumului și traficului de droguri, ca și sporirea eficienței O.S.A. se află printre principalele aspecte ale unei ordini de zi deosebit de ample. „Reuniunile noastre trebuie să aibă loc acolo unde sînt probleme", a declarat Joao Baena Soares, secretarul general al O.S.A., evidențiind oportunitatea desfășurării actualei sesiuni a O.S.A. în America Centrală, „afectată de atîta suferință, dar atît de plină de forță, de speranță și încredere într-un viitor mai bun".

Patrule militare și tancuri pe străzi, elicoptere care survolează orașul, un control drastic în ce privește accesul la hotelul „Sheraton", unde are loc reuniunea — sînt principalele măsuri de securitate luate de guvern și armata salvadoriană, în condițiile în care, în țară, se desfășoară, de circa opt ani, un neîntrerupt conflict armat. În preajma importantei reuniuni anuale, la nivel ministerial, a Organizației Statelor Americane, forțele insurgente, regrupate în cadrul Frontului Farabundo Marti de Eliberare Națională (F.M.L.N.), au anunțat decretarea unui armistițiu unilateral, chemînd trupele guvernamentale să procedeze la fel. Comunicarea a fost făcută de o delegație a F.M.L.N. care se află într-un turneu prin mai multe state latino-americane, în căutarea de sprijin diplomatic față de „o soluție negociată a conflictului salvadorian". Pe de altă parte, liderii insurgenți au adresat guvernului un nou apel la dialog, solicitînd, în același timp, delegaților participanți la reuniunea O.S.A. desfășurarea de „eforturi pentru încetarea amestecului S.U.A. în conflictul intern și stimularea unei soluții între salvadorieni, care să pună capăt războiului și să țină cont de existența F.M.L.N. ca factor politic și militar". Șeful statului major al armatei, colonelul Emilio Ponce, a respins, însă, alternativa încetării comune a luptelor, arătînd că „datoria noastră este să asigurăm deplina securitate a participanților la sesiune". Este vorba de cei 32 de miniștri de externe (sau emisarii acestora) și delegațiile respective, reprezentînd statele membre ale organizației.

Duminică, înaintea deschiderii actualei sesiuni a O.S.A., a avut loc un „dialog neoficial" între majoritatea miniștrilor de externe prezenți la San Salvador. Acesta s-a desfășurat cu ușile închise, într-o localitate situată pe coasta salvadoriană, la 60 km de capitala țării. Cîțiva diplomați latino-americani au arătat că principala temă în discuție a fost soarta organizației, care se află într-un moment de „slăbire evidentă", deși regiunea are nevoie de „acțiunea O.S.A.". Analizînd cauzele crizei și avansîndu-se o serie de soluții de remediere, miniștrii reprezentînd țările membre au fost unanim de acord asupra necesității existenței O.S.A., care trebuie consolidată și actualizată ca „for de înțelegere și dialog politic, și nu de confruntare între sudul și nordul Americii". „O.S.A. trebuie să reprezinte un tablou veridic al emisferei și nu numai al disparităților ei", a declarat ministrul columbian de externe, Julio Londono. După opinia sa, „O.S.A. a abordat multe (probleme) și a rezolvat puține", iar „dezamăgirea a ajuns pînă în cancelariile noastre". Este necesară, de aceea, restructurarea organizației, „astfel încît s-o putem controla noi înșine"; deși va fi „mai săracă" (prin neplata contribuției de către S.U.A.), se va obține, în schimb, mai multă „independență". Pe marginea aceleiași idei, ministrul de externe brazilian, Roberto de Abreu Sodre, a arătat că rezoluțiile adoptate de O.S.A. „nu au efect practic", în timp ce omologul său venezuelean, German Nava Carrillo, a accentuat asupra faptului că „sînt date mandate, dar nu și resursele necesare" — referire nu numai la lipsa de fonduri financiare, dar și la existența unor struc-

„O reuniune de reflecție"

Adunarea Generală a O.S.A. are peste 50 de puncte pe ordinea sa de zi, dar o problemă de bază o va constitui analiza organizației însăși: grava sa criză economică și viitorul său politic. Actuala reuniune coincide cu un moment de circumspecție și prudență politică, datorate iminentei schimbări de Administrație în S.U.A., țară care nu numai că finanțează 66 la sută din bugetul O.S.A., dar aici se află și sediul acesteia. La fel de adevărat este și faptul că, la Washington, sporește mîhnirea cînd America Latină, prin intermediul „Grupului celor opt", își întărește mecanismele sale de concertare politică și economică, sau cînd șefii de stat centro-americani încearcă să se întrunească din nou, după semnarea, în august 1987, a „acordului regional de pace".

Suspicios față de multilateralism și temător față de sentimentul antiamerican, pe care l-a trezit, în America Latină, alianța cu Marea Britanie în timpul „crizei Malvinelor", guvernul lui Ronald Reagan a acordat mai puțină atenție sistemului interamerican. În ultimii ani, S.U.A. au redus unilateral contribuția lor financiară la O.S.A., ajungînd, în prezent, să datoreze suma de 31 milioane dolari — cauza principală a crizei financiare a organizației, arată statele membre.

Washingtonul a primit, cu ostilitate, crearea „Grupului de la Contadora" și a „Grupului de sprijin", planul de pace în America Centrală al președintelui costarican Oscar Arias, acordurile realizate la Esquipolas și Sapoa — care au respins eforturile Administrației Reagan de a continua înarmarea forțelor „contras" —, ca și înființarea, anul trecut, a „Grupului celor opt", format azi din șapte state, prin suspendarea temporară a Republicii Panama. Această atitudine de neîncredere s-a răsfrînt și asupra secretarului general al O.S.A., brazilianul Joao Baena Soares — participant, în calitate de martor, la acordul de pace de la Sapoa, între guvernul nicaraguan și grupurile „contras" —, care, luni, a fost reales pentru un nou mandat de cinci ani, cu sprijinul tardiv și, inițial, doar verbal al S.U.A. Guvernul american a continuat politica sa favorabilă acordurilor bilaterale, recurgînd la O.S.A. doar cînd, în 1983, a avut nevoie de sprijinul statelor caraibiene pentru invadarea Grenadei.

Țările latino-americane au acuzat, de ani de zile, S.U.A. că se servesc de O.S.A. ca de un instrument în sprijinul politicii lor externe. Azi, „Grupul celor opt" cere Statelor Unite, „un nou dialog", pentru a căuta un sistem de relații „mai echitabile". Cele șapte țări membre, care reprezintă 82 la sută din populația Americii Latine și însumează 84 la sută din datoria sa externă, au recunoscut, la 29 octombrie a.c., în Uruguay, că „este necesar să se dialogheze". „Relațiile noastre cu S.U.A. trec printr-o etapă de dificultăți, care impun funcționarea unei noi capacități politice și o fermă voință de înțelegere. Diferențe de interese și abordări nu au permis folosirea deplină a posibilităților unei cooperări ample și echitabile", au arătat statele respective. Speranțele lor sînt legate, acum, de noul guvern al republicanului George Bush, care va prelua președinția la 20 ianuarie, dar al cărui program politic față de America Latină rămîne în cel mai total secret.

Guvernul nicaraguan „a bătut la poarta" lui George Bush pentru a lansa apelul la dialog asupra problemelor de securitate și a-i cere să nu repete „politica agresivă" de pînă acum. Consilieri ai președintelui ales au declarat cotidianului „Wall Street Journal" că s-ar putea face un serios efort diplomatic în ce privește America Centrală, într-o încercare pragmatică de a se evita confruntarea cu Congresul, în care majoritatea democrată apare consolidată după recentele alegeri.

Referitor la viitorul O.S.A., „Grupul celor opt" a decis să vorbească „într-un singur glas", să analizeze cauzele crizei organizației — pe care le identifică în „neîndeplinirea normelor juridice și fisurile în plata cotelor corespunzătoare" — și să contribuie la „o ordine de zi în spiritul acțiunii concrete". La actuala sesiune s-ar putea decide și ținerea unei viitoare reuniuni extraordinare la mijlocul anului următor, pentru adoptarea acordurilor definitive de revitalizare a O.S.A.

(După agenția „EFE")

turi dispersate și birocratice. În ce privește S.U.A., ambasadorul american Richard McCormack a reafirmat angajamentul Washingtonului față de O.S.A. și și-a exprimat speranța că, „în octombrie 1990", Congresul american va aproba fondurile necesare pentru „achitarea tuturor plăților". De asemenea, a promis că va înainta imediat Senatului documentul conținînd reformele juridice aduse Cartei O.S.A., cunoscut sub numele de „Protocolul de la Cartagena", care, deși a fost aprobat în 1985, nu a intrat în vigoare, în lipsa ratificării lui. (Înaintea reuniunii anuale din 1986, din Guatemala, S.U.A au trimis la O.S.A. o serie de obiecții față de respectivul text). În sfîrșit, ministrul de externe al țării gazdă a actualei sesiuni a organizației, Ricardo Acevedo, a declarat : „Toți am fost de acord că nu putem rezolva problemele sudului decît printr-un dialog instituțional cu nordul". În general, participanții au apreciat întîlnirea lor neoficială drept „o primă abordare a problemelor", care s-a realizat în cadrul unei dezbateri „interesante și sincere".

Deschiderea oficială a lucrărilor a fost marcată, luni, de discursul secretarului general al O.S.A., Joao Baena Soares, reales, în după-amiaza aceleiași zile, pentru un nou mandat de cinci ani în această funcție. „Trebuie să revenim la dialog ca unică metodă de soluționare a divergențelor și de reglementare pașnică a controverselor, pentru a evita decizii și acțiuni unilaterale ale țărilor membre ale O.S.A.", a accentuat Joao Baena Soares, subliniind „noua realitate" din regiune, care cere „încredere, înțelegere și respectarea dreptului la autodeterminare". În același context, a relevat necesitatea de „a dota O.S.A. cu un conținut politic operativ" și de „a utiliza potențialul său politico-diplomatic pentru rezolvarea conflictelor continentale, în loc de a stimula cursa înarmărilor". Tot în prima zi a dezbaterilor, a reținut, pe de altă parte, atenția cuvîntul rostit de George Shultz, secretarul de stat al S.U.A., care — au apreciat observatorii — a reluat, în general, pozițiile americane cunoscute, chiar dacă s-a referit la „o nouă diplomație" față de America Latină. Consiliul pentru problemele emisferice, organizație neguvernamentală din Washington, a criticat această luare de cuvînt, care — se arată — a pus accentul pe „temele confruntării Est-Vest, ignorînd sau neglijînd problemele importante ale Americii Latine, rămase neînțelese".

Desfășurîndu-se la San Salvador, reuniunea anuală a O.S.A. a plasat problema crizei din America Centrală, într-o logică firească, între punctele prioritare al ordinii sale de zi. De altfel, „Grupul de la Contadora" și „Grupul de sprijin" au prezentat un raport pe marginea situației din zonă, a importanței activizării dialogului din regiune, subsumat realizării păcii și stimulării soluțiilor politice, negociate. De asemenea, se speră ca, între acordurile concrete, ce se vor perfecta pînă la încheierea reuniunii, să se realizeze o „consolidare a mecanismelor de creștere a rolului O.S.A. în reglementarea conflictelor regionale" și „sporirea atribuțiilor secretarului general al organizației, în acest sens" — arată observatorii de la fața locului. Organizația Statelor Americane ar veni, astfel, în sprijinul deblocării impasului actual ce se înregistrează în ce privește criza centro-americană, marcată de persistența înfruntărilor militare și de neînțelegerile între statele din regiune, ceea ce face ca proiectata reuniune la nivel înalt — amînată de cîteva ori — să rămînă, în continuare, în suspensie. Ultima dată anunțată fusese 25 noiembrie, dar și aceasta pare, conform ultimelor declarații din zonă, improbabilă.

Numeroase din frămîntările statelor latino-americane ridică, într-un fel sau altul, problema relațiilor lor cu S.U.A. — fie că este vorba de conflictul din America Centrală, de criza datoriilor externe, de traficul de droguri, de raporturi economico-financiare, de însăși funcționarea O.S.A., ca „organism al tuturor statelor membre". Stabilirea unui „dialog echitabil S.U.A. — America Latină" se află, de aceea, în centrul dezbaterilor. Sub acest aspect, statele membre ale „Grupului celor opt" (Argentina, Brazilia, Columbia, Mexic, Peru, Uruguay, Venezuela ; Panama este temporar suspendată) și-au precizat deja poziția, propunînd, cît mai curînd, o reuniune la nivel înalt cu participarea noului președinte american. Documentul comun al acestor state — scrie agenția „E.F.E." —, care a fost prezentat la reuniune, subliniază, între „cauzele pierderii audienței" de către O.S.A., faptul că S.U.A. au folosit organizația, în trecut, pentru „legitimarea unor acțiuni unilaterale" ; în epoci mai recente, „au fost încălcate sistematic normele de bază ale dreptului interamerican". Este necesar, de aceea, „un nou angajament politic", pe baza unei „agende actualizate" a problemelor continentului. De asemenea, se recomandă „reintegrarea Cubei și intrarea Canadei în cadrul O.S.A., ceea ce ar da organizației adevărata sa dimensiune emisferică, prin reafirmarea principiului universalității".

Aflată în plină desfășurare, sesiunea anuală a Adunării Generale a O.S.A. urmează a-și încheia, sîmbătă, dezbaterile.

Anca Voican

În această săptămînă...

Spania și Portugalia în U. E. O. — o decizie viu contestată

Intrarea, la 14 noiembrie, a Spaniei și Portugaliei în Uniunea Europei Occidentale (UEO) pune capăt unor dificile negocieri, ce au durat cîteva luni, dar nu și puternicelor critici ale opoziției parlamentare din cele două țări.

U.E.O. participă la Organizația Atlanticului de Nord (NATO) ca o instituție autonomă (pînă la aderarea celor două state iberice, din ea făceau parte șapte țări : Belgia, Franța, Marea Britanie, RFG, Olanda, Italia și Luxemburg ; organizația a fost creată în 1954).

Prin intrarea Spaniei și Portugaliei, se încheie — comentează presa occidentală — procesul de lărgire și întărire a acestei organizații politico-militare vest-europene, proces început în octombrie 1984, prin așa-numita „Declarație de la Roma" și concretizat, în octombrie 1987, prin „Platforma de la Haga", în care se menționează că politica de disuasiune și apărare a Europei occidentale „trebuie să se bazeze pe combinarea forțelor convenționale și nucleare".

În special aderarea Spaniei a pus probleme, deoarece, prin referendumul din martie 1986, această țară a respins nuclearizarea teritoriului său. Menținîndu-și această decizie exprimată prin vot popular, guvernul spaniol — relatează agențiile de presă — va acorda UEO, în contrapartidă, o serie de compensații și facilități.

Respinsă de forțele opoziției de stînga, decizia guvernelor de la Madrid și Lisabona riscă să deschidă o amplă confruntare pe băncile parlamentelor din cele două țări, ca și în rîndul opiniei publice.

Cauzele unei demisii

Declarațiile făcute de președintele Bundestagului (parlamentul R.F.G.), Philip Jenninger, cu prilejul comemorării a 50 de ani de la declanșarea prigoanei fasciste împotriva evreilor din Germania (în așa-numita „noaptea a cuțitelor lungi"), au declanșat un scandal în urma căruia, în cadrul unei ședințe speciale a fracțiunii parlamentare U.C.D./U.C.S., Jenninger a fost nevoit să-și dea demisia — transmite agenția „D.P.A.".

În cursul cuvîntării rostite de el, în care evocase, între altele, așa-zisele „succese" ale lui Hitler în primii ani după preluarea puterii, deputați ai Partidului Social-Democrat (P.S.D.), ai Partidului Liber-Democrat (P.L.D.) și ai Partidului Ecologiștilor au părăsit sala de ședințe, în semn de protest față de conținutul discursului. Chiar și membri ai Uniunii Creștin-Democrate și-au exprimat indignarea în legătură cu afirmațiile vorbitorului.

În cuvîntarea sa, președintele Bundestagului a folosit limbajul nazist și a manifestat, fără nici un fel de rezerve, prejudecăți antisemite — relatează o serie de agenții de presă și ziare. El a declarat că perioada nazistă este „fascinantă" chiar și astăzi, deoarece, în istorie, aproape că nu a existat o perioadă similară celei a „triumfurilor politice" ale lui Hitler. Jenninger — arată agenția „A.D.N." — a folosit terminologia fascistă vorbind despre „proprietatea ariană" și cucerirea „spațiului vital", i-a citat fără rezerve pe principalii lideri naziști, între care Göring, și i-a defăimat pe luptătorii din rezistența antifascistă. Ph. Jenninger a vorbit, de asemenea, despre o „revoluție" care ar fi avut loc prin instaurarea dictaturii fasciste în Germania.

Deputații tuturor partidelor din Bundestag și-au exprimat indignarea. Deputatul P.L.D., Wolfgang Lueder, a declarat că discursul lui Jenninger a fost „de nesuportat", întrucît promova o înțelegere greșită a istoriei de către germani. La rîndul său, președintele P.S.D., Hans-Jochen Vogel, a declarat că Ph. Jenninger a adus cuvinte de laudă celor răspunzători de pogrom. Președintele de onoare al P.S.D., Willy Brandt, a relevat că ceremonia fusese organizată pentru a comemora pogromul antievreiesc, dar a avut un efect contrar.

WASHINGTON

Perspective postelectorale

Obținînd 47 601 312 voturi (adică 54 la sută din cele exprimate), 426 electori și victoria în 40 de state, vicepreședintele republican George Bush se va instala, la 20 ianuarie, la Casa Albă, ca al 41-lea președinte american ; guvernatorul democrat Michael Dukakis a obținut 40 767 121 voturi (adică 46 la sută din cele exprimate), 112 electori și victoria în zece state. În schimb, democrații și-au sporit majoritatea în Congresul federal și în legislaturile statelor.

Un număr de constatări privind alegerile generale de săptămîna trecută pot impune anumite concluzii menite să explice și desfășurările postelectorale, și reacția partidelor. Victoria candidatului republican este, desigur, categorică. Dar, în spatele ei, rămîn și alte cifre reprezentînd fapte sau tendințe semnificative.

În primul rînd, s-a înregistrat cel mai substanțial absenteism de după 1924, la vot participînd doar cu puțin peste jumătate din cei ce se înregistraseră la centrele de votare ; întrucît, din aceștia l-au sprijinit pe vicepreședinte doar ceva mai mult de jumătate, înseamnă că George Bush a fost ales, în fapt, doar de un sfert din populația cu drept de vot. Desigur, situația aceasta s-a mai înregistrat, nu mai departe decît la precedentele două alegeri prezidențiale ; dar, ea sugerează că, întrucît un număr relativ scăzut din totalul populației sprijină programul republican, viitorul șef al Executivului va trebui să conlucreze intens cu forul legislativ.

În al doilea rînd, de regulă, cînd se schimbă președinția, tendințele care propulsează o nouă personalitate la Casa Albă sporesc și numărul reprezentanților partidului respectiv în Congres. Pentru prima oară după 1960, partidul din opoziție obține mai multe mandate, deși este înfrînt în confruntarea prezidențială. Astfel, în Camera Reprezentanților vor fi 260 democrați (față de 255) și 175 republicani (față de 177) ; în Senat, vor fi 55 democrați (față de 54) și 45 republicani (față de 46). La nivel statal, democrații și-au sporit reprezentarea în peste jumătate din cele 50 de legislaturi și, de asemenea, vor dispune de 28 de guvernatori (cu unul mai mult). S-a creat, astfel, aproape o separare netă a puterii, de care, iarăși, șeful Executivului va trebui să țină seama. Cum sublinia Bruce Carey, de la U.S.I.A., „rezultatul net, în termeni politici, va fi un Congres democrat înclinat să reziste viitorului președinte republican în aproape fiecare problemă, dacă acesta refuză să accepte un compromis".

În al treilea rînd, victoria republicanilor în alegerile prezidențiale s-a datorat, pe de o parte, curentului favorabil continuității, iar, pe de altă parte, stării economice a multora dintre cei ce au votat (s-a spus, nu o dată, că o participare masivă la vot ar favoriza Partidul Democrat), întotdeauna interesul material fiind hotărîtor în asemenea alegeri. (De remarcat, în context, discrepanța socială în continuă creștere, dintre categoriile celor avuți și cele ale săracilor — în flagrantă expansiune și din care se recrutează, de regulă, marea majoritate a celor care nu se duc la urne). Un cuvînt de spus a avut și experiența deținută de candidați. A fost ales — sublinia ziarul „Baltimore Sun" — „un președinte care e produsul establishmentului federal, un om care cunoaște (cum funcționează) guvernul, îi aparține și e familiarizat cu el. Al 41-lea președinte își va începe mandatul cu o foarte mare experiență".

În sfîrșit, înfrîngerea prezidențială a democraților se datorează, desigur, în mai mare măsură, lipsei unui program mai precis, decît unei eventuale atracții a programului advers. Dar există și alte cauze relativ obiective, evidente mai mult ca oricînd la aceste alegeri și de care, probabil, se va ține seama în viitor, la o eventuală (și necesară) modificare a strategiei. Deși, în principiu, sprijinitorii Partidului Republican sînt mai puțin numeroși, ei sînt relativ mai omogeni și interesele lor pot fi mai lesne satisfăcute. Partidul Democrat s-a sprijinit și se sprijină pe o coaliție destul de eterogenă : sindicatele (dar nu toate și nu toți membrii acestora), populația de culoare (dar se constată apariția unui „establishment" negru sprijinitor al republicanilor), minoritățile, intelectualii și universitarii (dar mai puțin cei din Sud și din Vest), urmașii celor care au beneficiat de pe urma politicii New Deal-lui, introdusă de F.D. Roosevelt după „Marea Depresiune", politicienii care, prin tradiție, s-au situat de partea democraților ș.a. Este greu de realizat un program care să mulțumească toate aceste categorii, încît apar fisuri în partid, iar grupuri masive pot dezerta — cum s-a întîmplat, de un deceniu, cu democrații din Sud, de regulă mai conservatori. Anul acesta, după multă vreme, partidul s-a arătat, în sfîrșit, ceva mai unit, dar unitatea aceasta l-a ajutat să fie victorios doar la nivel statal și în alegerile pentru Congres, nu și în cele prezidențiale.

Există o seamă de aspecte ale societății americane de astăzi care — dincolo de impactul firesc al unei anume stări economice și de rolul personalității candidatului în desfășurarea unei campanii electorale — influențează rezultatul alegerilor, și ceea ce s-a petrecut și în 1988 nu face decît să întărească toate constatările an-

Chiar dacă n-au cîștigat Casa Albă, democrații au obținut mai multe mandate în Congres decît dețineau anterior

terioare. Realitățile economice în continuă schimbare, succesiunea de crize și trecerea, cum spun sociologii, de la o „societate industrială" la una „informațională" au determinat, în anii '70 (dar fenomenul continuă să se manifeste și astăzi la fel de pregnant) adevărate permutări sociale. Nordul și Estul țării — regiuni cîndva puternice din punct de vedere economic și, inevitabil, sugerînd și liniile de conduită politică — își pierd preeminența, odată cu populația. Schimbările demografice nu întîrziau să fie remarcate : recensămîntul din 1980 constata, pentru prima oară, mai mulți locuitori în Sud și Vest, decît în Nord și Est. Creșterea economică este vizibil mai pronunțată în Sud și în Vest și, aici, sînt create mai multe locuri de muncă noi, decît în statele din Nord și Est care, dimpotrivă, pierd locuri de muncă. Vestul începe să dispună de un procent mai mare de absolvenți de universități și de școli secundare. Veniturile și nivelul de trai sînt relativ mai ridicate în Sud și în Vest, decît în restul țării, iar investițiile sînt, în mod categoric, mai mari. Sînt deplasări care duc la un declin al Nordului.

Toate aceste fenomene sociale majore au început să fie resimțite, în ultimul deceniu, și în plan politic, iar, din 1982, chiar sistemul electoral ține cont de ele. Statele din Nord și Est au pierdut, de pildă, 17 mandate în Camera Reprezentanților, care au fost preluate de statele din Sud și Vest. Acestea au trimis, în mod tradițional, în Congres politicieni mai conservatori, chiar și atunci cînd reprezentau Partidul Democrat. Dar, odată cu îmbunătățirea situației economice în statele lor, făcîndu-se și o legătură între această situație și președințiile republicane, tot mai mulți alegători tind să susțină acest partid în orice gen de alegeri. Numărul reprezentanților republicani în Cameră tinde să sporească ; cel al senatorilor — de asemenea. Statele din Sud și Vest încep să dea tonul pentru felurite inițiative politice, economice, sociale sau de alt fel, urmate de celelalte membre ale Uniunii mai curînd sau mai tîrziu. Iar, în acest proces complex, chiar și șefii Executivului tind să aparțină statelor din Vest sau din Sud, indiferent sub culorile cărui

În această săptămînă...

După a treia rundă de negocieri iraniano-irakiene

Între 31 octombrie — 11 noiembrie, la palatul Națiunilor Unite din Geneva s-a desfășurat, sub egida ONU, cea de-a treia rundă de negocieri dintre Irak și Iran, ale căror delegații au fost conduse de vicepremierul și ministrul de externe irakian, Tariq Aziz, și, respectiv, ministrul de externe iranian, Ali Akbar Velayati. Reamintim, în context, că precedentele runde s-au desfășurat la Geneva, în august, și la New York, în octombrie. Reprezentantul special al ONU, Jan Eliasson, a anunțat că următoarea rundă de tratative iraniano-irakiene ar putea avea loc în decembrie sau ianuarie viitor. După încheierea recentei întîlniri, miniștrii de externe iranian și irakian au reafirmat angajamentul țărilor lor de

partid candidează : Lyndon Johnson era din Texas, Richard Nixon — din California, Gerald Ford (dar el n-a fost președinte prin alegeri) aparținea tot Vestului, Jimmy Carter — din Georgia, Ronald Reagan — din California. George Bush continuă procesul, deoarece reprezintă statul Texas. Deocamdată, cel puțin, nici un candidat din statele din Nord sau Est nu a reușit să ofere un program sau să propună inițiative și măsuri capabile nu numai să atragă alegătorii Sudului, dar măcar să contracareze fenomenele ce dau întîietate acestor state sud-vestice.

Soluționarea marilor probleme ale țării, în plan intern și extern, și depășirea divizărilor adîncite de campania electorală vor necesita — s-a spus din primul moment postelectoral — o conlucrare a partidelor, a Legislativului și Executivului. Subliniind această nevoie de conlucrare, Michael Dukakis declara : „Țara aceasta are de înfruntat mari probleme în următorii ani : datoria națională, deficitele, competiția economică dură, gravele probleme ale mediului înconjurător. Aceste probleme sînt prea importante pentru a ne pierde în înfruntări bipartite (...) Deficitul va avea un impact crucial asupra capacității noastre de a construi un viitor economic puternic, de a transforma deficitul comercial în surplus comercial, de a crea prilejuri economice favorabile pentru țară. Efortul bipartit e absolut fundamental (...) Cred că poporul american dorește continuitate, dar, în același timp, și un guvern activ, care să răspundă preocupărilor sale privind locurile de muncă, privind calitatea educației, îngrijirea copiilor, eliminarea drogurilor, mediul înconjurător". Aproape toate ideile acestea erau reluate și de comentatorii americani. „Cea mai mare amenințare pentru prosperitatea noastră este datoria națională", scria de pildă, „U.S.A. Today". „Al 41-lea președinte va avea de înfruntat probleme complicate, pe plan extern și intern", sublinia „The Boston Globe".

Președintele ales a recunoscut deja această realitate politică, deși a subliniat că speră să continue multe din politicile inițiate de Ronald Reagan și cărora democrației li s-au opus. A insistat, și el, pe dorința depășirii fricțiunilor și divizărilor electorale. A precizat că va formula țeluri și planuri concrete în următoarele 90 de zile. A declarat că va continua să acționeze pentru „o reducere a tensiunilor regionale" și că are în vedere o întîlnire la nivel înalt americano-sovietică, relativ curînd, după preluarea puterii. Mandatul său va cuprinde direcții majore pentru viața internă și externă : reducerea deficitului bugetar (se spune că George Bush va fi mai flexibil în conlucrarea cu Congresul) ; prezentarea unor bugete care vor reduce mai puțin draconic programele interne ; negocierea reducerii cu 50 la sută a armelor strategice ș.a. Senatorul Robert Byrd, liderul majorității, declara că „va întinde mîna lui Bush pentru a reduce la minimum climatul de confruntare". Iar viitorul președinte va accepta, se consideră, compromisul. „Doresc să fiu un președinte al tuturor americanilor — declara George Bush —, indiferent că mi-au dat sau nu votul în alegeri. Voi acționa în așa fel încît Statele Unite să rămînă puternice și hotărîte, dar, în același timp, să devină mai prietenoase și mai înțelegătoare".

Tranziția de la actuala la viitoarea Administrație se va desfășura cu mult mai lin decît în ultimele decenii. Îndată după alegeri, Bush l-a numit, ca viitor secretar de stat, pe James Baker, personalitate cu amplă experiență (a condus personalul Casei Albe, a fost ministru al finanțelor și s-a aflat în fruntea campaniei învingătorului). Președintele în exercițiu a cerut demisia cabinetului și a altor mii de funcționari, în săptămînile viitoare, pentru ca Bush să-și poată alcătui echipa. Pe unii, a precizat președintele ales, îi va reține, dar, în general, va forma „o echipă nouă, cu personalități din toată țara". Un comitet de 80 de experți i-au recomandat lui Bush să preia rapid controlul guvernului și să-și numească, încă în noiembrie, principalii consilieri. Președintele ales s-a retras în Florida, să reflecteze asupra viitorului cabinet.

Stelian Țurlea

a respecta încetarea focului, intrată în vigoare la 20 august, precum și hotărîrea de a pune în aplicare rezoluția 598 a Consiliului de Securitate al ONU, document de bază al unei reglementări juste, globale și durabile.

La finele tratativelor, Jan Eliasson a afirmat că, deși nu s-au înregistrat progrese semnificative în principalele probleme în discuție, „atmosfera convorbirilor a fost constructivă, chiar pozitivă". În această ordine de idei, atît Tariq Aziz cît și Ali Akbar Velayati au confirmat aprecierile reprezentantului special al ONU, exprimîndu-și, totodată, speranța că, în cadrul viitoarei runde, se vor realiza progrese concrete.

Potrivit observatorilor politici, un obstacol major în cadrul negocierilor îl constituie divergențele de păreri în ce privește prioritățile în aplicarea rezoluției 598. Astfel, partea iraniană consideră că este necesar ca, mai întîi, să se procedeze la retragerea trupelor în cadrul frontierelor recunoscute pe plan internațional, să se asigure libertatea de navigație în Strîmtoarea Ormuz, să se realizeze schimbul de prizonieri și, abia după aceea, să se treacă la curățarea cursului navigabil Shatt-El-Arab. La rîndul ei, partea irakiană consideră inacceptabilă retragerea trupelor pînă cînd nu va obține garanții că va fi curățată această arteră care asigură Irakului accesul, pe calea apei, la Golf. Ca și precedentele runde, recentele negocieri iraniano-irakiene nu au soluționat diferendele dintre cele două părți privind granița fluvială comună, Irakul contestînd valabilitatea acordului de la Alger, din 1975, care asigură Iranului suveranitatea pînă la mijlocul arterei Shatt-El-Arab.

În fine, în cercurile politice se afirmă că, la Geneva, Iranul și Irakul au căzut de acord să efectueze, prin intermediul Comitetului Internațional al Crucii Roșii (CICR), un schimb de prizonieri de război răniți și bolnavi. În acest sens, Jan Eliasson a lăsat să se înțeleagă că cele două părți ar fi dispuse să furnizeze CICR liste complete cu numele prizonierilor deținuți de fiecare parte. Se presupune — avansează agențiile internaționale de presă — că numărul lor total s-ar ridica la aproximativ 100 000. Secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar a salutat amintitul acord, apreciind că acesta este un nou pas pe calea aplicării, în totalitate, a rezoluției 598.

În această săptămînă...

Alger.
Programul guvernamental

Președintele Algeriei, Chadli Bendjedid, a aprobat lista guvernului prezentată de noul prim-ministru, Kasdi Merbah, care — remarcă agențiile de presă — a inclus în cabinetul său tehnicieni cu mare experiență, chemați să soluționeze sarcini importante : reforma și relansarea economiei țării, revizuirea sistemului de educație, asigurarea a cît mai multe locuri de muncă etc. Observatorii politici relevă că noul guvern — alcătuit, simbolic, din 22 de membri, număr egal cu al celor ce au fondat, în 1954, Frontul de Eliberare Națională — nu mai include vicepremieri. Totodată, postul de ministru al apărării este asigurat de președintele țării, Chadli Bendjedid, în conformitate cu amendamentele la Constituție, adoptate prin referendum, la 3 noiembrie.

Alcătuindu-și astfel echipa, K. Merbah a avut în vedere impulsionarea activității guvernului. Prima reuniune în plen a cabinetului a avut loc la 10 noiembrie, iar, la 12 noiembrie, a fost prezentat programul de guvernămînt în fața membrilor parlamentului. Liniile directoare ale programului erau, de altfel, cunoscute, ele fiind trasate de către președintele C. Bendjedid în momentul desemnării lui K. Merbah în funcția de premier. Este vorba despre continuarea reformelor, dezvoltarea activității sociale, îmbunătățirea situației în domeniul comerțului și administrației.

Noul ministru al finanțelor, Ahmed Ghozali, va avea de făcut față unei situații economiee dificile : o datorie externă de aproximativ 22 miliarde dolari și o reducere a încasărilor, provocată de încetinirea activităților interne. El va trebui să pregătească proiectul de lege privind finanțele, ce va include soluțiile pentru relansarea economiei și crearea de noi locuri de muncă pentru cei 300 000 de tineri absolvenți ce își oferă serviciile pe piața muncii. Adept al investițiilor în sectoarele productive, A. Ghozali pare a fi în măsură să promoveze o politică de austeritate, cu condiția ca sacrificiile să fie echitabil repartizate — relatează agențiile de presă.

Slimane Sheikh va avea, la rîndul lui, sarcina de a realiza reforma sistemului educațional (sector căruia îi este alocată o pătrime din bugetul statului) și de a introduce, treptat, un sistem de selecție care să nu pună, însă, în cauză principiul egalității șanselor.

OTTAWA

Înaintea alegerilor anticipate

17 milioane de alegători se vor prezenta la urne la 21 noiembrie, pentru a alege un nou Parlament, ce va avea, datorită unor evenimente noi, alte caracteristici decît precedentul. S-au prezentat 1 577 candidaţi din partea celor trei partide reprezentate în Camera Comunelor, dar şi din partea altor zece partide şi grupări politice.

Liderii principalelor partide reprezentate pînă acum în Camera Comunelor : Brian Mulroney, John Turner, Ed Broadbent

Cu patru ani în urmă, în septembrie 1984, Brian Mulroney şi al său Partid Progresist Conservator au cîştigat alegerile generale cu o substanţială majoritate : 211 mandate din cele 282 ale Camerei Comunelor. Un mandat de guvernare durează în Canada, ca şi în Marea Britanie, cinci ani, deci conservatorii s-ar fi putut menţine la putere, fără dificultăţi, pînă în septembrie 1989. Dar o seamă de probleme economice şi de iniţiative în domeniul extern au creat, treptat, printre sprijinitorii partidului, ample nemulţumiri, descoperite şi aduse în prim plan de sondajele de opinie. La un moment dat, în cursul anului trecut, preferinţele pentru acest partid scăzuseră la cote socotite chiar alarmante de liderii acestuia, deoarece nemulţumirile şi neîndepărtarea cauzelor lor ar putea trimite partidul pe băncile opoziţiei. Punerea la punct a acordului de liber schimb cu Statele Unite a sporit şi mai mult starea de nemulţumire, încît, de-a lungul anului 1988, s-a asistat la înmulţirea constantă a opiniilor în favoarea unor alegeri anticipate care să se constituie într-un test pentru toate măsurile guvernului.

Premierul a aşteptat, mai întîi, să se întrunească cel puţin unele aspecte favorabile conservatorilor : o remaniere guvernamentală a fost operată, cu dorinţa vizibilă de a întări partidul în perspectiva confruntării electorale (cum aprecia revista „Maclean's") ; o anumită conjunctură economică a făcut ca unele tendinţe ale evoluţiei economice să apară mai puţin negative decît în urmă cu un an ; o nouă redistribuire electorală (în funcţie de deplasările şi de sporul populaţiei ş.a.) a creat 13 noi circumscripţii, deci 13 noi mandate, conservatorii înclinînd să creadă că ar putea obţine o majoritate cu ajutorul acestora ; reuniunea la nivel înalt a celor mai industrializate şapte ţări occidentale, de la Toronto, a avut un firesc impact asupra popularităţii premierului ; iar opoziţia continuă să fie frămîntată de disensiuni. Cînd acordul încheiat cu Statele Unite (aprobat şi semnat de preşedintele Ronald Reagan, în septembrie, şi aprobat şi de Camera Comunelor) a fost respins de Senat, în care liberalii din opoziţie deţin majoritatea, Brian Mulroney a chemat ţara să se pronunţe prin vot.

Din anul 1911, problemele de politică externă n-au mai deţinut capul de afiş într-o campanie electorală canadiană. S-a întîmplat în 1988, acordul comercial cu S.U.A., fiind principala preocupare a candidaţilor şi constituind, practic, substanţa celor două dezbateri televizate (în limbile franceză şi engleză), organizate la 24 şi 25 octombrie de liderii principalelor trei partide politice. Acordul — susţin conservatorii — este produsul unei politici comerciale mature, un pact comercial de eliminare a tarifelor. Dimpotrivă, susţine opoziţia, acest acord pune în pericol suveranitatea ţării. Brian Mulroney s-a străduit să explice beneficiile de pe urma acordului. Dar replica liderului liberal, John Turner, a fost categorică : „Capacitatea politică a acestei ţări de a face faţă influenţei americane, şi de a rămîne independentă ca naţiune a dispărut pentru totdeauna — şi aceasta este problema principală a acestor alegeri. De 120 de ani, Canada a rezistat presiunilor S.U.A. Cu o semnătură, dumneavoastră aţi răsturnat totul, aruncîndu-ne sub influenţa S.U.A., care ne vor reduce, sînt sigur, la rolul de colonie". Brian Mulroney — insista, în repetate rînduri, John Turner — ar dori să devină „guvernatorul celui de-al 51-lea stat american" şi nu premierul unei Canade independente. Ed Broadbent, liderul Partidului Nou Democrat, considera, şi el, acordul drept inacceptabil

În această săptămînă...

Israel. Yitzhak Shamir însărcinat cu formarea noului guvern

La 14 noiembrie, după o săptămînă de consultări cu reprezentanţii celor 15 formaţiuni politice, care fac parte din parlamentul israelian ales la 1 noiembrie, şeful statului, Haim Herzog, a însărcinat cu formarea noului guvern pe liderul blocului Likud, Yitzhak Shamir.

Blocul Likud, participant la ultima coaliţie guvernamentală cu Partidul Muncii şi, anterior, aflat la putere din 1977 în alianţă cu alte forţe politice, deţine, după cum se ştie, 40 de mandate din totalitatea de 120 ale parlamentului israelian, situîndu-se, numeric, pe primul loc. În această situaţie, conform cutumei, Likud-ul deţinea cele mai multe şanse în încercarea de a forma un guvern care să obţină investitura parlamentară. Dar, pentru întrunirea majorităţii necesare, Likud-ul, ca şi Partidul Muncii, acreditat de electoratul israelian cu 39 de mandate, avea nevoie de sprijinul unora dintre cele 13 formaţiuni mai mici — prezente în actualul parlament cu unul pînă la şase deputaţi. După negocierile avute cu trei din partidele ultrareligioase, care deţin 13 mandate, blocul de dreapta Likud, bizuindu-se şi pe sprijinul grupărilor ultranaţionaliste laice, a ajuns la concluzia că va reuşi să obţină votul de învestitură. Conform calculului aritmetic, noul guvern prezidat de Yitzhak Shamir ar putea să întrunească 63 de voturi din totalul de 120, ceea ce i-ar oferi învestitura necesară guvernării. Yitzhak Shamir, în vîrstă de 73 de ani, a mai condus guvernul israelian în calitate de premier între 1982—1984 şi 1986—1988, ultima oară în coaliţie ministerială cu Partidul Muncii.

Hotărîrea blocului Likud de a-i prefera pe ultrareligioşi a provocat o vie acţiune de protest în rîndurile unei părţi importante a populaţiei israeliene. Imediat după anunţarea hotărîrii lui Y. Shamir de a constitui noul cabinet pe baza alianţei cu ultrareligioşii, la Tel Aviv a fost organizată o mare manifestaţie publică de protest, cu participarea a circa 100 000 de persoane, cea mai mare de la mitingul din 1982, desfăşurat atunci împotriva războiului ce-l ducea armata israeliană în Liban. Manifestanţii au cerut modificarea actualei legi electorale, desemnarea primului ministru direct de către alegători iar, pentru perioada imediat următoare, formarea unui guvern de coaliţie cu participarea Partidului Muncii.

Yitzhak Shamir, premierul desemnat al viitorului guvern israelian, urmează ca, într-un răstimp de trei săptămîni de la primirea înaltei însărcinări din partea şefului statului, să se prezinte în faţa parlamentului, expunîndu-şi programul şi solicitînd votul de învestitură. Dacă s-ar întîmpla să nu întrunească majoritatea necesară, atunci formarea noului guvern ar fi încredinţată unei alte personalităţi politice, de regulă liderului formaţiunii politice imediat următoare în ierarhia parlamentară, care ar beneficia, la rîndul său, de un răgaz de trei săptămîni, pentru a se prezenta forului legislativ în vederea obţinerii învestiturii.

Nu este total exclusă nici revenirea la o coaliţie Likud — Partidul Muncii. Anunţarea, la scurt timp, după primirea însărcinării guvernamentale, a unei întîlniri între Y. Shamir şi S. Peres, liderul Partidului Muncii, întăreşte părerea că poarta spre marea coaliţie nu ar fi, totuşi, complet închisă.

întrucît „ne ia dreptul de a ne stabili propriile priorități". Aceste opinii net divergente se regăsesc în rîndurile electoratului, împărțit în proporții aproximativ egale între cele două extreme. Chiar și cei care au sprijinit, dintr-un motiv sau altul, acordul au declarat că mai sînt necesare amendamente (de pildă, industriașii lemnului din Columbia britanică afirmă că trebuie să se renunțe la tariful de 15 la sută asupra produselor de lemn).

Cu toate că s-a aflat în centrul atenției în cea mai mare parte a săptămînilor de campanie electorală, acordul încheiat cu Statele Unite n-a fost, în mod firesc, singura temă dezbătută. Deși Brian Mulroney a repetat că și-ar fi îndeplinit promisiunile făcute în urmă cu patru ani, opoziția atrage atenția asupra dificultăților cu care se înfruntă multe sectoare economice și categorii sociale. Situația economică pare ceva mai bună decît la precedentele alegeri, dar ea este departe de ce se spera, și există datorii încă acute : proporția șomajului, deficitul bugetar, necesitatea repartizării mai armonioase a noilor locuri de muncă ș.a. Astfel, potrivit unor cifre recente, procentul șomajului se menține încă ridicat — 7,8 la sută din forța de muncă. Datele O.E.C.D. prevăd un ritm de creștere cu 1 la sută mai scăzut decît se preconizase. În actualul an bugetar (început la 1 aprilie), se va înregistra un deficit de 29 miliarde dolari, practic aproape identic celui existent la preluarea puterii, cînd conservatorii promiseseră reducerea sa drastică. Chiar și în provinciile de vest (sprijinitoare, aproape tradițional, ale Partidului Progresist Conservator) se manifestă, astăzi, o vizibilă nemulțumire față de guvernul de la Ottawa.

Brian Mulroney a insistat în timpul campaniei pe ceea ce consideră că a reușit guvernul său și pe faptul că a introdus unele reforme majore ; fermierilor nu le-a făcut promisiuni noi, spunîndu-le că le-a îndeplinit pe cele din urmă cu patru ani ; guvernul său ar fi reușit să controleze ceea ce a numit el „iresponsabilitatea financiară" a administrațiilor precedente ; a promis negocierea unui acord cu S.U.A. privind „ploile acide" și, în general, o atenție mai mare pentru mediul înconjurător ; a admis că guvernarea sa a avut o serie de probleme apreciate, acum, ca depășite (scandaluri de corupție, atenție excesivă acordată patronatului ș.a.). În mare, Mulroney a susținut că trebuie să se acorde, în continuare, credit conservatorilor, dacă se dorește o economie stabilă. În plus, el a reușit să încheie un fel de alianță cu premierul liberal al provinciei Québec, Robert Bourassa, sprijinitor și al acordului comercial, alianță care i-ar putea aduce un surplus de voturi extrem de necesare.

Multă vreme frămîntat de disensiuni interne, Partidul Liberal s-a redresat, pare-se, în trei ani și jumătate de eforturi de reconstrucție. Revenirea la putere în mai multe provincii pare să fie un semn că au fost identificate preocupările principale ale electoratului și s-au depășit ambiguitățile privind marile probleme ale țării. Liderul John Turner a insistat pe toate nereușitele guvernului și s-a ocupat pe larg de programul liberal : a promis două programe de luptă împotriva crizei locuințelor (1,65 miliarde dolari) ; un program de îngrijire a copiilor (7,4 miliarde dolari, în șapte ani) ; un program de dezvoltare regională (1,5 miliarde dolari) ș.a. Îndeosebi după cele două dezbateri televizate, popularitatea partidului a sporit, situîndu-se la cote egale cu a conservatorilor sau chiar devansîndu-i. Unii observatori și chiar lideri ai liberalilor sînt de părere că alegerile sînt foarte importante pentru acest partid. Iona Campagnola, din conducerea partidului, înclina, de pildă, să creadă că, dacă rezultatul electoral ar fi asemănător celui din 1984, s-ar putea pune chiar problema dezmembrării sau dispariției partidului.

Partidul Nou Democrat, al treilea partid reprezentat în Camera Comunelor, ar putea încurca multe din așteptările celorlalți doi mari, mai cu seamă că liderul Ed Broadbent este considerat ca una din personalitățile politice cele mai populare. Broadbent a promis o luptă împotriva poluării ; restabilirea serviciului poștal în orășelele mici și în zonele rurale (conservatorii au decretat închiderea birourilor de poștă) ; reducerea impozitelor pe benzină ; cheltuieli mai mari în provinciile vestice ; beneficii mai mari acordate fermierilor ș.a. Partidul Nou Democrat — „partidul omului obișnuit", cum declară liderul, — se mai pronunță pentru ieșirea Canadei din N.A.T.O.

În ansamblu, toate cele trei partide au promis noi cheltuieli, de miliarde de dolari, care — precizează comentatorii — pot spori datoria națională de la 3 la 30 miliarde dolari, în funcție de partidul ales ; anevoie de spus cum vor fi obținute aceste sume.

În afara acordului comercial încheiat cu S.U.A., problemele externe s-au aflat mai puțin în atenție, dar s-au subliniat diferențele existente între partide. În timpul guvernării lor, menționa ziarul „Globe and Mail", conservatorii au operat, după mulți ani prima mare revedere a politicii externe și de apărare. Liberalii anunță o revenire la politica tradițională. În domeniul apărării, conservatorii propun o creștere masivă a cheltuielilor, cu miliarde de dolari destinați unor noi submarine nucleare, fregate și echipament modern ; în schimb liberalii vor să reducă aceste cheltuieli ; neodemocrații se pronunță pentru cheltuieli destinate menținerii independenței față de alianțe și retragerii din N.A.T.O. Spre deosebire de conservatori, liberalii și neodemocrații declară că vor impune sancțiuni economice Republicii Africa de Sud și chiar vor întrerupe relațiile diplomatice. În problemele Americii Centrale, neodemocrații se opun politicii americane ; liberalii, mai puțin precisi în declarații, înclină spre o politică similară ; în timp ce conservatorii par mai aproape de opțiunile marelui vecin de la Sud.

Cu cîteva zile înaintea scrutinului, este dificil de spus care partid va obține victoria. S-ar putea ca rezultatul să fie strîns. Și — cum opina un fost liberal, Pierre Deniger, — să se producă puține schimbări : „Nu există o dorință de schimbare atît de mare ca în 1934, încît nu există vreun val de sprijin pentru un anume partid. Fără un asemenea val, este imposibil să spui ce se va întîmpla".

S. T.

Sesiunea Comitetului Național al Partidului Congresul Național Indian (I)

În rezoluția privind problemele internaționale, adoptată de participanții la sesiunea Comitetului Național al Congresului Național Indian (I) — partid de guvernămînt —, se adresează guvernului indian apelul de a-și intensifica eforturile în vederea soluționării problemelor controversate dintre India și China de o manieră care să fie acceptabilă popoarelor ambelor țări. În context, se exprimă speranța că preconizata vizită în China a primului ministru Rajiv Gandhi va da un impuls „cooperării în diverse domenii, chiar dacă pentru soluționarea problemelor complexe de frontieră va fi nevoie de mai mult timp".

După ce reafirmă angajamentul partidului față de politica de nealiniere, coexistență pașnică și dezarmare, documentul exprimă satisfacția în legătură cu îmbunătățirea relațiilor dintre S.U.A. și U.R.S.S. și cu încetarea războiului din Golf. Se cer, totodată, retragerea imediată a Israelului din teritoriile arabe ocupate, recunoașterea dreptului palestinienilor la un stat independent și convocarea, cît mai grabnic posibil, a unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, cu participarea O.E.P.

Evidențiind îmbunătățirea relațiilor bilaterale dintre India și S.U.A. și exprimînd sprijinul față de consolidarea relațiilor Indiei cu U.R.S.S., rezoluția exprimă îngrijorarea în legătură cu „livrarea masivă, de către S.U.A., de armament sofisticat Pakistanului" și cere guvernului american să înceteze livrările de arme în această regiune.

(După agențiile „China Nouă" și „Taniug")

Tunisia. Orientări politico-economice

În prezent —, informează agenția „Taniug", referindu-se la evoluția vieții politice și economice din Tunisia —, toate partidele politice din țară se pregătesc să semneze un pact național cu privire la respectarea valorilor fundamentale și principiilor democratice ale activității politice.

Aproximativ 6 000 de deținuți politici au fost puși în libertate, sute de exilați s-au întors în patrie și au fost amnistiați sau li s-a promis revizuirea cazurilor lor. Partidul Socialist Desturian și-a schimbat denumirea în Adunarea Constituțională Democratică.

Noul guvern continuă programul de redresare economică, lansat în 1987. Printr-o serie de măsuri economice interne, o politică activă în domeniul exportului și creșterea încasărilor de pe urma turismului, fără o reeșalonare a datoriei sale externe, în valoare de 7 miliarde dolari, Tunisia a reușit să-și echilibreze balanța de plăți și să-și consolideze rezervele în devize.

Tunisia a avut un an greu în ce privește economia, din cauza pagubelor provocate de secetă și de invazia lăcustelor.

O încurajare pentru evoluția Tunisiei pe plan intern o constituie înviorarea activității economice. Acest fapt este de primă importanță pentru o țară care are o populație de 8 milioane de locuitori, dintre care 350 000 de șomeri.

Pe plan extern, președintele Zine Abidine Ben Ali a imprimat un nou impuls diplomației tunisiene. Tunisia începe, totodată, să pună accentul pe caracterul ei arab și maghrebian.

După stabilizarea cu succes a țării pe plan intern și extern, șeful statului a satisfăcut revendicările opoziției privind organizarea de alegeri anticipate. Alegerile prezidențiale și parlamentare au fost programate pentru data de 7 noiembrie 1989.

S.A. Nusrat, șeful Comisiei electorale, prezidînd o întrunire a acestui organism, învestit de Constituția țării cu atribuții clare în direcția organizării unor „alegeri libere, corecte, imparțiale" ←

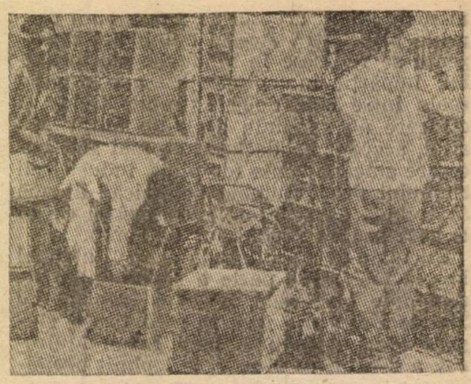

Pregătiri în vederea votului →

ISLAMABAD

„O premieră electorală"

La 16 și, respectiv, 19 noiembrie, în Pakistan au loc alegeri pentru Adunarea Națională și adunările provinciale — prima consultare electorală de acest fel, organizată în ultimii 11 ani, cu participarea partidelor politice.

Potrivit informațiilor oficiale, 1 370 de candidați — care se prezintă în numele a mai mult de 20 de formațiuni politice, diverse grupări sau cu titlu individual — au intrat în competiția pentru cele 207 mandate ale Adunării Naționale, camera inferioară a parlamentului pakistanez (scrutin care urmează să înceapă la ora la care scriem aceste rînduri). În ce privește componența adunărilor din cele patru provincii pakistaneze — Punjab, Sind, Frontiera de nord-vest și Balucistan, pentru desemnarea cărora se vor desfășura scrutinurile din 19 noiembrie — s-au depus, pentru 460 de posturi de deputați, 4 129 candidaturi.

Majoritatea candidaților reprezintă două mari formațiuni rivale : Partidul Poporului din Pakistan (P.P.P.), condus de Benazir Bhutto, fiica fostului premier pakistanez din anii '70, Zulfikar Ali Bhutto, și Liga Musulmană din Pakistan (P.L.M.), avînd în fruntea sa pe Mohammad Khan Junejo, demis din funcția de prim-ministru în luna mai, anul acesta, de fostul președinte Mohammad Zia-ul Haq.

Actualele scrutinuri sînt, dealtfel, o consecință a deciziilor luate, la sfîrșitul lunii mai, de fostul șef al statului. Considerînd că obiectivul pentru care fusese aleasă Adunarea Națională nu a fost îndeplinit, că legea și ordinea din țară erau încălcate, că situația evoluase astfel încît guvernul nu-și mai putea îndeplini sarcinile în conformitate cu prevederile constituționale, președintele Zia-ul Haq a decis, la 29 mai a.c., dizolvarea forului legislativ și a guvernului federal, ca și a adunărilor provinciale, și a convocat alegeri parlamentare, înainte de termen. Mandatul Adunării Naționale ar fi trebuit să se încheie în 1990. (Cea de-a doua cameră parlamentară, Senatul, nu a fost afectată de decizia prezidențială.) Potrivit prevederilor constituționale, noile alegeri urmau să aibă loc în termen de 90 de zile de la dizolvarea Adunării Naționale. Scrutinul a fost, însă, amînat pentru noiembrie, precizîndu-se, totodată, că partidele politice, ca atare, nu vor avea permisiunea să participe la alegeri, fiecare candidat urmînd să se prezinte individual.

După cum se știe, la 17 august, președintele Mohammad Zia-ul Haq și-a pierdut viața într-un accident de avion (datorat unui sabotaj, nu unei defecțiuni tehnice — s-a apreciat, ulterior, din surse oficiale). O nouă situație s-a conturat, astfel, în climatul politic complex, generat de evenimentele petrecute în ultimul an.

Conform Constituției, imediat după tragicul accident din 17 august, președintele Senatului, Ghulam Ishaq Khan, a preluat funcția de șef interimar al statului. El a anunțat instaurarea stării de urgență și constituirea unui „consiliu de urgență". Alegeri „libere și imparțiale" vor avea loc la data prevăzută — 16 noiembrie, a confirmat președintele interimar, subliniind că politica externă a țării va rămîne neschimbată. Totodată, de la Islamabad, au fost dezmințite unele zvonuri în legătură cu eventualitatea intervenției militarilor în viața politică. În sprijinul acestor dezmințiri au fost apreciate declarațiile noului șef al Statului Major, generalul Mirza Aslam Beg, numit în locul generalului Abdul Rahman, care a pierit în accidentul din 17 august. Referindu-se la rolul armatei, la concentrarea eforturilor spre menținerea legii și ordinii, pentru organizarea, în bune condiții, a alegerilor legislative, noul lider militar a recomandat forțelor armate pakistaneze să nu se amestece în viața politică a țării, aceasta fiind — a spus el — „domeniul politicienilor".

Afirmațiile sale au avut un ecou favorabil în rîndul formațiunilor politice, lansate într-o vie și susținută campanie electorală, mai ales după ce Tribunalul Suprem al Pakistanului a autorizat participarea tuturor partidelor politice la alegerile generale. În același timp, ministrul justiției a precizat că guvernul a luat toate măsurile necesare pentru ca viitorul scrutin, cu participarea partidelor politice, să se desfășoare la termenul stabilit și în condiții de „totală corectitudine". „Verdictul poporului va fi respectat și acceptat" — a subliniat ministrul pakistanez. Între timp, comisia electorală a stabilit că alegerile pentru Adunarea Națională vor avea loc la 16 noiembrie, iar cele pentru adunările provinciale — trei zile mai tîrziu.

Considerat drept un moment hotărîtor pentru încheierea perioadei de incertitudine care a urmat dispariției dramatice din viață a fostului șef al statului, generalul Zia-ul Haq, care a condus cu autoritate, vreme de 11 ani, Pakistanul, ca și pentru felul în care vor evolua, în continuare, evenimentele din această țară, actualul proces electoral a concentrat, în lunile din urmă, atenția și eforturile cercurilor politice de la Islamabad.

Aceste alegeri reprezintă „un moment de răscruce" și „o premieră" — scria săptămînalul „The Pakistan Times", reținînd, între altele, faptul că ele au putut fi organizate în condiții pașnice, potrivit normelor constituționale, pregătirea lor fiind de competența unei comisii electorale. De modul în care se vor desfășura și de rezultatul lor depinde, în bună măsură, evoluția spre consolidarea democrației în țară — aprecia publicația pakistaneză. În acest context, s-a menționat drept „o premieră" că alegerile legislative sînt organizate la termenul stabilit și, pentru a doua oară, consecutiv (prima oară în 1985), de un guvern instalat la putere potrivit normelor legale. (Președintele Senatului a devenit, automat, șef interimar al statului după moartea președintelui Zia-ul Haq, asigurînd, în mod constituțional, continuitatea și pregătirea scrutinului parlamentar, anunțat de predecesorul său).

În prezent, situația este diferită de cea a alegerilor — fără partide — din 1985, constata săptămînalul amintit, considerînd că, de data aceasta, formațiunile politice, care au reclamat cu insistență, de-a lungul anilor, participarea lor la alegeri, sînt confruntate cu necesitatea de a se prezenta cu programe clare, care să demonstreze deplină responsabilitate față de problemele țării și, pe această bază, să concentreze atenția și sufragiile electoratului. Dintre problemele esențiale, asupra cărora personalitățile politice și formațiunile lor au fost chemate să-și precizeze opțiunile, sînt amintite „procesul de islamizare" a vieții interne pakistaneze (declanșat de anterioara administrație) și poziția față de problema afgană.

În raport cu similitudinea unora dintre vederile împărtășite și din dorința sporirii influenței în rîndurile alegătorilor, între formațiunile politice pakistaneze au fost stabilite o serie de alianțe. De pildă, opt partide și grupări de orientare islamică au alcătuit Alianța Democratică Islamică, care a devenit a doua mare uniune de partide politice, după Mișcarea pentru Restabilirea Democrației (M.R.D.). Un alt bloc politic, Alianța Poporului Pakistanez, a fost creat, la începutul lunii octombrie. Pe de altă parte, la Karachi, a fost anunțată formarea Frontului de Stînga și Democratic, cuprinzînd șase grupări politice, între care Partidul Comunist și Partidul Socialist.

Evaluînd șansele diferitelor alianțe și partide, comentatorii se opresc, îndeosebi, asupra a două mari formațiuni — Partidul Poporului din Pakistan (P.P.P.) și Alianța Democratică Islamică. Ambele au desfășurat o intensă campanie electorală, în cursul căreia au încercat să-și asigure un sprijin cît mai larg. Unii observatori s-au referit la avantajul P.P.P. de a dispune de o mai îndelungată existență (a fost format în 1967, de Zulfikar Ali Bhutto) și de a avea numeroși suporteri în rîndul păturilor defavorizate ale populației. Alții au evocat poziția influentelor cercuri religioase musulmane care — potrivit agenției „China Nouă" — ar fi încercat să o prevină pe Benazir Bhutto asupra eventualelor inconveniente ale conducerii guvernului. Una din ipotezele avute în vedere de analiștii politici este aceea că s-ar putea ca nici una din formațiunile politice, aflate în competiție, să nu cîștige o majoritate suficientă de voturi și să fie, astfel, necesară formarea unui guvern de coaliție.

Liana Enescu